SVOBODNÝ ZEDNÁŘ

ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO

ZEDNÁŘSTVA.

VYDAVATEL:

FRANTIŠEK KADEŘÁVEK.

REDAKCE:

JAN KAPRAS, JULIUS MYSLÍK, JOSEF VOLF.

REDAKTOR:

JULIUS MYSLÍK.

ROČNÍK I.

1925 — 1926 — 1927.

OBSAH:

Na cestu za světlem. *A. H.* 1
Humanita. *E. S.* 2
Bratrství. *A. P.* 2
České zednářstvo a česká státní myšlenka. *J. K.* 4
Svobodné zednářství v Čechách. *J. V.* 4
Obrady a symboly v zednářství v Československu. *K. W.* 5
O stupních skotských. *V. D.* 6
Nový příspěvek k poznání dějin českého zednářstva na konci XVII. století. *J. S.* 7
O amerických zednářích. *vh.* 8
Jan Amos Komenský, zakladatel lidového vzdělání. *J. T.* 10
Proslov k řetězu. *J. K.* 16
A vyplatil mzdu dělníkům. *N.* 17
Otázka definitivního chrámu v Praze. *R.* 18
Dvě myšlenky. *K. L.* 19
Lože „u tří korunovaných hvězd". *J. V.* 20
Kdo je zednářem? *M. Ch. J., Chicago* 23
Nestor českých evangelíků o zednářích v Jimranově. *A. P.* 24
Rozhovor o vlastní dílně. *V. H.* . . . 26
Můstky ke Komenskému. *R. J. V.* . . 27
Naše styky slovanské. *A. P.* 29
Dvě publikace zednářské. *al.* 29
Proslov k řetězu. *Z. G.* 32
Vzpomínka na Fr. Palackého. *J. T.* . . 33
Naše sloupy. *Dafer.* 34
O symbolismu v středověké literatuře. *V. D.* 35
Zednářská Ženeva. *J. K. 3.* 36
Můstky ke Komenskému. *R. J. V.* . . 37
Americký bratr o Československu. *J. H. C.* 38
Z dějin pražského zednářství po r. 1740. *J. V.* 40
Německé zednářstvo v Československu. . 44
Náš Žalov. *K.* 45
Síla ji proveď! *C. W.* 49
Můstky od Komenského k zednářům. *J. R. V.* 51
Čeho třeba, aby lože byla řádnou a dokonalou? *Z. G.* 53
Hlas mladé generace. *V. H.* 54
Nová dílna Brněnská. *V. G.* 55
Loži „Bernard Bolzano" do vínku. *R. 4.* 57
Obrazy k dějinám zednářství. *R. J. V.* 58
Podnítilo zednářství francouzskou revoluci? *R. J. V.* 60
Zlatá slova Pythagorejců. Přel. br. :. *H.* 61
Proslov k řetězu. *V. P.* 66

Zprávy z ciziny *14, 47, 63,*
Z domácích dílen . . . *15, 30, 47, 67,*
Různé . . . . . *32, 70.*

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ
ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO ZEDNÁŘSTVA

ROK 1925. VOLNOST - ROVNOST - BRATRSTVÍ ČÍSLO 1.

Na cestu za světlem.

Zednářský duch svými perutěmi zdvihl se nad kraje Československé.

Začínáme se dívat na dílo prošlých sedmi let a vidíme, že rozkvetlo velmi zdárně, neboť už široko daleko rozvlnila se hladina našeho člověckého a národního snažení k nejvyšším cílům.

Naděje, kladené do zednářského působení nedají se měřiti po číselném množství duchů obravších si za úkol pracovati na povznesení lidstva, ale po jejich dobré vůli, po jejich činorodé lásce k lidstvu a tím v první řadě po horoucí jich lásce ke svému vlastnímu národu.

Nelze vykonati žádnou dobrou věc, aniž by se na ní nezúčastnila láska; ba nelze vykonati vůbec ničeho dobrého, co by nebylo vyvoláno nutností, vyplývající z lásky.

Cítíme-li chuť do práce, můžeme býti jisti, že jsme do ní vedeni láskou a docílíme-li úspěchu jejím ukončením, můžeme býti jisti, že tento úspěch byl konečným cílem lásky, která se chtěla vtělit v náš čin.

Nadarmo by se někdo pokoušel zničit lásku — je silnější než všecko ve světě — a zrovna tak je nemožno zničit dobro — protože je vtělením lásky.

Zednáři docílí svých úspěchů jedině tím, že do základů každého svého činu položí lásku — lásku k lidstvu, počínajíce ovšem svým nejbližším okolím.

V této době jejich celým světem je jejich vlastní národ, na spasení jehož soustředí všecko své nadšení a všecky své síly.

Na dvojích sloupích staví zednář chrám štěstí budoucího lidstva.

Jeden sloup nese nápis: Miluj bližního jako sebe sama,

a druhý: Vydávej svědectví o moudrosti a dobrotě Strůjce všehomíra.

Zednářství jest sdružení milujících se bratří, kteří nemohou se spokojiti tím, že jako bratři se navzájem milují, ale kteří touží, aby přivedli do svého středu všecko lidstvo schopné lásky — a lidstvo lásky neschopné zúrodnit chtějí láskou svou, aby i v nich mohlo vzklíčit posvátné símě lásky.

Mezi láskou zednářů a láskou mateřskou je ten rozdíl, že mateřská láska miluje své vlastní děti, kdežto láska zednářů v lásce objímá děti všech matek.

Za chaosu vesmíru musely se spojit různé prvky, aby povstala hmota. Za chaosu duchovního muselo se spojit všecko, co zářilo láskou, aby povstala duše člověka.

Duch člověka nechce dobro ze zásady, ale proto, že nemá jiné možnosti, než aby následkem svého poslání konečně vyžil se v dobru.

Celé lidstvo je prodchnuto myšlenkou a živeno touhou po konečném bratrském splynutí: není člověka, který by chtěl zahynout sám, o samotě odloučen ode všech. Není-li to důkaz směru jeho tužeb sociálních? o jeho určení k žití pospolitému s ostatními lidmi? Že posud lidstvo nedovedlo nalézti v ostatních lidech své bratry, je vinen jich živočišný pud sobeckosti.

U nás zednářství se chopilo práce v pravou chvíli, kdy po válečné bouři ideál v lidu bídně živořil, kdy všecko se bořilo, všude ssutiny, prachnivění — kdy sobeckost dusila duchovní život, roztrhaný všemi směry zájmového a politického proudění. Přišlo, aby hlásalo záchranu pomocí nezdolné dvojice sil: síly čistého ducha a síly vůle.

Bez nich národ utone v nečinnosti a hanbě — a stát v bídě a pokoření.

Z daleka zřím, jak slunce vyšlehlo. Ne snad v růžové záři červánků, ale v jasném světle bílého dne, plamenem píšíc do srdcí všech hořící touhu po štěstí lidu, po právu národů, po právu každého na svou vlastní cestu ku svému vlastnímu ideálu.

Za druha druh, za povznesení našeho drahého národa a za vykoupení celého lidstva láskou bratrskou, nezištnou, obětavou!

Tato slova nezničitelným písmem vryta jsou do duší všech našich bratří.

Slunce vyšlé — den bílý leje se po vlastech. Kéž všichni její synové v záři jeho pokleknou a v srdcích mír se všemi svými bratry poznají svou pravou cestu ke společné práci pro velebnou máti svého národa, aby vysoko nad prachem všednosti zářila a svítila ve věnci všech ostatních drahých a opravdu milovaných národů k oslavě pravdy, spravedlnosti a lásky, kteréž po všecky věky ať vládnou všehomírem.

Tobě, prvnímu číslu prvního československého listu našeho zednářstva, šťastně znovuzrozenému, do vínku kladu vřelé přání, aby rostl, prospíval a dožil se dlouhého věku.

Plň poctivě své poslání: věrně a pilně roznášej ohlas tlukotu našich srdcí a rozsévej do všech úhlů světa jiskry našich posvátných světel, v záři věčné moudrosti, síly a krásy!

A. M.

Humanita.

Humanita je v podstatě láska k lidem, nikoli k abstraktu „lidstva“. Je láskou činorodou a obětavou. Překonává hrubé, živočišné sobectí anthropoidů, stává se příznakem skutečného lidství. Ve své aktivitě je zápasem proti bídě, která se věší na paty mravnímu a kulturnímu vývoji lidstva, a která nebude nikdy odstraněna pouhou technickou civilisací.

Bída není jen nouze o nutné životní potřeby. Bída je neštěstí člověka, toužícího marně po vyšších hodnotách životních. Jest arci příšerou sociální nerovnosti, která jedněm ukládá takřka za povinnost, aby rozhazovali nesmírné sumy po světě, zápasíce s nudou a přesycením, která druhým ukládá za povinnost vydávat se z posledních sil těla nebo ducha v boji o zachování holého života.

Ale je zároveň příšerou nesvobody. Země Garibaldiho zavalila děsnou bídou lidi svobodného ducha. Dusí myšlenku, dusí projev odporu proti režimu pěstního práva a orárního násilí. Přes moře, hory a země podávají si ruce bolševism a fašism: šiřitelé bídy duchovní a mravní. Bez volnosti není života. Humanita bije na zavřené brány lidských srdcí. Vejde v míru, šiřitelka spravedlnosti a mravní krásy, nebo se umrtvená volnost probudí za sopečných křečí země?

Bída je v krutém vztahu mezi lidmi. Někdy se mi zdá, že žijeme jako v zákopech. Tu je skryt člověk s malým kruhem rodiny a přátel a kolem do kola je obklopen zásekami vlčích jam, španělských jezdců, zahrad ostnitého drátu. Neboť tam venku jsou cizí lidé. Výpadními brankami se vrhá ven, když něco potřebuje, čeho dosud nemá, nebo čeho má málo, s lidmi se stýká jen v boji. Cizí člověk — nepřítel — je věc, které se zmocňuje, použije, zažene, zničí: podle potřeby a podle moci. Ale humanita volá: „Není cizích lidí! Jste bratří a sestry! Zbořte zásěky a podejte si ruce! Zvedněte se, postavte se na nohy, podívejte se k obloze, když hoří sluncem nebo se třpytí hvězdami! Staňte se lidmi z ubohých anthropoidů!“ To volá humanita, strážkyně skutečného lidství. Nespokojuje se změnou forem, chce změniti podstatu života.

Sůl pronikla nesmírnými spoustami moře, pronikla do nejmenší kapičky, kterou nás postříkne poprašek příboje. Tak chce humanita proniknout massami lidskými. Otevřme jí brány své vnitřní bytosti, dejme se jí proniknout, staňme se jejími nositeli a šiřiteli — nakažme svou humanitou svět!

Zednářstvo chce být jen dobrým služebnictvem humanity: šířit ji v sobě i mimo sebe, uvádět ideu v život a v čin.

E. S.

Bratrství.

Zneužívané slovo! Jest často prázdným zvukem v politické straně, v Sokole, v organisaci církevní a neváhám říci, že i v legionářstvu. Náš průměr ještě nedocenil, k čemu ten název zavazuje a opravňuje, co musí býti jeho předpokladem charakterovým i mravním.

Jak my obstojíme v této důležité otázce?

Není pochyby, že do evropské civilisace byl pojem bratra (pojatého v širším smyslu než pouhý vztah rodinný), vnesen křesťanstvím. Novozákonní koncepce Boha jako Otce, logicky vedla k závěru, že lidé jemu oddaní jsou jeho dětmi a tedy mezi sebou bratřími a sestrami. Odtud tento pojem v řádech

mnišských i rytířských, odtud bratrství v husitském hnutí, které vyrostlo ze silné touhy po realisaci zákona Božího na zemi. V dnešní době, mimo organisaci reformačních církví, nemá této uvědomělé křesťanské základny žádný z oněch našich celků, jehož členové se vzájemně oslovují jako bratři. U nich to má ráz demokratické rovnosti a solidarity, u legionářstva pak k tomu přistupuje navázání na bojovou tradici husitskou (viz názvy pluků první divise ruských legií), a na mravní prvky reformace, ovšem bez rázu církevního.

V zednářství jest zajímavá synthesa demokracie a hierarchie. Poslušnost řádová a vybudování celé soustavy vyšších stupňů doplňuje se tu s principem rovnosti, vyjádřeným v bratrství. I stoliční mistr, skládaje slib, uznává, že jest a zůstane jen prvním mezi rovnými. Minulost podává si tu ruce s přítomností, principy dvou dob se prolínají na důkaz, že pokrok nezáleží v radikálním a mechanickém odstranění zkušeností a forem generací předešlých, ale v jich moudré synthese s duchem přítomnosti. Jest ovšem naším úkolem dbáti, aby minulost nebyla v převaze a nestala se překážkou pokroku.

Bratrství má v našich řadách značně připravenou půdu. V malém národě, tak dlouho zápasícím o svou existenci a rozvoj, jest solidarita všech vrstev vždy mocnější, než u zabezpečených národních celků. Dosaženou státní samostatností se uvolnily stavovské sklony, ale nesmíme v tom viděti zjev *trvale* odstředivý: kritický okamžik sjednotil by všecky, instinkt sebezáchrany celku projevil by se znovu silou živelnou. Není tedy proč naříkat nad seslabením národní solidarity. Naše exponovaná zeměpisná poloha, tradice husitská a reformační vůbec, tradice obrozenského idealismu a solidarismu, duch sokolství, legionářství, nutnost sjednocení Čechů a Slováků v jeden typ, — to vše sesiluje naši dostředivost, váže k jednotě. I společenská naše organisace, zbavená vlastní šlechty, není tak differencována, aby od sebe trvale vzdalovala příslušníky národa. Naše inteligence a vrstvy měšťanské, obchodní a průmyslové, vyrostly většinou ze spodu a proto také dosud nepodléhají soběstačné a záhubné isolaci. Tedy duchovně i sociologicky jest český člověk ve všech vrstvách disponován pro bratrství. Jest pouze potřebí dáti mu správný *obsah*.

Naše zednářské bratrství bude odpovídati tomu obsahu, který trvale vneseme do svého řádu a bude míti rysy svých účastníků. Náš řád obrací se především k inteligenci — rozumíme tím inteligenci tvořivou, — neboť chce působiti tvořivě na vývoj veškerého života po všech jeho stránkách. Chce vytvořiti mírovou Maffii, která, milujíc žárlivě republiku, bude pracovat k jejímu rozkvětu a kde potřeba, k její bezohledné očistě. Chce vychovávat a sdružovat vůdce, podvůdce a spolupracovníky. Naše bratrství má tedy býti bratrstvím vůdců a podvůdců, ať jde o vědu, politiku, hospodářský život, umění, nebo i náboženský život. Jde o bratrství řádové, nikoliv spolkové. Jest usnadněno výběrem, který předem vylučuje lidi nehodné, což nám ušetřuje mnohé rozpaky. Tento výběr shromažďuje osobnosti, individuality a je známo, že silní jedinci nejsou vždy vzájemně snášenliví. Právě zde musí se ukázati vliv řádu: Nejde mu pouze o shromáždění a pěstění kvalit intelektuálních, jde mu o lidskou osobnost jako celek, o svobodného tvůrčího člověka, o lepší lidstvo. My se také skutečně při práci doplňujeme, chápeme svou jednostrannost a snažíme se o souměrný rozvoj nejen inteligence, ale i citu, ethiky a vůle. K pravému mistrovství nestačí býti skvělým specialistou toho neb onoho oboru. Vyžaduje se daleko více: vůle k jednotě osobnosti, k dokonalejšímu vyššímu lidskému typu, práce na sobě v tomto směru a vnesení tohoto hlediska do osobní praxe.

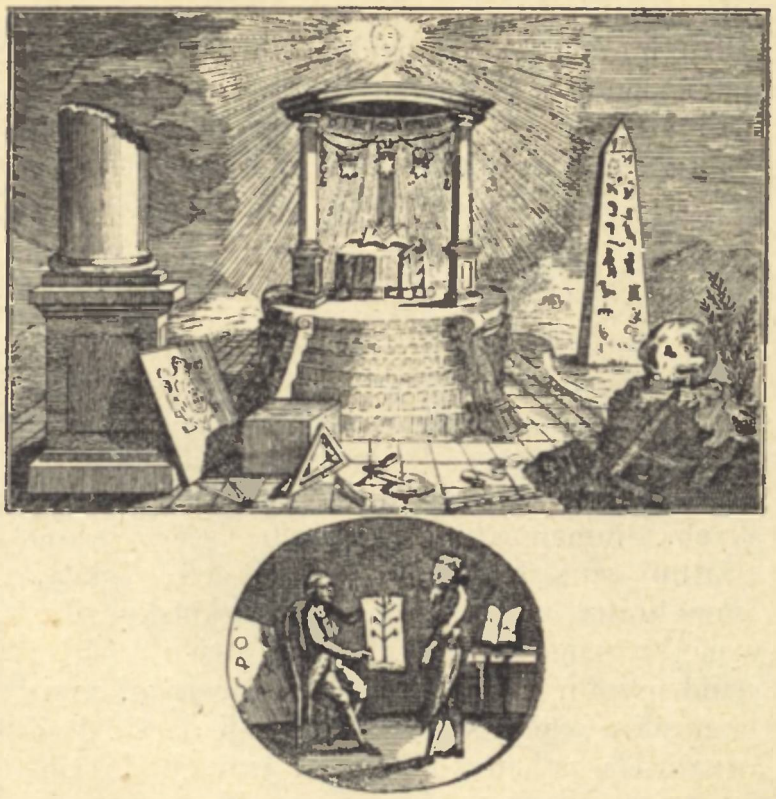

Spravedlivá a dokonalá lože „u tří korunovaných hvězd" v den Jana Křtitele 1780.

Bratrstvím nám není kamaraderie, joviální vzájemná šetrnost k nedostatkům, ani pouhé přátelství. Chceme býti bratry na základě vzájemného poznání, ocenění a v souhlase s osob-

ní sympatií, která zcela přirozeně jest různě odstupňována dle individualit. Bez této sympatie není bratrství, ale pouhá sympatie je také netvoří. V širším slova smyslu jest nám ovšem bratrem každý člen našeho světového bratrstva. Bratrství jest odvozeno ze vztahu rodinného, pokrevného. Tento primérní typ bratrství krevního jest pravzorem bratrství, jehož příbuznost jest povýšena do oblasti ducha, práce, methody, konečného tvůrčího cíle.

A. P.

České zednářstvo a česká státní myšlenka.

Má-li svobodné zednářstvo vůbec své určité cíle a snahy velkorysého rázu světového a všelidského, má české zednářstvo vedle své účasti na těchto všeobecných snahách zednářských, humánních a mírových, ještě svoje zvláštní samostatné cíle. Hned tehdy, když jsme krátce po převratu tvořili skotský ritus u nás v jeho primitivních počátcích a když jsme později za spojení jeho s jánským, vznikem svým o něco starším, budovali dnešní naší organisaci zednářskou, dávali jsme jí do vínku také cíle nám bližší, menšího sice významu pro vývoj světový, za to tím většího pro vlastní stát a národ. Máť býti jedním z cílů českého zednářstva spojovati dobré a poctivé lidi různých českých pokrokových směrů, poskytnouti jim možnosti, aby se vzájemně poznali a ocenili, a aby se zbližili tak, že by se usnadnila jim nejen výměna názorů, nýbrž i našlo to, co je spojuje a co může tvořiti základ jich společné práce. Takto má vzniknouti jakési pevné jádro, které by v normálních dobách mohlo dobře působiti k zdravému vývoji státní myšlenky pevným směrem, nepřipouštějíc nezdravých přílišných odchylek ani na pravo ani na levo, a které by v případě potřeby bylo hotovo chrániti tuto vývojovou linii proti převratovým pokusům obou těchto extrémů. Jinými slovy je třeba, aby české zednářstvo bylo živlem naprosto státotvorným, jemuž zachování státu našeho a v něm plné demokratické svobody jest základní myšlenkou.

Bude však také dále úkolem českého zednářstva pomoci upraviti poměr náš k menšinám cizím, v státě žijícím, způsobem, který by při zachování státní myšlenky české umožnil pokojné soužití obou živlů. Lze-li k úkolu, abych tak řekl, vnitřně českému působiti ihned, a působí-li zednářstvo již značně v tomto směru, třebas ne ještě tak, jak by si bylo přáti, je druhý tento úkol, sám o sobě těžší a mnohem choulostivější, spíše úkolem budoucnosti, kterému brání dnes ještě jednak určitá organisační nehotovost celého našeho zednářstva, jednak příliš živé dosud vzpomínky na stanovisko zednářstva v centrálních mocnostech, zvláště v Německu, za války světové.

J. K.

Svobodné zednářství v Čechách.

Svobodné zednářství, rozšířené po celém vzdělaném světě, jest tak staré jako lidstvo samo. Jeho ušlechtilé všelidské ideály, vyvěrající ze vznešených zásad rovnosti, volnosti a bratrství, jsou nejnádhernějším výtvorem, jejž největší duchové lidstva v čistém srdci a v zbožné mysli dovedli vykouzliti. Jeho prvky tají se v mysteriích Egypta i Indie, Palestýny i Řecka, Římského imperia i křesťanské mystiky středověku. Mužové volných mravů budují volně do volného prostoru s geometrickou jistotou, co z jejich nejvnitřnější duše vytrysklo, aby zušlechtili a zradostnělí člověka, vedouce jej cestou pravdy, síly a krásy k lidské dokonalosti. Ideálem jejich stává se symbolická výstavba chrámu Šalomounova, v čemž spatřovali křesťanští mystikové budoucí říši míru a lásky na zemi, neboli sbratření a sjednocení všeho lidstva ve společných všelidských zásadách. Na této stavbě pracoval i náš velký arciučitel národů Jan Amos Komenský, jehož ducha nedovedla žádná lidská zloba zkrušiti, aby od této vznešené myšlenky, práce pro blaho lidstva, upustil. A jeho všelidské snahy a jeho srdce, překypující dobrotou a láskou, obrodily a zúrodnily novodobé útvary zednářské a mluví k nám a k zednářstvu celého světa dosud jasnou a přesvědčivou řečí ze zákoníku zednářského. Jeho myšlenky jsou zednářům podnes „Cestou světla“ a jeho toužení jest dosud zednářstvu „Světlem v temnotách“ i „Světlem z temností“.

Novodobé zednářství vzniklo přímo ze středověkých kamenických bratrstev, v nichž byli sdruženi původně umělci a umělečtí řemeslníci, provádějící stavbu křesťanských chrámů. Členové těchto sdružení udržovali mezi sebou

zvláštní duchovní společnost, nepřipouštějíce neumělce do svého středu a hájíce opatrně své zvláštní vědomosti a znalosti. Později vnikli do nich i neumělci, kteří nabyli na konci vývoje převahy, takže došlo k nové organisaci původních stavitelských a kamenických gild a hnutí. Nové poměry vynutily si i nový způsob práce na zdokonalení, sbratření a zlidštění jednotlivců i národů.

Pevný základ k světovému rozmachu novodobého královského umění byl položen v Londýně, kde byla v r. 1717 utvořena Velká Lože, pro niž napsal učený Jakub Anderson na rozkaz Velmistra vévody z Montagne podle starých ložových rukopisů konstituci, vydanou r. 1725 tiskem. Z jejich tak zvaných starých povinností zní nejušlechtilejší a nejvznešenější pravdy Jana Amosa Komenského, velikého „muže touhy" po uskutečnění světové říše lásky a míru. A z Londýna šíří se „svaté stavitelství" do všech končin světa a přichází i k nám, kde podle pověsti založil lidumil Frant. Ant. hr. Špork s několika spřátelenými šlechtici r. 1726 loži „u tří hvězd", jejíž symbolické tři hvězdy se objevují již dříve na jeho spisech, jako se v nich setkáváme i se symboly černé komory. Zednářský život projevuje se však důrazněji teprve v letech čtyřicátých 18. stol., kdy vystupují jednotliví pražští zednáři i politicky proti dědičným nárokům Marie Terezie, jsouce v tom posilováni francouzsko-německými zednáři za francouzské okupace Prahy. Zesílení a rozkvět zednářské myšlenky přichází však teprve v letech sedmdesátých 18. stol., kdy vypučely z půdy zednářské ty nejnádhernější květy čisté humanity a náboženství lásky k bližnímu. Založení sirotčince u sv. Jana Křtitele, ústavu pro hluchoněmé, podpůrného spolku pro práce neschopné sluhy a jejich vdovy, budování chudinských domů a všeobecná péče o chudinství vůbec, podporování učenců a umělců, ušlechtilé vědecké snažení a touha po lepším, mravnostnějším životě jednotlivců i celku jsou viditelnými znaky, jež zdobí pražské zednáře, zaručujíce jim u bratrů i nebratrů trvalou slávu a vděčnost potomstva.

Zasvěcení učňů a tovaryšů. Vstup hledajícího.

Výkvět vzdělaného světa jest tu sdružen ku společné práci na stavbě chrámu moudrosti a spojen řetězem srdcí k vytvoření pevné bratrské pásky, obepínající bratry celého světa v svorné, nerozborné lásce. Žel, že reakce vlády Františka I. tento zdárný vývoj r. 1795 přerušila a žel, že veškeré pokusy o obnovení veřejného života zednářského v Čechách byly marny. Teprve s osvobozením vlasti vchází k nám i světlo zednářské, aby svítilo a rozjasnilo českému zednáři cesty, na nichž chce a bude pro blaho československé republiky pracovati.

J. V.

Obřady a symboly v zednářství v Československu.

Naše doba není příznivou obřadům a symbolům.

Moderně vzdělaný člověk navykl si příliš hledati pravdu rozumem, a jest známo, že vědění jest hrobem fantasie, bez níž není možno vniknouti ve význam jinotajů a je znázorňujících obřadů. Pravda, že symboly a obřady jsou znameními a úkony, jež samy o sobě, ploše pojímány, jsou mrtvy a jež oživnou toliko produševněním, tím, co do nich dovedeme vložiti. Jest zajímavým a nápadným zjevem, že právě oni neofyté, kteří vstupují do svazu s nejvážnějšími úmysly, často z počátku se neubrání skepsi proti obřadům. Vždyť hledají obsah a v obřadech nacházejí prozatím jen formu. Avšak forma, ušlechtile podávaná, brzy počne působiti na jejich ducha tím, že získala jich smysly. Obřady a jimi projevované symboly budí ušlechtilé city v člověku, čisté nadšení pro ctnosti, pro vše vznešené a ušlechtilé. Jimi se lapidárně vyjadřují věčné pravdy a odvěká hesla. Zednář shledává, že zednářství není jen ztrnulým filosofickým systémem, oním „velikým Nic", jak ho pojmenovali jeho nepřátelé, nýbrž, že jest svazkem srdcí, který učí jedince životnímu umění, t. j. umění žíti a žíti plodně!

A jako každé umění, tím více umění krá-

lovské vzbuzuje smysl pro krásu. Ušlechtile prováděné obřady lahodí smysłům a přispívají k harmonickému zušlechtění srdcí. — Jednotné obřady a všem společně přístupné symboly obepínají řetěz bratří pevnou páskou vědomí sounáležitosti a souručenství. Každý jednotlivec si uvědomil, a ví, že se svými snahami, se všemi svými starostmi a radostmi není ve světě sám, že bratrská ruka jest vždy ochotna, ho ochrániti neb umdlévajícího pozvednouti. —

A proto se upevňuje v každém pravém zedná̌ři hluboká úcta ke starobylým našim symbolům a obřadům, tím opravdovější, že dovede oceňovati jejich význam, že jich však také nepřeceňuje.

Jako vše na světě, tak i symboly a obřady jsou schopny vývoje i zániku. Obřady a symboly, kterým současníci již nerozumějí, míjejí se výsledkem a mají býti pozměněny neb odloženy. Když úkol tento provádí zbožná ruka, vedená vřelým srdcem, pak výsledek takové obrodné práce jest blahodárný.

Naše zednářství československé, zrodivší se současně se svobodným naším státem — neboť, jak známo, první československá □ zednářská, Jan Amos Komenský, ustavila se dne 26. října 1918, tedy dva dny před převratem — má těžký a zodpovědný úkol: aby recipovalo symboly a vytvořilo obřady, jež by byly pravověrně zednářské, při tom však přizpůsobeny mentalitě moderního člověka a prodchnuty národním duchem československým.

Vědomě jsem řekl, že se zednářství československé zrodilo teprvé s naší státní samostatností: existovalo sice v zemích českých i na Slovensku zednářství již od prvé poloviny osmnáctého století, to však bylo zednářství, jemuž naprosto scházela nota česká, neřkuli slovenská; mohlo se mluviti sice od počátku o jednotlivých českých a slovenských zednářích, ne však o československém zednářství.

Také se řídily předpřevratové □ v zemích nynější republiky československé vesměs obřadem Janským, neboť v druhé polovici století devatenáctého obř.·. Sk.·. st.·. a př.·. zde zanikl.

Zednářství československé však, jakmile si uvědomilo svůj úkol, rozhodlo se, že pracovati bude dle světového obř.·. sk.·. st.·. a př.·. A tak dostalo se, přidrževší se počátkem k osvědčeným formám zednářství francouzského, italského a švýcarského, ku tvořivé organisační práci na československém zednářství ritu skotského.

Prvním krokem na této cestě bylo, že šťastná a zkušená ruka jednoho z nejpovolanějších bratří eklekticky načrtla obřadnictví prozatímní, kterým se řídíme doposud, zatím co rituelní komise našeho V.·. O.·. buduje definitivní formu našeho národního zednářství československého, řídíc se opatrně a pietně zásadami, jež jsem shora označil. Dnes již máme československou zednářskou terminologii a fraseologii, ba, již také upevňuje se náš národní sluh československý. Že jsme na pravé cestě, tomu nejlépe svědčí, že výsledky posavadních prací rychle se vžily a že i oni bratří, kteří jinak těžce se zpřátelují se symboly a obřady, plně pochopili význam a hloubku forem zednářských a horlivě a s porozuměním je pěstují.

A tak máme pevnou naději, že tři symbolická světla, jež jsme rozžehli ve svých dílnách, budou svítiti obřadům, jež ve správnou formu odívati budou nesmrtelné myšlenky královského umění v naší vlasti. —

Karol Warski,

O stupních skotských.

Skotské stupně čtvrtý až třicátý třetí (a poslední), bývají nazývány vyššími, to však neznamená, že by byly pokračováním stupňů prvého až třetího a že by tudíž třetí stupeň neuzavíral celek zednářských nauk.

Vskutku, obě skupiny jsou zcela samostatné a úplné, jak je patrno z toho, že každá Veliká Lože je plnoprávnou Zednářskou Mocí a že Dílny vyšších skotských stupňů nemohou se mísiti do její jurisdikce. Nezřídka se stává, že mezi Velikými Loženi a Dílnami stupňů skotských nebývá ani formální spojitosti. Obecně je však obvyklým, že čtvrtý a další stupeň se udělují teprve mistrům Loží symbolických.

Rovněž však není vyloučeno, že Lože symbolické jsou v přísné obedienci Nejvyšší Rady Třicátého Třetího a Posledního Stupně. To se stává tam, kde by nebylo uznané Veliké Lože Obřadu Skotského neb i jinde jestliže se Nejvyšší Rada a Veliký Orient na tom shodly. Takový případ je na příklad v Belgii. Spojitost mezi Ložemi symbolickými a Dílnami stupňů skotských bývá vyjádřena tím, že ve Velikém Orientu zasedají zástupci Nejvyšší Rady jako je tomu u nás. U nás je vztah

Nejvyšší Rady k Veliké Loži Národní Československé intimnější proto, že z LL ve VLNČ sdružených, pět bylo dříve v přísné jurisdikci Nejvyšší Rady a že se VLNČ ustavila pod jejími auspiciemi.

Závazky, které plynou z této spojitosti jsou však oboustranné, takže Nejvyšší Rada a Veliká Lože Národní Československá jsou v mezích svých jurisdikcí stranami úplně rovnoprávnými. Veliká Lože Národní Československá stojíc v obedienci Nejvyšší Rady a připouštějíc její vliv skrze zástupce, zasedající ve Velikém Orientu, má na druhé straně nárok, aby Dílny stupňů skotských pracujících pod touž obedienci vybíraly si své nové členy výhradně z mistrů z LL jí podléhajících.

Skotské stupně jsou udělovány v různých zemích různým způsobem. Některými prochází zednář jen symbolicky, kdežto jiné jsou udělovány skutečně. Vyšší skotské stupně tvoří ze svých členů Dílny. Z těch je významná Dílna Stupně Čtvrtého, jakožto vstup do stupňů vyšších, zvláště však Kapitola Stupně Osmnáctého. Kapitola pracuje v obedienci Nejvyšší Rady a spravuje stupně Čtvrtý až Osmnáctý. Kapitola pracující pod obedienci Nejvyšší Rady pro Československo přijala jméno „Tábor" a sídlí v Orientu Pražském.

Učeň přísahá.

Důležitou dílnou je též Areopag stupně Třicátého.

Kdežto Veliké Lože z různých států jsou pouze ve volném vzájemném sdružení, takže účast či neúčast v něm nerozhoduje o regularitě, svaz Nejvyšších Rad, jakožto představitelek stupňů skotských, je mnohem užší, třeba že každá Nejvyšší Rada má ve svém území postavení suverenní. Nejvyšší Rada pro Československo byla do tohoto svazku přijata na sjezdu v Laussanne r. 1922. Příští kongres koná se r. 1927 v Buenos Aires. —

V. D.

Nový příspěvek k poznání dějin českého zednářstva na konci XVIII. století.

V Českém časopisu historickém (XXXI. 1925, str. 113—140), podává bibliothekář strahovské knihovny klášterní, převor Cyril Straka zprávu o nálezu důležitých listin, které byly objeveny v archivu strahovského kláštera, jež osvětlují nám poměry českého zednářstva před reformou r. 1779 a přinášejí i znění návrhu na reformy.

Strahovská listina není sice originálem, ale kopie tato je authentická a je ověřena podpisem tajemníka privinciální lože bratra Filipa J. Sweertse-Šporka. V listině je obsaženo společné usnesení všech pražských loží obřadu skotského a sice lože „U tří korunovaných hvězd", „U devíti hvězd", „U tří korunovaných sloupů" a lože „U poctivosti", týkající se hlavně vnitřního úpadku života v ložích a pak reformního návrhu, který měl zavésti hlavně demokratickou rovnost mezi členy řádu, odstranění titulů, zmírnění poplatků.

Pozoruhodná je zejména věta „Největší vzpružinou ryzího svazku přátelství, důvěry, svornosti, lásky a horlivosti mezi pravými bratry jest bez odporu *rovnoprávnost*, a to rovnoprávnost jak v povinnostech, v horlivosti a v poslušnosti, tak i ve všech jiných vzájemných záležitostech." Heslo rovnoprávnosti, jež napsala na svůj prapor velká francouzská revoluce, jest tu v reformním návrhu zednářském položeno na prvé místo. V dalším je poukazováno na to, že sv. zednář má býti bratrem „užitečným", t. j. účastniti se pilně prací a zednářské činnosti. Proti bratrům, kteří řádových zaměstnání zanedbávali, bude přísně vystoupeno.

„Proto umínili jsme si tentokráte pevně a naše přání přímo k tomu směřuje, že ponecháme v lůně svých loží jen svaz horlivých, láskyplných a v pravdě zednářsky smýšlejících bratří a že dáme raději přednost menšímu počtu, ale za to horlivých bratří, než-li většímu počtu členů liknavých a vlažných a že hledati budeme blaživou svoji útěchu spíše v dokonalé harmonii malého počtu pravých bratří, nežli v lesku a nabubřelosti jakési společnosti, bohaté jen na seznam četných členů." Jedním

tedy ze základních požadavků reformy měl býti výběr členů podle vnitřní hodnoty. Lože tehdejší již došly k zkušenosti, že representativní „bratři", pracující jménem v seznamu členů jsou neplodným zatížením.

Valná část dokumentu obírá se otázkami finančními, zejména pak stanovením poplatků a výše příspěvků a vybízí, aby bratří „jelikož schůze lože, které ve všech ložích jsou obvyklé, *u nás již po více let byly pomíjeny*, ale naproti tomu zavedeny byly subskripce ve prospěch opatrovny lože (sirotčince sv. Jana Křtitele, založ. r. 1773 v Klimentské ul.)" účastnili se horlivěji tohoto humánního podniku.

Pozoruhodná je zejména také zmínka, že „pro lepší povzbuzení bratrů, aby měli též příležitost lépe se poznávati a větší počet hodin v hřejivé náruči pravé a bratrské lásky stráviti, zařízen byl společenský klub ložový (Societät)," tedy jakýsi druh konferenční práce, v níž podáváno zdarma pivo a chléb, na něž někteří bratři uvolili se k dobrovolné subskripci 5 zl. ročně. Schůzky tyto konaly se každou středu u obchodníka Josefa Františka Martinelliho.

Zpráva této konference, jež se konala r. 1778 je psána špatnou němčinou a pravopisné chyby v textu opravoval Cornova, jak srovnáním rukopisu zjis il Straka.

Druhá listina obsahuje seznam bratří-dlužníků lože „U tří korunovaných sloupů".

Důležitým dokladem jest listina třetí, jež přináší seznam bratří lože „Pravda a Jednota u tří korunovaných sloupů", jež v r. 1793 měla 202 členy! V představenstvu čteme jména hr. Canala, Karla Ungara, Ign. Cornovy, B. Meisnera (řečníka). Čestným zahraničným členem byl „Jeho královská výsost Karel, královský princ polský, vévoda saský a. t. d." Mezi bratry je zastoupena šlechta, kruhy vědecké, měšťanské a vojenské. Ze známých osob je tu výše jmenovaný hr. Canal (velmistr), prof. Ign. Cornova (druhý dozorce), mathematik Dr. Fr. Gerstner, Fr. Linhart Herget, prof. inženýrství, Ant. Hložek, hudebník, hrabě Prokop Lažanský, nejvyšší purkrabí v Praze (stálý člen výboru), Augustin Bohuchval Meissner, profesor esthetiky, abbé Josef Müller, skriptor univ. knihovny (3. sekretář lože), Dr. Med. Fr. K. Oreilli (historiograf lože), Dr. Med. Jiří Procházka, profesor anatomie, Schmidt Samuel, evangelický konsistoriální rada ve Vídni, Dr. Med. Ant. Seebald, profesor praktického lékařství, Rudolf hrabě Spork, Karel Ungar, kanovník v Boleslavi a bibliotékář (náměstek velmistra), Josef Sweerts, Dr. Med. Tadeáš Bayer, zemský protomedicus. Dr. Kašpar Royko, profesor církevních dějin, baron Jan Kazimír Wiedersperg, *Josef Mayer, prelát strahovský*, Dr. Med. Josef Bohumír Mikan, profesor chemie a botaniky, Dr. Jan Mader, profesor statistiky, Dr. Med. Vojtěch Zarda, Dr. Med. Václ. Jáchim Vrabec a mn. j.

Mezi jmény vynikajících osob v životě veřejném, zejména pak vědeckém vidíme řadu členů královské společnost nauk, jména, jež jsou dokladem vážného pojímání úkolů zednářských, jímž se nevyhýbali — jak soudí bibliotékář Straka — nejlepší lidé tehdejší společnosti.

Důležité doklady historie českých zednářů uchovaly se asi působením člena lože, opata Mayera, téhož opata, který dal na Strahově postaviti krásné průčelí knihovny klášterní, na němž umístil nad bustou císaře Josefa II. odznaky zednářské, skupinu knih, žezlo zakončené trojúhelníkovitým „božím" okem a nejvýše zeměkouli s vetknutým kružidlem.

Bratřím, kteří se zajímají o minulost českého zednářství, bude práce bibliothekáře Straky, která je psána se skutečnou objektivitou a pietou, vítaným doplňkem a pomůckou při studiu.

J. S.

O amerických zednářích.

(Výňatky z referátu br. Králíčka z Chicaga, přednesený v L.·.28 Říjen dne 24. listopadu 1925.)

Zednářství ve Spoj. Státech je úzce spiato se vznikem U. S. A. — Zednáři vzpomínají na př. prvního presidenta a zakladatele Spoj. Států Jiřího Washingtona. Když by se však někdo ptal, proč nikde zednáři mu nestaví pomníky, dostane se mu pozvání, aby navštívil místa, kde Washington žil. Najde tam na př. křeslo, které při pracech v loži bylo Washingtonovi vyhrazeno, nebo jej zavedou do kostela, kde Washington mluvil, nebo mu ukáží prostou kůlnu, k níž se pojí nějaká událost ve W. životě a pod. Pomníkem jsou jim tedy památky na život svého bratra a tyto památky pietně opatrují, a pietu k nim z generace na generaci přenášejí.

Loží je dnes ve Spoj. Státech asi 16.000 s třemi miliony členů. Ústředí jsou ve Washingtoně a v Bostonu. Každý stát má svou

York a Illinois, kde každá sdružuje více jak V.·. L.·., z nichž největší jsou ve státě New 1000 loží.

Základem amerických zednářů je jejich náboženství. Toto náboženství charakterisoval tam jistý V.·. M.·. asi takto: „Templ je projevem lidského ducha, umění a vědění. Přirovnejme jej k chrámu přírody. Toť také projev ducha, umění a vědění. Ptáme se pak, kdo je ten Velký Mistr, stvořitel tohoto díla, stvořitel přírody a všehomíra... O toho se Američtí zednáři zajímají. Avšak přemýšlí i o své duši — o sobě. Věří, že duch nezaniká." A to je základem jejich zednářského života a náboženství. Jsou odpůrci církevnictví a proto jsou kritisováni zejména od katolíků, ale někdy i od některých protestantských vyznání.

Symbolika zedn. náčiní je americkým zednářům velmi drahá a je jimi velmi hluboce chápána.

Zedn. kladivo, které v praktickém životě slouží k otesávání kvádrů, z nichž chrám je stavěn, v životě zednářském je symbolem potřebného otesávání lidských hrubostí.

Stará zednářská míra, která měla 24 coulů, symbolisuje ideální rozdělení času na tři kráte osm hodin — t. j. osm hodin věnovaných vlastní práci a službě, osm hodin odpočinku a zotavení a osm hodin věnovaných službě lidem a Bohu.

Zednické závaží, jímž se vyvažují kolmice, čnějící přímo vzhůru k nebi, symbolisuje zednářům přímost lidského ducha a lidského jednání bez lži, pokrytectví a lsti.

Úhelnice je symbolem spravedlivého a poctivého zacházení se všemi lidmi.

Krokvice, kterou užívá zedník k stanovení roviny vodorovné, symbolisuje zednáři cestu života člověka, pod zorným úhlem věcnosti.

lžice, kterou se dává malta do stavby, aby kameny k sobě pevně pojila, dává představu zednáři o úkolu bratrství a přátelství mezi zednářstvem a lidmi,

a konečně *kružidlo*, jímž kolem bodu omezuji uzavřenou plochu, je zednáři symbolem sebekázně, symbolem kruhu, v němž se má pohybovat. Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého.

O symbolech dovedou američtí zednáři mluvit hluboce i poutavě. Vzorem zednářům je Ježíš. Je stavitelem, který ethiku symbolů realisoval ve svém životě. Proto je mu zasvěcen 33.·. st.·.

Rituál am. zednářů je velice přísný, nekompromisní. Američtí Češi chápou, že nám zde těžko odpovídá. V U. S. A. však zednáři na něm lpí zcela upřímně. Vidí nutnost tajnůstkového sebezapření těch, kteří chtějí býti vůdci. Jedním úkolem ritu je tedy výchova ke skromnosti, zkušenost však učí, že kdo rituál pochopí, že si ho i oblíbí.

Druhý dozorce činí zedn. znamení a táže se po tovaryši, jemuž se má zvýšiti mzda.

Zednářské odznaky mají v U. S. A. také svůj význam. Odznak, který am. zednáři nosí a na němž je symbolisován „Grand Master" znázorněním záře kol písmene G a naznačeny zednářské úhelnice a kružidlo, je projevem a zároveň připomínkou slibu, že se na svůj odznak denně podívám. To znamená uvědomění si svých zednářských povinností. Je tedy nošení odznaku jedna z method k výchově vnitřní kázně.

Tradici svou zachovávají od počátku a důsledně. Býti Ct.: M.: je veliká čest. Je to i touha mnohých členů. K tomuto úřadu musí však am. zednář — podle tradice — jít od piky, osvědčit se ve všech úřadech.

To vyžaduje trpělivosti i času. Mimo to však vyžaduje tradice, že Ct.·. M.·. může být jen ten bratr, který službou a šlechetnou prací ve svém profánním životě a v politice si tuto hodnost zasloužil. Zajímavá je zkušenost s Židy, kterým tato tradiční cesta je dlouhá. Dovedli často agitovat a překvapit loži přejitím tradice. Proto se vysvětluje, že na mnohých místech se jim poradilo, aby si založili vlastní židovské lože, neboť Američané na tradici lpí.

Své poslání chápou velmi hluboce. Jako byly chrámy stavěny již z opracovaných a dokonale vyměřených kvádrů, tak je chápáno i poslání zednářské organisace v životě lidském: Tyto opracované kvádry — dokonalé lidi — připravovat. Proto věnují velkou pozornost školní výchově. Od zednářů vyšlo, že v mnohých am. obecných školách byla na zkoušku zavedena výchova povah a zkušenosti studovány ve zvláštním ústavu k studiu problémů mravní výchovy mládeže, zřízeném ve

Washingtonu. Dnes všude na školách, kde zednáři mají vliv, věnuje se půlhodinka výchově charakteru. Am. zednáři stojí proti konfesijním školám. Proto zase katolíci stojí příkře proti zednářům.

V Americe má zednářstvo velký význam. Je to skrytá síla, střežící americkou demokracii. Svůj vliv uplatňovali zednáři v americkém prostředí již mnohokráte. Tak na příklad působili velmi platně pro přijmutí prohibičního zákona. V tomto případě je však zajímavé, že nebyli pro prohibici ani tolik z důvodů mravních, jako spíše politických. V Chicagu, podobně jako i v jiných městech Spojených Států, byly prodejny lihových nápojů článkem velmi silné, avšak nezdravé organisace politické. Na každou prodejnu v Chicagu — a bylo jich velmi mnoho — připadlo průměrně asi 17 osob, které byly ovlivňovány majitelem této a tak celým pivovarským trustem. Proto rozhodly se chicagské lože co nejenergičtěji agitovati pro zapovězení výroby a prodeje lihových nápojů, byť by tím i zničili lihovarský průmysl. Výsledek se ukázal. Hlasy zednářů pomohly rozbíti politický pivovarský trust.

Podobných případů zasáhnutí zednářstva je celá řada. Zejména za války měli velký vliv a mezi jiným působili i k rozbití Rakousko-Uherska.

Jedním z aktuelních úkolů zednářstva státu Louisiana, k jehož výsledku nedočkavě přihlížejí všichni zednáři Spojených Států, je odstranit tam nezdravý vliv katolíků. V tomto státě může totiž při volbách zvítězit jenom ta strana, s níž volí katolíci. Tito si však vyhražují záruku obsazení určitých úřadů, jimiž mohou ovlivňovat občanstvo. Tento nedemokratický zjev chtějí teď zednáři odstranit.

Přáním naším je, aby i v Československu organisace zednářská pevně zapustila kořeny a aby v každé vesničce byla zednářská lože, vědomá si svého vysokého mravního a lidského poslání. *vh.*

Jan Amos Komenský, zakladatel lidového vzdělání.

Dne 15. listopadu 1670 zemřel v Amsterodamu poslední biskup Bratří českých, Jan Amos Komenský a 22. listopadu pochován ve valonském kostelíku v Naardenu.

Náhrobní nápis jeho, sepsaný synem jeho Danielem, pravil mezi jiným: *Byl jako teolog, vychovatel a filosof ve všem nepřekonatelný.* Těchto několik slov vystihuje neobyčejně případně úžasné životní dílo Komenského. Zůstalo po Komenském 147 spisů z oborů tuto uvedených. Komenský sám ocenil nejvýše své spisy bohoslovecké, pokládaje svou činnost vychovatelskou jen za úmorné dílo vedlejší. Avšak pokud lidstvo bude trvati, kulturní jeho národové budou si připomínati ne Komenského spisy bohoslovecké a filosofické, ač přinášejí věci pozoruhodné, nýbrž myšlenky jeho pedagické, *poněvadž jimi skrze školy dobře zřízené položil nerozborné základy lidového vzdělání.*

Školství středověké za času Komenského, ať městské nebo různých řádů, neznalo myšlenky obecného vzdělání. Žáci učívali se tehdy čísti, psáti, něco počítati a zpívati, Učívali se latině, v XVI. věku poněkud i řečtině. Latina byla na předním místě, bylať to řeč církevní, úřední, řeč učených, řeč světová. Jen počátky čtení a psaní udělovaly se žákům jazykem mateřským. Do škol docházely hlavně děti rodičů zámožných, většinou chlapci. Způsob učení byl špatný: učitel předříkával nebo diktoval, žáci opakovali a učili se na paměť nebo opisovali. Kázeň školní byla velmi tvrdá, bití holí na denním pořádku. U nás jedině Bratří čeští pěstují ve školách svých jazyk mateřský a udržují v nich mírnou kázeň.

Do takovéto školy přichází r. 1608 v Přerově šestnáctiletý Komenský. Bystrým svým rozumem poznává její vady a po všechen svůj život trpce jich vzpomíná. Proto jeho didaktické spisy chtějí především odstraniti duchamorný způsob učení na školách, rozvláčnost jeho, tvrdou kázeň a neužitečnost škol, jež vůbec nepřipravovaly pro život.

Starší církve bratrské, poznavše záhy nadání Komenského, vyslali jej r. 1611 na bohoslovecké studium do nassavského městečka Herbornu, později do Heidelberku. Komenský pilně tu studuje, aby dohonil spolužáky, kteří měli šťastnější přípravu školskou. Ale úsilí toto nevyčerpává jeho snah a sil duševních. Za hranicemi, zavalen prací, myslí na potřeby své vlasti, svého národa a začíná dvě práce, svědčící o veliké jeho podnikavosti a mířící napodiv daleko. První je *Poklad jazyka českého*, totiž zevrubný slovník fraseologický s mluvnicí, aby podle něho každý mohl vše přeložiti z latiny na česko tak správně a plynně, jak bylo původně napsáno. Po 40 let pracoval o něm Komenský a když požár v Lešně ztrávil mu rukopis díla, nepřestal toho litovati do své smrti. Druhé dílo, rovněž velikých rozměrů, které začal v Herborně, nazval

Divadlo veškerenstva. V 28 knihách mělo podati rozhled po všem světě a nahraditi krajanům celou knihovnu. Vidíme, jak již literární počátky Komenského směřují k rozumovému a mravnímu povznesení českého lidu.

Ale tím nebyla vyčerpána snaha Komenského šířiti vzdělanost. Za studií v Německu pilně také pozoruje tehdejší opravné snahy ve školství. Nespokojenost se školami byla tehdy obecná. Řada myslitelů podává různé návrhy opravné a mladý Komenský se s nimi seznamuje. Slyší o velikých úspěších pedagogiky jesuitské, seznává návrhy svého učitele Alstedta, ale hlavně naň působí pamětní spis, jejž podal r. 1621 říšskému sněmu knížat ve Frankfurtě Wolfgang Ratke. Ten udeřil mladému bohoslovci na struny stejně naladěné. Ratke žádal, aby bylo usnadněno učení se klasickým jazykům, aby se zřizovaly školy s jazykem mateřským, a aby se docílilo svornosti ve státě a církvi. To byly myšlenky, jež nebyly cizí ani snahám Komenského, ani školství bratrskému vůbec.

S těmito velikými počátky a ještě většími záměry vrací se 22letý Komenský do vlasti. Hned po návratu mohl ukázati své zkušenosti. Starší jednoty dali mu vyučovati před vysvěcením na kněze na škole přerovské, kde druhdy sám se byl učil. Tam Komenský zavedl ihned nový, snadnější způsob učení latině podle zásad Ratkových.

Porážka bělohorská způsobila, že Komenský se na čas odvrátil od studií vychovatelských, náhoda však způsobila, že se k nim zase navrátil. Skrývaje se před odchodem z vlasti v Podkrkonoší, na statcích pana Jiřího Sádovského ze Sloupna, radil příteli svému knězi Janu Stadiovi, jak vyučovati tři syny pánovy. Kdysi v létě r. 1627 vyšli si ke vsi Vlčicům u Trutnova, aby shlédli na zámku Břecštejně velikou knihovnu. Tu spatřil Komenský Didaktiku Hamburčana Eliáše Bodina, r. 1621 vydanou. V knize se žádalo, aby se ve školách učilo metodou přirozenou, s ohledem na jazyk mateřský, aby se vycházelo od příkladů, aby se příklady spojovaly s věcmi, aby se při učení užívalo obrázků a to vše aby se dálo podle pevného řádu. Vysoko cenila kniha náboženský ráz výchovy. Vše bylo psáno jazykem německým, což dokazovalo snahu spisovatelovu pěstovati řeč mateřskou a prospěti lidu. Komenský pojal myšlenku napsati knihu podobnou mateřským jazykem pro Čechy a přítomní Bratří ji schvalovali. Úmysl svůj počal Komenský ihned prováděti, poněvadž tehdy trvala naděje, že se štěstí zase vrátí k evangelíkům, a proto zdálo se nejprve potřebno pomoci mládeži zřízením dobrých škol, v nichž by prostředkem vhodných knih a skrze dobré metody učebné obnovilo se pěstování věd, ctností a zbožnosti. A Komenský dokládá o práci své tehdejší, že v úkrytu provedl, co bylo možno. Tak povstává nejpřednější spis Komenského *Didaktika,* která mu zajistila navždy přední místo v dějinách výchovy. Jak blahodějné bylo toto rozhodnutí! Právem dí o tom Denis: „Neznám v dějinách nic podivuhodnějšího, dojemnějšího, nad úmysl tohoto ubohého kněze, který v době, kdy dragouni Liechtenštejnovi mučí jeho národ, pomýšlí na osvobození vlasti vychováním".

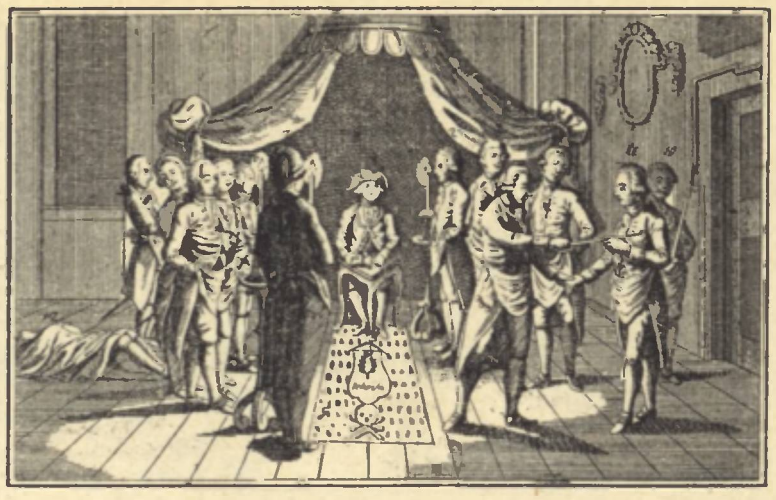

Zasvěcení mistrů. Vstup tovaryše do 2. síně.

Brzy potom opouští Komenský vlast. Odchází r. 1628 do Lešna a učí pro výživu na tamním gymnasiu, čímž přiveden jest opět k úvahám o vychování a vyučování. V tomto čase seznámil se se spisem španělského lékaře Vivesa, vlašského mnicha Campanely, německého děkana Adreae a anglického filosofa Bacona z Verulamu. Ze všech čerpá podněty pro své přemýšlování, o nápravě škol. Ale všichni spisovatelé, jež Komenský četl, podávali jen části nebo zlomky úlohy, již chtěl řešiti on. Komenský hledal umění, kterým by se *všichni lidé vzdělali a vycvičili všemu, čeho jest potřebí k životu na tomto i na onom světě.* Směrodatnou mu byla myšlenka na domov: neboť prorokyně Kristina Poňatovská, žijící v domě Komenského, předpovídala, že návrat domů nastane brzy. Když potom r. 1631 Sasové vzali Prahu, a nastal částečný návrat emigrantův, Komenský v krátkém čase dokončil své dílo o obnově školství. Napsal jej mateřským jazykem a věnoval jej svému národu. Tak povstala Komenského *Didaktika česká* a *Navržení krátké o obnovení škol v král. českém.* V nich 40letý starší jednoty Bratří českých vypracoval návrh nové soustavy školské pro nastávající návrat do vlasti v roz-

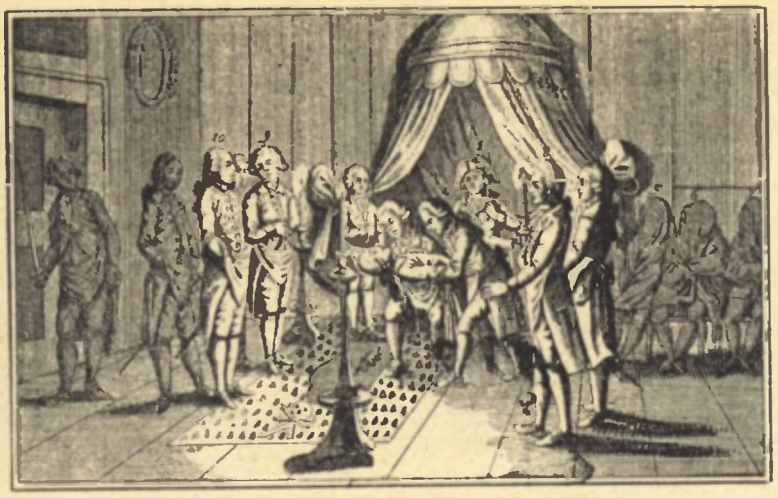

Zasvěcení mistrů.
Dozorci kladou tovaryše do rakve.

měrech posud nebývalých až do všech podrobností. A Češi mají s opravou ve školství počíti, nehledíce na sousedy, neboť, jak dějiny učí, od rozšíření vzdělanosti závisí osud národů.

Avšak čas nové stavby nebyl tak blízký, jak Komenský doufal. Smrt Gustava Adolfa způsobila nepříznivý obrat a po bitvě u Nördlingen nemohlo býti řeči o návratu, neboť císařští stali se vítězi.

Dosavadní myšlenkový vývoj Komenského i prací jeho tkvěl svými kořeny ve vlasti a církvi. V létech nejbližších svými pracemi vševědnými povznáší se zásadně nad hranice národní i církve své. Změny tyto přivodily také nové zpracování Didaktiky. Když r. 1638 zvali Komenského do Švédska, aby jim podal zprávu o svém umění vyučovatelském, Komenský pozvání nepřijal, ale přeložil do latiny svou Didaktiku. Nepřekládal slovně, nýbrž tak, že se v nové práci objevil pokrok jeho myšlenek od desíti let. Odstraniv všechny narážky na vlast a zmírniv církevní ráz prvého zpracování, Komenský k názvu díla připojil přívlastek *Velká* a k němu přidal čtyři často uváděná slova: *umění učiti všechny všemu*. Tak povstal spis, obsahující jádro myšlenek Komenského o opravě škol a vyučování.

Didaktiku latinskou takto zpracovanou nedal Komenský vytisknouti, nýbrž rozeslal jí do Švédska a na posouzenou přátelům. Úsudky jejich byly uznalé i odsuzující, ale celkem vzato nedošly myšlenky Komenského u současníků souhlasu, poněvadž oni přeceňovali formální nedostatky Didaktiky a nepostřehovali, co je v ní opravdu velikého a vynikajícího, do daleké budoucnosti mířícího.

Teprve po dvaceti létech, když v Amsterodamě počíná vydávati své *Spisy didaktické*, Komenský, vědom jsa významu Didaktiky, staví ji v čelo souboru svých prací vychovatelských. Z myšlenek Komenského, pokud jich třeba k tomuto výkladu, uveďme z ní nejhlavnější.

Cíl výchovy stanoví Komenský ve shodě s křesťanským předpokladem, že účelem lidského života jest posmrtná blaženost s Bohem. Tří stupňů přípravy věčnosti, totiž poznání sebe a přírody (moudrosti), ovládání sebe *(ctnosti)*, a náboženského přesvědčení *(zbožnosti)*, lze dosáhnouti pouze výchovou. Zárodky toho trojího jsou v nás od přírody, ale člověk musí býti vzděláván, má-li se státi člověkem. Péče o vzdělání dítek náleží předem rodičům, ale poněvadž nemají k tomu často ani času, ani schopností, odedávna přejímají ten úkol školy.

„Nejen dítky bohatých a vznešených lidí, nýbrž všecky stejně, urozené i neurozené, bohatí i chudí, hoši i dívky ve všech městech, městečkách, vesnicích a dvorcích mají býti přijímány do škol," žádá Komenský. Zdůrazňuje také, že sluší dáti mládeži obého pohlaví příležitosti k vzdělání. Praví: „Také nemůže býti podáno žádného dostatečného důvodu, proč by druhé pohlaví mělo býti vůbec vylučováno od studia moudrosti (ať v jazyce latinském se podává nebo v mateřském). Neboť jsou stejně obrazem božím, stejně účastny milosti a království budoucího věku, stejně obdařeny myslí čilou a schopnou chápati moudrost (často více než naše pohlaví)... Proč bychom je tedy měli sice připouštěti k abecedě, avšak potom odháněti od knih?" Vidíme, že Komenský měl plné porozumění pro sociální úkol školy a byl hlasatelem všeobecné školní povinnosti dětí obojího pohlaví, kterou reformace marně se snažila uplatniti. Komenským *poprvé* v dějinách světových požaduje se vzdělání *bytostí lidských* ne pro dosažení hodností nebo nějakého postavení, nýbrž pro jeho užitečnost a význam pro štěstí lidí. Žádá se rovného vzdělání pro každého, muže i ženy, *poněvadž jsou lidmi*.

Komenský chce dále opraviti způsob učení školního. Praví o tom: „Naší Didaktiky začátkem i koncem budiž: vypátrati a najíti způsob, podle něhož by ti, kdo učí, učili méně, ti však, kdo se učí, naučili se více; podle něhož by školy měly méně hluku, nechuti a marné práce, však více klidu, rozkoše a pevného výsledku, obec křesťanská méně tmy, zmatků a nesvárů, více světla, pořádku, míru a pokoje. Vyučování na školách má býti mládeži přístupno na každém stupni tak, „aby všichni, kdož jsou posláni na svět, nejen jako pouzí diváci, nýbrž i jako budoucí herci

učili se znáti doklady, příčiny a cíle všeho hlavního, co jest a co se děje; aby totiž jim na tomto světě nepřipadalo nic tak nepoznaného, o čem by nemohli si učiniti nějaký mírný soud a čeho by nemohli užívati k jistému užitku a bez škodlivého omylu."

Myšlenka obecné školy vznikla za reformace. Luther roku 1524 v listu k německým městům a knížatům prvně ji zdůrazňuje. Je proto přirozeno, že učebné předměty této školy obecné byly po výtce rázu náboženského: čtení bible, katechismus a církevní zpěvy; sice čtení a psaní učí se v ní jazykem mateřským, ale jen proto, aby jazyk mateřský byl přípravou a nástrojem vyučování náboženství. Tento stav Komenský úplně převrátil. On ve své škole postavil vyučování jazyku mateřskému do popředí, ale proto, poněvadž seznal, že jen jím lze zabezpečiti rozumový a mravní vývoj člověka, protože věděl, že jest to nejlepší prostředek k nabývání užitečných vědomostí skrze knihy a učitele, jakož i proto, že jím nejlépe lze budíti samočinnost žákovu. U Komenského jest jazyk mateřský *všeobecným prostředkem vzdělání*. To byl veliký pokrok a vzdělání dětí jazykem mateřským jest od Komenského základním požadavkem každé dobře zřízené školy národní.

Komenský určuje školám *nové předměty učebné*. Žádá, aby vedle čtení a psaní v jazyce mateřském bylo učeno počítání, vážení a měření, zpěvu, písní světských i církevních, vedle znalosti Písma a katechismu mravouce (s příklady přizpůsobenými věku žáků), prvým základům národního hospodářství a politiky, aby rozuměli tomu, co vidí, že denně se děje doma i ve státě, mají znáti přehled všeobecných dějin, nejdůležitější poznatky zeměpisné a hvězdářské a konečně všeobecnou znalost řemesel a ručních prací.

Považme, že takováto osnova navržena škole národní před 300 roky! Škola má dáti žákovi potřebné vědění a umění, má zdokonaliti a zjemniti jeho mluvu, má rozvinouti jeho vlohy tělesné i duševní, má položiti základy jeho povahy. Můžeme dnes něco lepšího učiniti úkolem školy obecné?

Ale Komenský viděl nutnost ještě jiných oprav. Hledal nový způsob učení ve školách, aby se neminuly svým povoláním. Proti posavadnímu slovíčkářskému učení na paměť zdůrazňuje, že všechno učení ve školách *má se opírati o zkušenosti žákovy a má býti názorné*. Chce, „aby všecko bylo předváděno smyslům, kolika možno. Totiž věci viditelné zraku, slyšitelné sluchu, vonné čichu a hmatatelné hmatu; a může-li co být i vnímáno na jednou

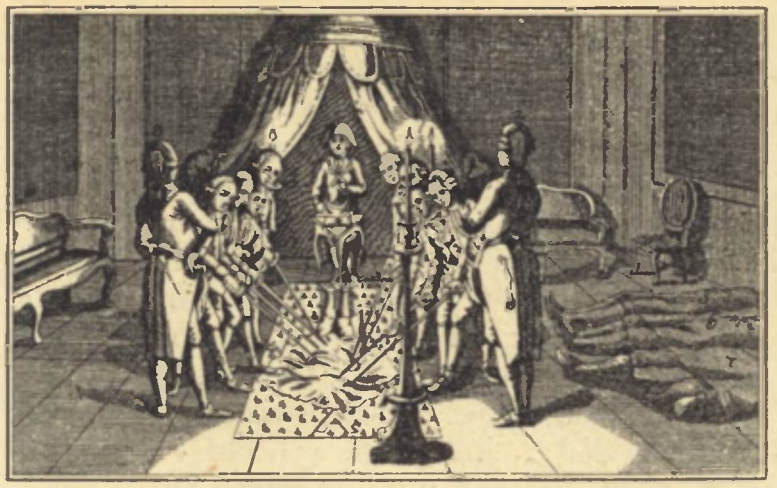

Tovaryš leží v rakvi a mistři se dotýkají hroty kordů jeho těla.

více smysly, budiž předváděno více smyslům". Vše názorně a jazykem mateřským! jsou základní myšlenky Komenského opravy školské, nyní ve všem školství platné.

Požadavek názorného učení ve školách přivedl Komenského *k užívání obrazů ve škole i v učebnicích*. Bezpočetná pokolení dětí budou žehnati Komenskému za myšlenku ilustrovati učebné knihy a užívati obrazů všude tam, kde není možno opříti názor o skutečnost.

Komenský se zasazoval ještě o jinou důležitou reformu látky učebné a vyučovací metody, jejíž důmysl teprve nyní počínáme oceňovati. *Je to vzájemný poměr a seřadění různých předmětů ve školní učbě a ohled na osobní schopnosti i náklonnosti žákovy*. „Studie celého života" praví, „musí býti tak uspořádány, aby byly jedinou encyklopedií, v které by nebylo nic, co by nepovstalo ze společného kořene, co by nestálo na svém místě. Všecko čemu se vyučuje, musí býti tak upevněno rozumovými důvody, aby nezbývalo žádného místa ani pro pochybování, ani pro zapomínání."

A o tom, *jak přihlížeti k osobnosti žákově*, praví Komenský: „Chtíti někoho přes moc hnáti tam, kam ho netáhne přirozenost, znamená chtíti zápasiti s přirozeností; jest to marné namáhání. Neboť buď se nedokáže nic anebo nic, co by stálo za práci. Poněvadž tedy učitel jest sluhou a ne pánem přirozenosti, poněvadž ji má tvořiti a ne přetvořovati: nesmí, vidí-li, že některý žák dává se do něčeho proti své přirozenosti, poháněti ho do toho, chovaje jistou naději, že tento nedostatek se nahradí na jiné straně, jako se vskutku stává... A když žádný nebude k ničemu hnán proti své vůli, nic nebude, co by někomu mohlo způsobiti omrzelost, nebo otupovati duševní sílu: každý půjde pohodlně

k tomu, k čemu jej pohání skrytý pud a sloužiti bude později náležitým způsobem Bohu i lidské společnosti.“

Komenský konečně *vybudoval školu v jednotnou soustavu od věku nejútlejšího až k mužnému*. Jeho soustava školská obsahuje: *Školu mateřskou* (domov), v prvých šesti letech dětských. O vedení této školy napsal již roku 1621 překrásný spis „Informatorium školy mateřské.“ Je to ve světové literatuře pedagogické první soustavné vylíčení výchovy dětí nejútlejších, vylíčení tak trefné a o život českého lidu opřené, že bychom dnes byli šťastni, kdyby české rodiny duchem Informatoria vychovávaly své děti. Od 6. do 12. roku má dítě docházeti do školy obecné. Její podstatné rysy nastínil jsem prve podle Didaktiky. Mezi 12. a 18. rokem prochází žák školou latinskou a od 19. do 24. roku se vzdělává na universitě a na cestách. „V těchto, třebas rozdílných školách,“ praví Komenský, „nemají býti, jak si představujeme, podávány rozdílné věci, nýbrž totéž rozdílným způsobem, totiž všecko, co může lidi učiniti pravými lidmi, křesťany pravými křesťany, učence pravými učenci, avšak podle stupňů věku a předchozí přípravy, která vždy směřuje výše.“ Cílem Komenského soustavy školské jest vzdělání člověka k ušlechtilému lidství, k humanitě.

Shrneme-li hlavní myšlenky Komenského didaktiky, shledáme, že již před 300 roky dospěl pojmu moderní školy obecné, neboť žádal: Stejné vzdělání pro obě pohlaví a pro všechny třídy společnosti lidské ve školách všem přístupných. Vyučování jazykem mateřským, zavedení reálných předmětů do škol, základů národního hospodářství, nauky občanské, morálky a výcvik v řemeslných dovednostech. Zavedl vyučování názorné, totiž stálé užívání smyslů při učení a dbal osobních schopností žáků. Ve své soustavě vytvořil školství, v němž byla od školy obecné až po universitu nepřetržitá souvislost. Považoval výchovu za úkol státu. Tak naznačil svobodnou světskou školu.

Svými opravnými snahami pedagogickými převýšil Komenský všechny své vrstevníky. Pedagogika Bratří českých jím vydává květ nejkrásnější. Ačkoli cizí vzory byly často popudem jeho prací, jest přece původní, a „ve všem nepřekonatelný“. Vybudoval stavbu, která byla, jest a bude vzorem pedagogům všeho světa kulturního. Usiloval o svobodu a volnost lidského ducha a o jeho vymanění z tmy předsudků. Komenský žádá, aby byl člověk veden k pokroku a osvětě, neboť jen tak se přiblíží Bohu a dojde štěstí svého života.

Ovoce myšlenek Komenského neužil po století ani národ jeho, ani lidstvo ostatní „Gewöhnliche Menschen schauen die Früchte ihres Tuns, der Same, den geniale Naturen streuen, geht langsam auf“ (Mommsen). Teprve XIX. století stává se „stoletím obecného vzdělání“ (Lindner). Všecky kulturní státy světa zakládají školy národní podle zásad, vyslovených Komenským v Didaktice.

Zabezpečil-li Hus smrtí svou lidstvu svobodu přesvědčení, Komenský svými pracemi pedagogickými zbudoval přirozené a nerozborné základy lidového vzdělání pro všechny věky a národy.

J. T.

Zprávy z ciziny.

Čtvrtého kongresu Svazu Světového Zednářstva (A. I. M.), konaného ve dnech 1.—4. října 1925 v *Ženevě*, súčastnilo se 16 zednářských velmocí z Belgie, Francie, Rakouska, Holandska, Italie, Španělska, Ameriky, Jugoslavie, (br.: Milićevič, Tomić a Krejčík, kteří zastupovali i Československo) a Švýcarska. Vedle celé řady podřadných otázek bylo na programu hlavní thema: Legitimita, regularita a teritorialita. Po podrobné debatě sjednán nový základ, na němž bude možno přijímat větší počet zednářských korporací, než bylo možno dosud. Příští kongres konati se bude *v Paříži*, následující pak *v Bělehradě*.

Pařížského mezinárodního kongresu mírového účastnila se velká rada zednářů na vedoucích místech organisačního výboru i v práci v sekcích. K nejhorlivějším pacifistům patří bři.: La Fontaine (Belgie), Gaston Moch a Doignon (Francie) a Barolin (Rakousko).

Zednářská mládež obojího pohlaví organisuje se ve francouzské části Švýcar. Rada místních skupin spojila se nyní v ligu, jejímž orgánem je „La Jeunesse Maçonnique“.

Kongres francouzských zednářů žádá zednáře ostatních zemí, aby spolupracovali k uskutečnění následujících resolucí: Sblížení s Ruskem (zavedení skutečné demokracie v Rusku a svobody svědomí). Aby Svaz Národů, jemuž kongres vyslovuje svou důvěru, stal se skutečným svazem všech národů. Jeho delegáti nemají však býti jmenováni svými vládami, nýbrž voleni parlamentem, a hospodářsky význačnými skupinami. Má býti vypracována

mezinárodní ústava a Svaz Národů vybaven trojí mocí: zákonodárnou, výkonnou a soudní.

Zdroj síly světového zednářstva. Br.·. Dr. Brandenberg, nynější velmistr velké švýcarské lože „Alpina" ve své řeči na ženevském kongresu Mezinárodního Zednářského Svazu v říjnu 1925 zdůraznil, v čem vidí sílu zednářstva. Zmíniv se o snahách zmodernisovat zednářství, jež, chtějíce odstraniti starou tradici, vlastně nového za ni nic nepřinášejí a o výkladu slova „věčný stavitel všehomíra", pod nímž lze si představit osobního boha stejně jako monistickou energii, oživující hmotu, dochází k přesvědčení, že *síla světového zednářstva spočívá jen ve snášelivosti a bratrství*, jež nesmí se ohrožovat omezováním výkladu a pochopení svob. zed. tak jak hoví té které národní individualitě.

Z činnosti bratří francouzských. „Bulletin Hebdomadaire" oznamující pořad týdenních prací všech loží pařížských, spadajících pod obedienci „Grant Orient de France" i „La Grande Loge de France", hlásí pro dobu od 29. XI. do 6. XII. 1925, mimo práce čistě rituelní i řadu zajímavých přednášek, z nichž vyjímáme: „O republikánské morálce. — Může tisk být poctivým a neodvislým? — Boj proti militarismu. — Je kapitalismus schopen dalšího života? — Finanční stav Francie. — Italské zednářství za dnešní vlády fašismu. — Role židů ve společnosti. — Boj proti tuberkulose. — Pro sblížení francouzsko-německé. — Islam a svob. zednářství. — Postavení ženy v dnešní společnosti. — Einsteinova teorie. — Je možno založiti morálku jen na rozumu? — Nynější politická situace Francie. — Válka a náboženství.

Mistr lože zvedá nového mistra z rakve.

Z prací loží vídeňských. „Wiener Freimaurer-Zeitung" referuje v říjnovém svém čísle o práci dvou vídeňských loží „Freundschaft" a „Eintracht", jíž se súčastnilo i pět zahraničních zednářů. Z nich jmenovitě někdejší velmistr Velké Lože francouzské br.·. Wellhoff upozornil na sebe svou řečí o podmínkách evropského míru, jejž vidí v dorozumění se Francouzů s Němci. Slibuje za francouzské zednáře, že budou pracovati k tomu, aby po úpravě těchto smluv definitivně sjednaný mír se stal krásnou skutečností.

O podmínkách skutečně mezinárodního bratrského řetězu promluvil br.·. Dr. Posner z Karlových Var, jenž neslibuje si mnoho od mezinárodní organisace Velkých Loží a vidí jedinou možnost úspěchu zed. sbratření tvořením silných zedn. buněk, prací od osoby k osobě. *ab.*

Z domácích dílen.

Lože „Národ" v or.·. pražském vznikla r. 1919 ze skupiny zednářů, přijatých skotskou loží „Nazionale" v Or.·. římském. Ustavení stalo se pod záštitou „Veliké lože národní italské obřadu skotského starého a přijatého", která jí vydala zakládací dekret z 30. dne XII. měsíce roku Pravého světla 5680. Lože přijala rozlišující jméno „Národ" na paměť kruhu, seskupeného v revolučním období od března 1917 kolem stejnojmenného časopisu.

Dne 10. ledna 1923 vstoupila pod záštitu Nejvyšší rady 33. a posledního stupně pro Československo a na její podnět zúčastnila se pak s ostatními českými ložemi utvoření Veliké lože národní československé.

Lože má nyní členy z kruhů vědeckých, úřednických, spisovatelských a uměleckých. Čekatelů má deset, z toho čtyři v Brně. Lože má dosti členů mimo Prahu, též za hranicemi.

Práce ložové konají se vždy první a třetí pátek v měsíci a kromě toho dle potřeby; počíná se o půl osmé večer.

Kresby týkají se zvláště poměru zednářstva k myšlenkovým proudům současné doby; rovněž zednářská retrospektiva je pilně pěstována. *av.*

Lože „Dílo" byla založena mistry, kteří původně byli členy lože „Národ", první to L.·. založené v Or.·. Pražském pod italskou obediencí. Ustavující schůze konala se 23. října 1920 a dekret italské Veliké L.·. v Ří-

mě datován jest 30. prosince 1920. Přijímáním nových členů se lože rychle rozšiřovala. Od založení Vel.·. Nár.·. L.·. Československé podléhá L.·. „Dílo" pravomoci této Vel.·. L.·. Bylo loži „Dílo" velkou ctí, že k jejímu členstvu náležel též nezapomenutelný br. ·. Rašín.

Mimo instrukčních prací zabývá se L.·. „Dílo" hlavně přednáškovou činností, které súčastnili se vedle členů lože též četní hosté z loží zdejších i cizích.

Z themat přednášek konaných čl.·. L.·. dlužno uvésti zejména: „Vývin svob.·. zedn.·. a jeho symbolika", „Giordano Bruno a jeho význam pro svob.·. zedn.·.", „Jan Amos Komenský a svob.·. zedn.·.". *lsch.*

Lože „Dvacátýosmý Říjen" vznikla už koncem roku 1919, ale řádně konstituována byla teprve roku 1920. Tohoto roku dne 6., 13. a 20. října sešlo se pod širým nebem devět bratří, formálně přijatých loží „Národ", kteří v trojí desce projevují úsmysl založiti loži pod rozlišujícím názvem „Dvacátýosmý říjen" v Orientu Pražském. Této loži dostává se uznání patentem Nejj.·. Vel.·. Národní Lože Italské ze dne 30. prosince 1920 o.·. l.·. Prvním stoličním mistrem nové lože byl br. ·. Jan V., který třímal kladivo až do svého těžkého onemocnění, v létech 1920, 1921 a 1922. V roce 1923 bylo kladivo v rukou br.·. L. V., v r. 1924 řídil loži br.·. E. S. a od roku 1925 až podnes br. . J. N., zvolený ctihodným také pro rok příští.

L.·. Dvacátýosmý Říjen" spojuje bratry všech politických stran kromě komunistů a lidovců: ve svých pracích konferenčních nejen nikdy se nevyhýbala otázkám politickým, náboženským a národohospodářským, ale vědomě je vyhledávala. Lože schází se každé středy; první středu v měsíci pracuje obřadně. Bratři v Praze dlící scházejí se i o prázdninách pravidelně ve středu. Lože čítá tolik bratří, že pomýšlí, ježto brzy naplní numerus clausus, na založení nové lože sesterské.

zg.

Proslov k řetězu.

Ruce, jež k přísaze zvedli jsme před chvíli,
semkněmež nyní v pevný řetěz, bratří!
z půlnoci rodí se nový den spanilý,
včerejšek krvi, zítřek lásce patří!

Spojme se rukama z člověka k člověku,
z národa v národ; ať tu nikdo není,
komu by ruky stisk v blízku i daleku,
nepřines' v posled láskou vykoupení.

Zdrávo buď, budoucno! Jaké jsi, nevíme,
chcem tě však lepším od věku zas po věk,
s Kollárem věštecky příští tvé zdravíme:
Slovana voláš? Ozve se ti člověk!

J. K.

Slovo redakce.

Pověřeni k tomu Národní Velikou Ložíí Československou Obřadu Skotského Starého i Přijatého se sídlem v Praze, vydáváme tímto prvé číslo časopisu „Svobodný Zednář", jakožto prvého časopisu zednářského v jazyce československém kdy vydaném . . .

Vědomi si plně tohoto historického činu přikročili jsme k úkolu svému s největší vážností, svědomitostí a pečlivostí, šťastni i hrdi tím, že jsme to byli právě my, kteří k tak vyznamnému dílu zednářskému byli přiděleni.

Jak jsme své poslání pro prvý ráz splnili, to posouditi jest věcí našich čtenářů, ctihodných a milých bratří všech československých loží, jichž orgánem náš časopis má býti. Jejich věcí také bude, abychom s jejich bratrskou pomocí v dalších číslech v úkolu svém mohli pokračovati s větším ještě zdarem ku cti a rozkvětu zednářstva Československého.

Sláva republice! *jm.*

„Svobodný Zednář" vychází prozatím čtyřikráte ročně a tiskne se jako rukopis pouze pro přihlášené zájemce za předplatné 20 Kč ročně. Toto číslo vyšlo 21. prosince 1925.

Za vydavatelstvo František Kadeřávek. — Redakce: Jan Kapras, Julius Myslík, Josef Volf. Rukopisy přijímá a za redakci odpovídá Julius Myslík, Praha VII.-Bělského tř. č. 46. n. — Tiskl A. Reis, Vyšehrad.

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ

ORGÁN
ČSL. ZEDNÁŘSTVA

II

ZK21-3534
30-

Fragment

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ
ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO ZEDNÁŘSTVA

ROK 1926. VOLNOST - ROVNOST - BRATRSTVÍ ČÍSLO 2.

A vyplatil mzdu dělníkům...

Tázal se mne kdosi, co bych tomu říkal, kdyby přijel pro mne s automobilem a mohl zavézti mne dle libosti kamkoli do světového prostoru a vysvětliti mi všecky záhady, jež dosud člověku brání býti vševědoucím — ale s jedinou podmínkou: že se už na Zemi nevrátíme. Řekl jsem, že pěkně děkuji za pozvání, ale že netoužím býti vševědoucím, že se bojím nekonečné nudy, která by i boha otrávila, protože vševědoucnost vylučuje hledání a tvoření a radost z díla. Dětem se nezavděčíte, chcete-li za ně něco udělat co je těší. „Já sám," říká už i nejmenší špuntík, — aby ukázal, že k něčemu je a že něco sám dovede. Také bůh šest dní tvořil a sedmého dne z vykonané práce se radoval. A protože člověk byl stvořen dle obrazu božího, je tvoření také náš denní chléb a radost z díla hodem svátečním...

Tak stálá možnost tvoření je šťastným údělem lidstva a nelze ani říci, že ti, kdož žili před námi, snad byli méně šťastní tehdá, než můžeme my býti dnes. Spravedlivý tvůrce světa umožnil všem lidem nejstarších i našich dob, aby pracujíce na díle jeho, měli stejnou odplatu. Před 2500 lety učil Thales milétský, že země je veliká rovina mořem obklopená. Dnes i malé dítě ví, že to není pravda, že Země je veliká koule, jen volným prostorem obklopená, nikde nepodepřená. A přece byl Thales milétský jedním ze sedmi mudrců světa, byl vynikajícím vůdcem své doby a vykonal úctyhodné dílo. Tak je všem lidem přáno spolupracovati. A kdykoli byl udělán krůček vpřed, byl vždy pociťován jako vrchol pozemského štěstí. Lidstvo dostoupilo vysokého stupně vývoje, ale jsou i dnes ještě zanedbané kultury a „ztracené varty". A aby i na těch nejztracenějších mohlo dojíti k zlepšení a k pokroku, je třeba výborných lidí, zvlášť k dílu připravených, na některé té „vartě" vyrostlých, něco zkusiešich, jinými nenahraditelných. Je mnoho pravdy v tom přísloví: Každý drž se svého kopyta. A svět je tak upraven, že všude je dána možnost vrcholné tvorby. Nebylo by ideálem chtíti ze všech dobrých lidí učiniti universitní profesory v domnění, že čím výše kdo byl na těch stupních postaven, tím že ho měl bůh raději a tím že snad bylo štěstí jeho větší. Kdyby každý novorozenec byl mohl dle libosti voliti svou kolébku, byl by asi býval veliký nával v rodinách knížat a králů — ale mládež vychovaná v přepychu a v pohodlí sotva by byla pronikla až k předním frontám, a lidstvo by nebylo dnes dál, než je. Také lze říci, že není třeba největších hrdinů práce tam, kde je nejvíc světla a tepla, nýbrž naopak tam, kde zpátečnictví a zaostalost volá k nebi o pomoc, neboť také tam je největší příležitost k hrdinnému odhodlání a k pronikavé a nejzáslužnější tvůrčí práci.

Když jsem gymnasium studoval, oslnil mne důmysl a veliké dílo koryfeů vědy, umění a činů, a tázal jsem se v slabé chvíli, půjde-li to tak dále, co na nás ubohé zbyde? Jak vytušiti, kde je skryto něco důležitého, dosud neznámého? Dnes jsem přesvědčen, že je jen třeba s veškerým úsilím proniknouti až do předních řad boje — tam se otevírají nové horizonty a tam možno jíti vpřed. Ale ty přední řady nejsou snad někde bůh ví jak daleko od nás, nýbrž všude a na dosah ruky okolo nás. Jeden z mých přátel mi vyprávěl, že když s bratrem továrnu založili, měli zvláštní knihu s nápisem: „Vašnosti, co mám dělat?" Do té knihy zapisovali všecky malé bolesti, nedostatky, a starosti — pro něž okamžitě nebylo volných rukou. Pak kdykoli někdo přišel s rozpačitou otázkou na rtech, bylo vždy něco „nejbolavějšího", jako by právě pro něho připraveno.

Zdá se mi, býti jedním z nejdůležitějších úkolů každé školy, vychovávati tvořivé lidi, tvořivé v každém prostředí, v každých okolnostech, neskládající při sebe menším ne-

zdaru hned ruce v klín, nereptající, důvěry a lásky plné, věrné boží bojovníky.

Při tom je třeba zvyšovati životní úroveň veškerého lidu — avšak nikoli za cenu dosavadního pokroku, nýbrž vedle něho a v souhlase s ním. Ovšem, že je často veliký rozdíl mezi „pokrokem" a „pokrokem". Vědy exaktní mají mnohem snazší úlohu a opravdu kráčí stále a velikými kroky vpřed. Ale vědy o člověku jsou nejisté v samých základech, neboť tu neplatí matematika ani nebeská mechanika, ale boje náboženské, národnostní a třídní zatemňují vzájemně své obzory tak, že sami nejlepší mudrcové nevidí vždy jasně a mluví jeden proti druhému, ba často sami proti sobě. I u nás v republice máme mnoho neupřímných vůdců, mnoho perspektiv a obzor plný nebezpečí a bude záslužnou úlohou dobrých lidí, aby pomáhali. přátelům a bratřím — cestu hledajícím — práci žádajícím.

V.

Otázka definitivního chrámu v Praze.

Bři., kteří měli příležitost navštíviti chrámy zednářské v cizině, referují nám o jich výstavnosti a účelném zařízení. K prostorám rituálním pojí se všude místnosti a administrativní, dokonale vypravené, často i místnosti přednáškové, klubovní, knihovna a někde i vlastní restaurační místnosti, ba i hostinské pokoje. —

My dosud nemohli vybudovati podobné středisko, ačkoliv jest jednou z podstatných podmínek rozvoje života zednářského, rituálního i společenského.

Obnova Skotského zednářství u nás, po více jak pěti generacích absolutního spánku, přišla v době poválečných nepříznivých poměrů drahotních a i jinak svízelných. Bylo a je nás doposud málo a nedisponujeme ani jměním, za léta nastřádaným ani odkazy a dary bratří, z kterýchžto fondů vybudovány byly chrámy jinde.

„Velké dílo rodí se zvolna!" To platí o nás i pokud se týče stavby definitivního chrámu. Kdybychom chtěli urychliti upřílišněným šířením řad, stěží bychom asi vyhověli podmínkám přijímacím, které tak obezřele jsou ustanoveny našimi pravidly.

Nezbude nám proto asi prozatím než spokojiti se ještě po několik let dosavadní provisorní dílnou, která ačkoli ani zdaleka nemůže nás uspokojovati, pořízena byla s krajním napjetím sil, v době, kdy nás bylo sotva dobře počítaných sto — nákladem přes čtvrt miliónu korun. —

Abych osvětlil břím, kteří tehdá ještě nestáli v našich řadách, jak jsme tuto dílnu pořídili, musím vzpomenout nezapomenutelného bra. V—., dnes — žel — těžce a beznadějně chorého.

Když přijímal jsem od něho v r. 1920 pokladní agendu ještě neustavené V.·. L.·., byla naše situace krajně neutěšená. Na hotovosti bylo několik desítek korun — dluhů a splatných účtů za tiskoviny, requisity atd. za obnos zcela úctyhodný —. Br.·. V. byl však i po této stránce obdivuhodný a každou středu, kdy jsme se scházívali v počtu pěti až desíti pod širým nebem (na Václavském náměstí), předal mi někdy sta — jindy tisíce korun —. S nezapomenutelným svým polo-úsměvem říkával: „— To, to zde máš — zapiš to jako — jako dar od nejmenovaného —. Víš, dal mi to někdo, — nechce, aby se o tom mluvilo — přinesu příště zas! — A hlavně, hlavně musíme stavět — brzo stavět, bude nás za chvíli více — a dají — rádi dají — —." Tak jsme začali.

Když byla v r. 1922 spojena akce naše s akcí L.·. J. A. Komenský a základy Skotského zednářství v Československu začaly se zřetelně rýsovati, stala se otázka aspoň prozatímní dílny v Praze neodkladnou. Peněz však nebylo, neboť to, co měl jsem na účtu „Stavebního fondu", obnášelo jen několik tisíc korun. — Věc vyřešili tehdá někteří bř.·. z „Komenského", kteří složili odstupné Kč 40.000.— za získání místností —. Stavební úpravy, adaptace a úpravy místností uhrazeny byly z peněz rekvirovaných ze všech pokladen loží a některými peněžitými dary. Na zařízení použili jsme dle možnosti inventáře starého z L.·. L.·., které až dosud pracovaly pod širým nebem. To, co přebývalo, bylo vyměněno nebo prodáno a co ještě chybělo, získali jsme dary věcnými. — Přes to zbyl po dokončení *tohoto prvého stánku ritu Skotského st.·. a př.·. v Československu*, dluh téměř *150.000* korun. Ten uhradili jsme výpůjčkou, zaručenou několika br.·. všech pražských L.·. L.·.. Aby úmor a úrok dluhu nezatěžoval příliš rozpočet, založili jsme „Družstvo pro postavení a udržování zednář-

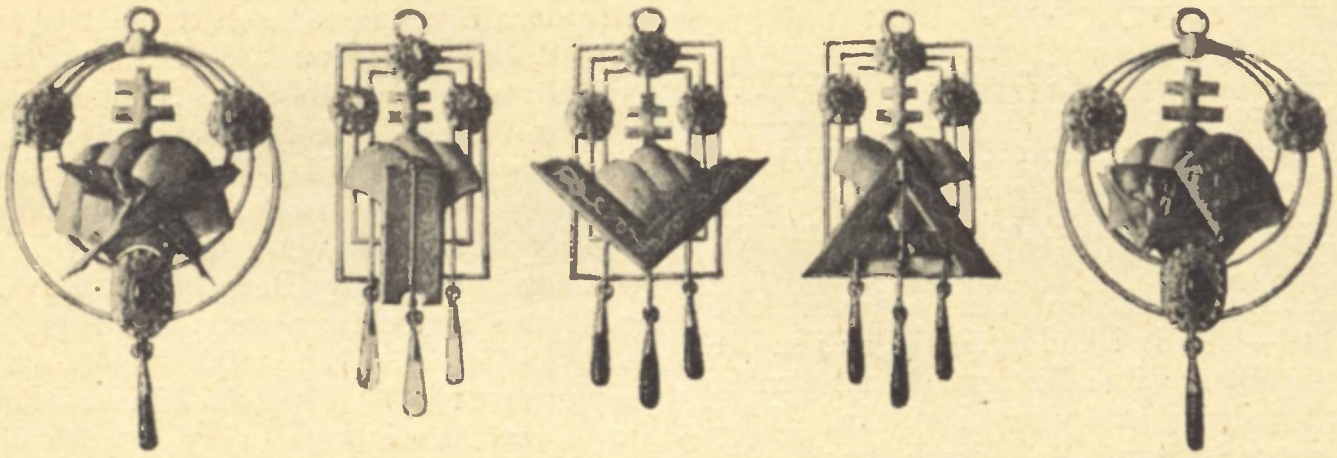

Klenoty ř.·. a d.·. l. J. K. v O.·. Bratislavském.

ské Dílny v Praze"*) a sbírali dále na stavební fond.

Do konce r. 1925 snížen byl dluh ten na sto tisíc korun a bude amortisačními splátkami, které rozvrhují pokladníci L.·. L.·. mezi br.·. lépe zaopatřené, do r. 1930 zcela, aniž bude třeba zkracovati příjem jednotlivých L.·. L.·. a V.·. L.·. Tak jsme v době, kdy náš počet jest vskutku ještě mizivě nepatrný, vyřídili pořízení prozatímní dílny, jež vyžadovala si nákladu poměrně velmi značného.

Tím ovšem není nijak vyřešena otázka definitivního chrámu v Praze, kterýžto úkol nesporně musí na se vzíti naše generace, chceme-li předati obrozené hnutí zednářské dle ritu st.·. a př.·. ke zdárnému pokračování generacím příštím. Řešením tohoto úkolu pověřena jest nyní čtyřčlenná komise hospodářských a stavebních odborníků, která přezkoumala již několik návrhů, jež však pro nákladnost nebylo lze doporučiti V.·. O.·. Vhodných objektů je v Praze dosti, jsou však doposavad neuvolnitelny a zdá se, že bude nutno řešiti otázku tuto novostavbou a vyčkati ovšem, až početně a finančně sesílíme tak, abychom sami sobě a budoucím našim postaviti mohli opravdu „Chrám Síly, Moudrosti a Krásy". — Do té doby musíme se uskrovniti v dosavadní více než skrovné naší „Dílně" a musí nám býti útěchou aspoň to, že i v prostředí tak stísněném rozvíjí se náš zednářský život zcela pravidelně. Je nám to dobrou zárukou, že až přijde den, kdy bude třeba pomocné ruky, vždy nalezneme ve svých řadách dostatek obětavosti a intensivní, cílevědomé spolupráce a že budeme všechni pohotově a s to úkolu, který nás očekává.

R.

*) Zkráceně „Dílna", jest nyní samostatným hospodářským celkem. Členy jsou a mají býti všichni bř.·. v Praze usedlí s podílem nejméně Kč 250.—. Podíly lze složiti kdykoli pokladníku L.·. nebo přímo V.·. pokladníku, a budou po zaplacení garantované půjčky postupně slosovány a členům vráceny.

Dvě myšlenky.

Dvacetpět let. — Útok.

Do dvaceti pěti let hledí člověk ku předu. — Hledí, pospíchá, ba, co dím — letí! Není vteřiny, minuty, hodiny a roku, o kterých bys s radostí neřekl: Díky bohu. Jsou pryč! Jen dále vpřed! Já, mladý dobyvatel, objevitel, osvoboditel, — zamířím kam chci na oceáně myšlení a svou vůli vtělím v čin, o jakém sním v nejodvážnějším koutku svého srdce. Celý svět mi náleží! Uchopím vše u kořene, — a ráz, dva, tři vše bude mé! Jaká radost! Nekonečné jsou city! Nesmírné je vědění. Všecko bude moje. Všecky lásky, nenávisti, závisti a touhy, všecky budou mé a ve mně budou žíti! Můj život rozepne se jako obrovská duha od polu k polu a od země k hvězdám až k nejzazším břehům nekonečného vesmíru.

Padesát let. — Přemýšlení.

Duchovní svět se objevuje v celé své velikosti.

Prozáření světa myšlenkou a pochopení jeho v intuici je nejvyšší výkon lidského života. Teprve tímto zázrakem objevuje se jiskra božství zde na zemi — tvůrčí čin, který jest a zůstane rovnocenný činům božím.

Jen intuicí stává se nám srozumitelnou minulost, — někdy i budoucnost odhalí se přítomnosti. Bleskovitou integrací nesmírného množství jednotlivostí v básnický čin přiblíží se vzdálenosti vesmíru na dosah ruky, ožijí tisíciletí. Vše, co je na tomto světě krásného a velkého, co povznáší člověka k nebesům, co jej činí nesmrtelným, vzniklo intuicí, integrací a fantasií. V tomto království duchovních hodnot jsou mistry pouze ti, kdo věkem dozráli k moudrosti. A mistry mistrů jsou ti, kdo dovedou své vlastní myšlenky vyjádřiti ve své vlastní řeči. S podivuhodnou zákonitostí tvoří mistři díla tím krásnější, čím jsou starší. Nejkrásnější hudba Beethovenova je z jeho posledních let. Největší myšlenky Platonovy jsou dialogy jeho stáří. Nejkouzelnější malby Rembrandtovy jsou jeho vlastní stařecké portrety. Není to proto, že by stáří bylo dovednější, ale proto, že je duchovnější. Vniká hlouběji a dále za zjevy věcí a objevuje vždy nové světy.

Stárnutí je v duchovním smyslu vzrůst a zrání — a na konec osvobození jako Smrt.

Kamil Lhoták.

Lože „u tří korunovaných hvězd".

(Ukázka z větší práce.)

I.

Příklad nově obnovené lože „u tří korunovaných sloupů", jíž přes dv. dekret z 8. list. 1766 státní úřady v její činnosti nijak nepřekážely, byl vedle jiných závažných příčin a okolností, o nichž bude ještě řeč, hlavním popudem k znovuobnovení a k znovuobživení lože „u tří korunovaných hvězd". Jesuité, jindy a jinde úhlavní nepřátelé zednářstva a jeho snah, měli sami dosti vlastních starostí, než aby snad byli v té době podněcovali ústřední úřady ve Vídni k pronásledování řádu. Počínalo se totiž jednati mezi papežem a evropskými dvory vážně o zrušení nenáviděných jesuitů a v bázni o vlastní bytí zapomínali jesuité na nepřátele nástupce Petrova v Římě. Ostatně nebylo u nás nikdy zjevného a viditelného rozporu a rozkolu mezi jesuity a bratry, aspoň v oné době. Po té stránce bylo v Čechách mrtvo. V době, kdy se psalo v novinách o krvavé bitvě mezi jesuity a Španěly, v Paraguay (1759), kdy kolovalo plno fantastických i skutečných zpráv o násilné smrti portugalského krále Josefa I., kdy šlo o bytí a nebytí jesuitů ve Francii, kdy celá Evropa hleděla s úžasem na postup portugalských ministrů proti jesuitům (1761) a kdy i naše noviny stručně toto vše z cizích novin přejímaly, nenalézáme nikde zprávy o zednářích a o jejich názorech na tyto světodějné události. Protijesuitská literatura německá byla sice i u nás známá — zachovala se dodnes v soukromých šlechtických i veřejných knihovnách z té doby — a byla jistě i čítána, jak ukazuje ku př. spisek: Krátké poznámky o jednání ministra v Portugalsku v záležitostech jesuitů (Kurze Anmerkungen über das Betragen des Ministers in Portugal in denen Händeln der Jesuiten, aus der wälschen in die deutsche Sprache übersetzt, Frankfurt u. Leipzig, 1761), jenž byl v Praze prodáván, ale zjevně nijak nevidíme, že by se byli naši zednáři nebo přátelé jich se svými sympatiemi nebo antipatiemi nějak projevili. Víme sice, že měli jesuité vedle svého příznivce hr. Kokořova, místodržícího v Čechách, i svého nepřítele v hrab. Netolickém z Eisenberka, presidentu representace, za nímž stálo několik jednotlivců jako kazatel Vurmbrandtova pluku Amadeus Marnhier nebo Felix Biola a j., kteří podporovali aspoň řád Josefa Calasanzy, jemuž jesuité nepřáli, ale nějaké přímé souvislosti těchto mužů jakožto nepřátel jesuitů s pražskými zednáři nelze prozatím prokázati.

I z literatury, jež se tehdy ku př. v našem prvním insertním časopisu „Im Königreich Böhmen", oznamovala, nelze si učiniti o poměrech těchto správné představy. To, co nabízí ku př. dvorní knihkupectví Tom. šl. Trattnera ve Vídni, jež mělo svou odbočku v Praze v Jesuitské ul., je příliš všeobecné, třebaže lze rozpoznati z počátku aspoň spodní ton zednářství nepřející. Tak oznamuje ku př. zmíněný časopis r. 1768 berlínské vydání: Rozmluvy o tajných vědách (Unterredung über die geheimen Wissenschaften, 1764, 8°), jež

hovíc poptávce obecenstva vzrůstá spíše z ovzduší rosenkrucianství; za to v knize Ant. Luze: Bohoslovecké základy proti falešným pojmům novotářských duchů, svobodomyslitelů a nekatolíků (Theologische Grundsätze gegen die falschen Begriffe der Neuerlings-Geister, Freidenker u. Unkatholischen. Augspurg. 1767, 8°), jest vysloven přímý odpor proti domnělým novotářským myšlenkám zednářů, spojovaných ideově s anglickými free-thinker či fraj-gajsty (Freigeist), jichž myšlenky se od let padesátých 18. stol. ve střední Evropě šířily a jež roztřídil Schwab v článku: Rozumný frajgajst (Belustigungen des Verstandes und des Witzes auf d. J. 1743). I v knize Val. Frant. šl. Emericha: Hlavní oporou všech světských států jest náboženství (Aller weltlichen Staaten Hauptstütze ist die Religion. 1768), lze postihnouti hrot proti bezbožnosti, jež se zednářům neprávem vytýkala. Naproti tomu bylo by asi těžko tušiti v dotaze na str. 47 zmíněného časopisu, nebylo-li by záhodno, zřizovati v Čechách školky pro pěstění pseudoakacií, přání zednáře, jemuž byl akát posvátným stromem, jehož zelenou větev kladl při každé práci mistrovské na posvátný zápis, aby jí symbolisoval blažené znovuzrození a jež se vyskytuje v Allegorickém návodu či katechismu pro učně (F. M. nebo F.·. M.·. nebo M.·.), sepsaném 13. dubna 1781 v oslovení a v odpovědi bratra zednáře: „Jste bratrem zednářem?" — „Ano, jsem jím, pozdravte mně ctihodný. *Acatia je mi známá.*" Francouzský zedn. časopis: L'Acacie hlásá podnes oblíbenost posvátného symbolu tohoto, ale proto bych přece nechtěl tvrditi, že návrh komerčního rady na pražské universitě Jana Křtitele Boháče: Vlastenecký návrh, jakou výhodu by Čechy akaciemi získaly (Joh. Taufers Bohadsch, Commerzienrat an der Prager Universität: Patriotischer Vorschlag, wie nach . . . Böhmen . . . ein ungemeiner Vortheil durch den Gebrauch des Akazienbaumes zuwachsen möchte. Prag. 2. Aufl., 1761) vyšel ze zednářských pohnutek, třeba jej učinil pozdější zednář.[1])

Než, vraťme se k lóži „u tří korunovaných hvězd". K jejímu obnovení přispěla zajisté i horlivá činnost zednáře Borna v lóži „u tří korunovaných sloupů", která nutila staré poctivé zednáře k ušlechtilejšímu závodění na otesávání hrubého kamene a z tohoto ovzduší vyšla patrně i německá připomínka bratřím, aby si uvědomili dobře své povinnosti, k nimž se při vstupu do zednářství zavazovali. Připomínka ta má název: Pokus o vlastenecké přátelství, v němž se navrhují neomylné prostředky, aby se stalo lidstvo ctnostným a občansky lepším (1771) a ukazuje přímo na zednáře rázu Küniglova, kteří chtěli přijati nové směrnice v Pokusu vyslovené za své. Tím jest dán do vínku nově založené lóže aspoň theoreticky její program, ku kterému přes četné omyly a různá klopýtnutí přece jen vždy pracuje: výchova lepších, cnostnějších lidí a státních občanů, dosažitelná hlavně výchovou srdce čili výchovný a filantropický ráz, jak se nám v další její činnosti skutečně projevuje. Lóže „u tří korunovaných sloupů" zůstává i nadále věrna svým starým ideálům, zkoumání tajů přírody, a pěstuje více výchovu rozumu. Proto obnovuje Born právě tuto lóži, jež odpovídá jeho snažení a bažení a v níž doufá své přírodovědecké cíle nejlépe uskutečňovati. A toto intellektuální rozpoltění zednářstva, totiž kultura srdce a kultura rozumu, zůstává podnes v zednářstvu znatelna, při čemž vykazuje směr kultury rozumu vždy nápadný sklon k tajemnému dění přírody, jevící se hlavně v přátelském poměru k rozenkruciantství, k spiritismu, k mystice i černé magii, ba vede i dobré zednáře na cesty, z nichž není návratu.

Vedle programového Pokusu, přeloženého z francouzštiny — přišlo nám tudíž na počátku nového období zednářství v Čechách světlo z Francie podobně, jako po převratu — nelze podceňovati i vliv jiné zednářské literatury, jež se v letech sedmdesátých zásluhou knihkupce a nakladatele Volfganga Gerle u nás počala šířiti. Psal jsem již jinde o významu tohoto svobodomyslného zednáře „a duabus pennis" (s dvěma péry), jak znělo jeho krycí jméno, a připomínám tu pouze, že veškeren pokrok v knihkupectví u nás vychází od tohoto bratra rodem z Frankfurtu n. Moh. Že se šíří u nás i tak zvaná zrádcovská literatura, je přirozeno. Poukazuji pouze na spis: Allerneueste Geheimnisse der Freimaurer (1770/2).

Abafi vyslovuje ve svých dějinách zednářství v Rakousko-Uhersku ještě jeden důvod pro znovuvybudování lóže „u tří korunovaných hvězd". Vyskytly prý se tehdy v Praze i lóže pokoutní, jež jsou pravému zednáři vždy trnem v očích. Byly před tím, byly tehdy a budou vždycky, jak zkušenost učí. Zcela odstraniti nelze jich nikdy, ale stará zkušenost učí, kde nebylo a není řádného (regulárního) zednářství, vyskytovalo se a ba-

[1]) Tradice vypravuje, že i děkan Rössler, pomocí zednářů dosazený na děkanství poděbradské, dal vršek děkanský a okolí děkanské osázeti ke sklonku 18. stol. akáty. A ze sympatie k zednářství učinil prý podobně hr. Chotek na vltavském (Masarykově) nábřeží v Praze v l. 30tých 19 stol.

jelo neobyčejně zednářství pokoutní (irregulární), sloužící většinou buď osobním choutkám jednotlivců, halících se do tajemného hávu neznáma nebo šarlatánů a komediantů nebo z toho žijících a tyjících spekulantů nebo konečně pohlavních zvrhlíků. Proto bylo i z tohoto důvodu nutno, obnoviti odpočívající práci v dílnách a budovati na světovém chrámu Šalamounově pod starým heslem sebepoznání. Mrtvá dílna měla opět obživnouti pod radostným úderem kladiva a učňové, tovaryši a mistři měli opět zříti tři veliká světla chrámová, jež by jim svítila do veškerého jejich konání.

Důvod Abafiho je jistě správný, třebaže o těchto pokoutních ložích mnoho nevíme. To je ovšem zcela přirozeno, neboť v takových pokoutních sdruženích se nevedly a nevedou dodnes žádné protokolární zápisy. Pokoutních loží bývalo i u nás až do převratu dosti, a zdá se, že trvají některé podnes, neboť bude vždy dosti osob, jež sledují i při zednářství své osobní zištné cíle, ba možno připustiti, že jsou tu a byly tu i různé chorobné zjevy, jež ve zřejmé opposici proti řádným ložím vyvolávaly v život své zvláštní kroužky, domnívajíce se, že život v řádných ložích jest porušen a že ony pěstují čisté učení Hiramovo. Srovnal bych tento poslední směr s vývojem mnišských řádů v katolické církvi, kde vznikaly v některých dobách přímo překotně nové útvary, jež se domnívaly, že rozumí vznešenému učení Kristovu lépe než Mistr sám. Že ovšem i lože řádně konstituované a na konstituci pevně stojící se během věků v názorech rozcházely, patří do jiné kapitoly.

Důvodů a podmínek pro znovuvybudování odpočívající lože „u tří korunovaných hvězd" bylo tedy více než dosti a záleželo pouze na vhodné osobnosti, jež by to vše vzala řádně a pevně do svých rukou. A osoba taková se našla v synovi starého loyálního zednáře Šebestiána Frant. hr. Künigla. V osobách otce i syna jest zosobněno naše zednářství za Marie Terezie a za Josefa II. a možno říci, že jest to zednářstvo světlé, jasné a zářící, prosté postranních úmyslů, bez rezu i kazu, bez falše i hany, hledající vážně cestu k vybudování moudrosti povznesením ušlechtilosti srdcí lidských, takže byl Künigl st. i mladší nejednou nazván otcem českého zednářstva. I jejich zednářství klopýtá na trnité cestě sebepoznání, i ono se zakolísá, zvláště u otce, v bázni srdce před neporozuměním úřadů a nevede vždy k rozvoji, nýbrž spíše k rozpadu, ale pak to zaviňuje příliš velká dobrota srdce, víra v ryzost povahy jiných a nedostatečná znalost lidí a jich vášní. Řekl bych přímo, že se v nich zračí duch učení našeho velikého Jana Amosa, pokud vystupuje v něm všelidská snaha po smíru a míru všech národů a po radostném sbratření všeho lidstva. Vadila jim pouze jistá zhoubná nerozhodnost v rozhodujícím okamžiku zednářského života, kdy šlo o bytí a nebytí zděděných tradicí v boji s představitelem státu, neboť neměli síly, postaviti se za minulost, ale neměli ani odvahy, postaviti se zcela do služeb budoucnosti. A tato nerozhodnost nebo kompromisnost, často i zbytečná, ústupnost, vyplývající zároveň z jejich nebojovnosti, a jisté nevyrovnatelnosti života, kdy se klátily ve vichru zmatků nerozhodně semo tamo, způsobila, že odchod jejich z činovnického života zednářského nebyl takový, jaký vlastně synovi za jeho zásluhy o zednářství v Čechách příslušel. Opposice, pracující snad ne zcela čistými prostředky, smetla je s jejich výše bez jejich vědomí i bez jejich chtění.

Duší nového života v loži „u tří korunovaných hvězd" měl se státi nejstarší prvorozený syn zasloužilého zednáře Šebestiána Fr. Künigla Kašpar Heřman (* 18. list. 1745— † 28. dubna 1814). Narodil se z matky Terezy, roz. hr. Černínové z Chudenic, s níž se jeho otec počátkem r. 1745 oženil, a vyrostl na statku Bezděkově v útulném údolí řeky Úhlavy, jejž byl jeho otec r. 1746 zakoupil. Otec jeho, po oddělení Klatovska od Plzeňska král. hejtman v Klatovech, vychovával svého syna v zednářských tradicích, maje bohatou knihovnu, jež se zvláštním uměleckým vkusem i pro vnější vzhled knihy rozmnožoval, jak zachované zbytky se svou zelenou safianovou kůží a vyzlacením exlibris na desce svědčí; tehdy neplatila totiž ještě o knihovnách šlechtických trpká slova Palackého: z 25. pros. 1875: „Naši kavalírové nyní nestarají se o bibliothéky své, jichž nammoze ani nemají . . ." Bohužel se nám tato knihovna nepřízní osudu jen v nepatrných zlomcích v klatovském a v Národním museu v Praze zachovala, jsouc po smrti svého majitele († 20. září 1783) od jeho vdovy 11. října t. r. veřejně v dražbě v Klatovech prodávána. Proč syn Kašpar Heřman, jenž týden po tom, 19. října, zakoupil od své matky Terezy jakožto poručnice jejích dvou synů Filipa Václava (* 1763) a Heřmana Petra (* 1765) zámek Bezděkov, nezachránil knihovny svého otce před rozprodejem, zůstává záhadou. Že se jednotlivé knihy zachovaly v rukou občanstva klatovského, ukazuje ku př. ta okol-

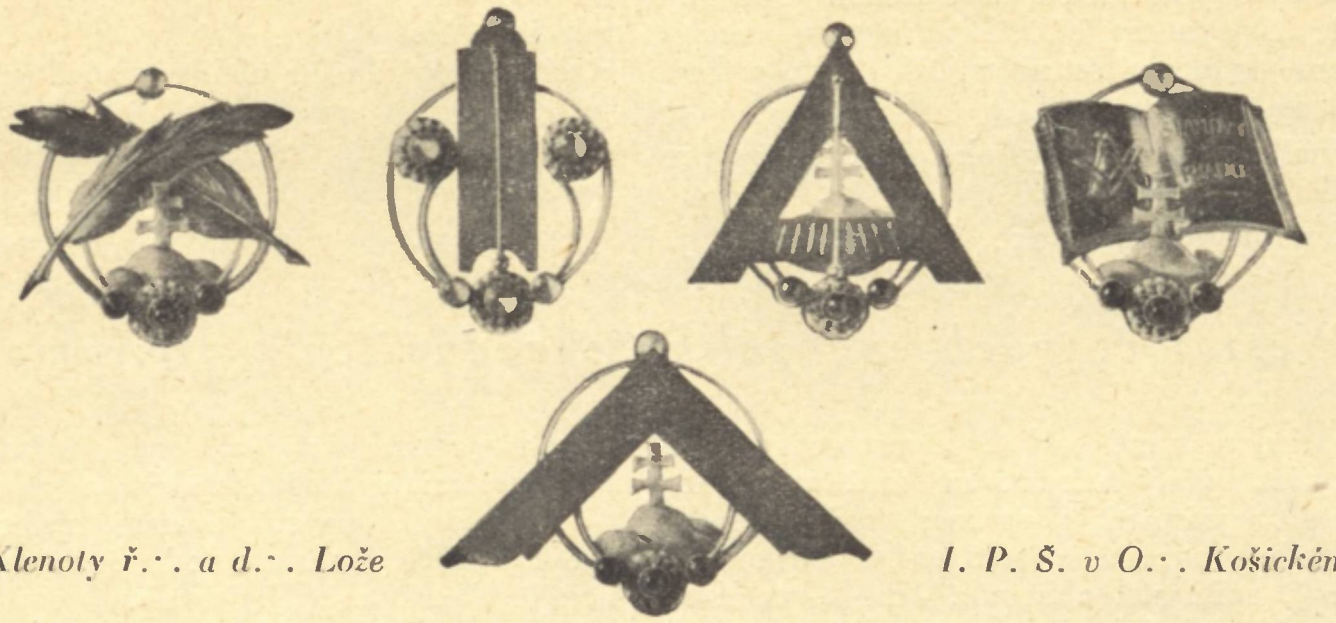

Klenoty ř.·. a d.·. Lože I. P. Š. v O.·. Košickém.

nost, že jednu měl ve svém majetku Karel Slavoj Amerling, narozený v Klatovech, zařadiv ji do své budečské knihovny, opatřené nálepkou s Božím okem v trojúhelníku, zářícím na všecky strany.

Jos. Volf.

Kdo je zednářem?

Ten, kdo složil slib zednářský, nosí zástěru, ovládá dokonale otázky a odpovědi rituálu, súčastní se shromáždění L.·. a plní všechny povinnosti mistrem mu uložené, jest nazýván bratrem zed.·.

Ano, ale to není vše.

Snad ten, kdo je dobrým přítelem mezi přáteli, dobrý společník rozumějící žertu a zábavě, Pepík neb Frantík mezi druhy, vždy pohotový vypravováním, básní neb pochvalnou řečí zvýšiti lesk tabule!

Ano, ale to také není vše.

Tedy ten, kdo jest vždy pohotovým pomoci potřebnému bratru, ochotný k obětem když třeba, skýtající ulehčení nouzi trpícím, přinášející útěchu nemocným, potěšitel skleslých a osiřelých, laskavý karatel zbloudilých, skýtající úlevu umírajícímu a sázející akát na čerstvém hrobě, štědrý k sirotkům a vdovám!

Ano, ale ani to není vše.

Jistě ten, kdo dobře zná nauky zednářské, hledá moudrost uloženou jako drahokam v legendách a obřadech zednářských, snaží se nalézti pravdu v symbolech ukrytou či hloubající v hluboké filosofii alegorií rituálu!

Ano, ale ještě to není vše.

Velicí mužové všech věků, státníci, dobrodinci lidstva, myslitelé, dali to nejlepší ze svých duší, aby obohatili bratrstvo, jehož byli členy. Poklady filosofie, nadějí a tužeb, pobádajících k vznešenému myšlení a jednání, idee nejčistšího idealismu a vznešených činů shromáždili v pokladnici bratrstva. Jest tedy ctí a uspokojením býti zednářem!

Ano, ale nejsme ještě u konce.

Tedy snad musí býti řádným občanem, milujícím nezištně svou vlast, jako naši předkové zednáři, kteří zasvětili své životy lásce k vlasti, ochotni jsouce pro ni zemříti. S radostí sloužili pod praporem zásad zed.·. S nadšením plnili občanské povinnosti, žárlivými jsouce na čest státu a národa, pohotovi vždy postaviti se proti každému záměru neb násilí, ať jednotlivce, neb celku, který by ohrozil svobodu neb státní zřízení.

Ano, ale ještě lepším musí býti ten, kdo chce slouti opravdovým zednářem.

Musí býti mužem!

Čistý a bujarý, silných svalů, pln mužné síly, probíjející se životem, pevného těla následkem zdravého žití a myšlení, pevný jako dub, skála, neb příliv mořský. Prozíravý a ostražitý, rychle se přizpůsobující novým ideám vnímavou myslí, nespoutaného ducha a otevřeného srdce slovům moudrosti učitelů.

Otevřeného srdce, dobrý společník sám sobě stejně jako dětem a starcům. Upřímný a otevřený, neznající lsti a úskoku, nikoho neraní, každému šetrně pravdu poví, v řeči opatrný.

Snášenlivý a laskavý, plný porozumění pro všechno tvorstvo.

Jest nadšen vším, co jest krásné af je to báseň, květina, socha, či nádherná hvězdná noc, pel křídel motýla neb svatá čistota mladistvé lásky.

Pokleká v duchu obdivem před vším, co jest dobré a správné.

To jest zednář dnešní doby!

(Masonic Chronicler January 24the. 1925. Chicago.)

Nestor českých evangelíků o zednářích v Jimramově.

V lednu 1926 měl 80té narozeniny Jan *Karafiát,* bývalý reformovaný farář na Hrubé Lhotě, nejrázovitější osobnost našeho evangelického současného pokolení, bohoslovec a filosof, spisovatel a básník. Jeho „Jan Hus" i po půl století je jedním z nejpůvodnějších duchovních portrétů otce naší reformace. Jeho revise překladu bible Králické, provedená pro anglickou Biblickou společnost „není dosud zhodnocena a obecně uznána", jak praví prof. Dr. Hromádka z Husovy evangelické fakulty. „Reformované Listy", které vydával od r. 1896 až 1905 jsou „jedinečné svou theologickou uceleností, jistotou, rozhodnosti a náboženskou přímočarostí". Pohádka „Broučci" již dávno byla zásluhou Herbenovou oceněna jako skvost naší literatury. Tím není jeho dílo však vyčerpáno. Vedle „Šestnáctero pražských kázání", „Písniček svobodného" a j. upoutá nejvíce dosud 4svazkové dílo „Paměti spisovatele Broučků". Jsme tak chudi na silné osobnosti a přece jest s podivem, jak nepatrný zájem vzbudila tato silná, výrazná kniha, osobní zpověď celého muže, evropsky vzdělaného a charakterově jednoho z našich nejpevnějších!

Nuže první část „Pamětí", věnovaná rodišti Jimramovu u Poličky na Moravě, obsahuje dosti rozsáhlou partii o *svobodném zednářství*. Po vyhlášení tolerančního patentu r. 1781 přestoupila v Jimramově i okolí řada starých „kacířských" rodin z vynuceného pouta církve římsko-katolické k reformovanému vyznání. A mezi nimi byly i 3 rodiny Karafiátů. Prvním jimramovským farářem se stal r. 1784 *Michal Blažek,* který po 2 měsících byl jmenován i superintendentem všech moravských sborů. Byl rodem ze Senice na Slovensku, studoval v Uhrách, ve Švýcarech a Holandsku a byl i vychovatelem v rodinách šlechtických.

Před tím, než přišel do Jimramova, byl od r. 1782 až 84 farářem v Nosislavi u Brna a Karafiát soudí, že se tehdy stal zednářem v Brně, kde také nepochybně se v lóži seznámil s hrabětem *Edmundem Belcredim*. Majitelka panství jimramovského Marie Antonie z Waldorfu odkázala je r. 1788 své neteři Theodoře z Freienfelsu, provdané za hraběte Belcrediho, který se takto stává pánem Jimramova a sbližuje se tu trvale s ev. farářem Blažkem.

Karafiát se domnívá, že v domě č. 18. v Jimramově, který tehdy náležel jednomu z jeho předků, Janu Karafiátovi, byla místní zednářská lože, nebo kroužek. Ještě za jeho mládí nazývala se místnost v I. poschodí, do níž vedly zvláštní schody, „kasino", ve kterém „jen vybraní lidé měli schůze". Z četné rodiny autorovy mnozí byli asi členy této lože, neboť autor sdědil po nich psaný sešit, obsahující rituál a 2 zednářské pečeti. Překlad rituálu z němčiny jest v „Pamětech" doslovně uveden a pro historické studium svobodného zednářství v našich zemích bude jistě velmi zajímavým.

Zásluhou Belcrediho, jako patrona jimramovského katolického kostela, stal se tu r. 1808 kat. farářem *Matěj Sychra,* kněz, vlastenec a buditel, který dle dohadu autorova byl také asi členem lože jimramovské a měl (jak uvádí Rybička ve knize „Přední křísitelé národa českého") nejednou nepříjemnost s brněnskou konsistoří, která mu vytýkala, „že jest to věc neslušná, ano pohoršlivá, když kněz katolický důvěrně zachází s berany a bratříčkuje se s jejich predikanty". Sychra vydržel to 16 let, ale na konec mu nezbylo, než hlásiti se r. 1824 do Zelené Hory u Žďára.

Loži jimramovskou znal také asi řečník brněnské lože *Jindřich Riecke*, rodem ze Štutgartu, první brněnský ev. farář po tolerančním patentu, jehož dcera Žofie stala se později ženou Josefa Karafiáta, účetního v továrně na sukna v Brně, onoho, který, jak Tieftrunk poznamenal, přispěl obnosem 200

zlatých na uveřejnění Jungmanova překladu Miltonova „Ztraceného ráje".

Zednářem byl také asi *Václav Karafiát*, evangelický farář v Telecím, který v létech 1820—30 vydal několik spisů církevně-náboženských. *Karel Opočenský*, evang. farář na Vsetíně (syn jimramovského faráře Jiřího Opočenského), *Pavel Rohan*, učitel dříve v Jimramově, pak v Kloboukách u Brna a j. A na jimramovské „kasino" pamatoval se ze své mladosti i *Benjamin Košut*, vynikající pražský evang. farář, se kterým se autor „Pamětí" seznámil v Praze, koncem let devadesátých.

Ačkoliv autor „Pamětí" podotýká, že „o zednářství nejmenších studií nekonal", přece podává ve své knize informací dosti, a namnoze zcela správných. Načrtává vznik tohoto řádu z kamenických a zednických cechů. Nyní jest to prý „spolek neodvislých bezúhonných mužů, kteří chtějí pěstovat věrné přátelství a upřímnou lásku a tak příkladem i slovem ušlechťovat a zvedat všecko člověčenstvo". „Sám Hospodin, který sklenul oblohu a stvořil zemi a všecko, ten všemohoucí Stavitel a Zednář, jest jim otec a oni jsou bez rozdílu mezi sebou bratři, kteří se, jak nejlépe mohou, navzájem ředrují a propůjčují se i všechněm." A *svobodní* zednáři jsou prý proto, že tak „činí bez bázně a bez odplaty a bez předsudků, které nese sebou rod, stav a národnost."

Ukázav, že zednáři byli i Göthe, Wieland, Herder, Dobrovský a j., praví náš autor, že „v zednářství není naprosto nic státu nebezpečného. Věci politické i církevní jsou z programu vyloučeny, ve státech pak, ve kterých jest zednářství dovoleno, ručí velmistr vůči státu za všecko a policie nemá do schůzí přístupu." „Ale všichni zednáři jsou odpůrci jezuitů, a proto jest i katolická církev, ovládaná od jezuitů, vždy nejúhlavnější nepřítelkyní zednářů. Papežové zpravidla metají na ně klatbu. Za císaře Josefa II. měli i u nás úplnou svobodu, brzo však po něm bylo zednářství zapovězeno a „stalo se tak společností naprosto tajnou. Ale v Uhrách od r. 1868 mají se už věci jinak: utvořilo se tam již přes 40 loží."

Karafiát uvažuje dále o významu zednářstva. „Neslo sebou příznivé vlivy", jak on soudí podle rodného kraje: víru v Boha a nesmrtelnost duše, bezúhonnost mravů, altruism, snášenlivost, touhu po vzdělání vždy vyšším, nenávist k jezuitství. Hmotných výhod nepřinášelo, ale „zvedalo a pozvedalo napořád a rozšiřovalo rozhled: oči se otevíraly a viděly, mysl nabývala rozvahy a i ty ruce stávaly se dovednější a vytrvalejší". Autor zamýšlí se nad tím, kolik mladých lidí již před 100 a více léty po ukončení střední školy teprve vstoupilo na učení řemeslné, prošlo podnikavě cizinu a stali se pak moderními podnikateli, obchodníky, průmyslníky, nebo zase vzornými učiteli, kteří potom svému oboru „nepopiratelně vtiskli svou jimramovskou pečeť". „Oni, jak přísahali, tak i jednali."

Karafiát ovšem, jako hluboce založený a zanícený křesťan staví své náboženství výše než zednářství svých dědů. „Kdežto svobodný zednář podává jen *lidskou* ruku a jen *vybraným* mužům, ty kleslé a padlé zúplna pomíjeje, ano pomíjeje i veškeré pokolení ženské", jest v podstatě křesťanství, praví Karafiát, že každý může v něm míti naději." „Bůh, cnost a nesmrtelnost", pojmy, které prý byly v době pojosefínské základem a obsahem víry brněnské lože zednářské, jsou mu základem „neurčitým a mlhavým". Autor se tu zřejmě domnívá, že tehdejší zednářství snažilo se býti *náhradou* za víru a proto pochopíme také jeho další sebevědomý výrok, že „to pěkné, co mají zednáři, máme my reformovaní všecko a to bez nepotřebné přísahy".

Autor není si vědom toho, že zednářství *nechce* vytlačit z duše svých členů jejich náboženství, ať konfesijní, ať osobní a *nechce* býti surogátem náboženství. Pak jest také bezpředmětná jeho výtka, že se neobrací ke všem, že je výlučné, omezujíc se jen na muže a to ještě přísnou volbou mezi nimi. Vždyť ono *jejich* prostřednictvím pracuje *pro všecky* a tím vyvažuje svůj určitý aristokratismus. Konečně neví autor, že zednářstvo pracuje k dosažení takového stavu, aby se *celá země* stala lóží, aby *všichni tvorové lidští* súčastnili se aktivně stavby chrámu lidskosti a bratrství.

Než, tyto myšlenky o poměru církví k řádu, které Karafiát znáti nemohl, když, jak sám praví, dějiny zednářství podrobněji nestudoval, jsou jen malou glossou, která nechce seslabiti radostný dojem nad tím, jak autor ve svých „Pamětech" se široce a příznivě rozepsal o kladném významu zednářství v jeho rodném kraji. Ve světle takových objevů z doby našeho probuzení, zatím jen ojediněle známých, vidíme teprve, že není přeceňování, co se tvrdí o významu zednářství pro toto období našich národních i duchovních dějin!

A. P.

Rozhovor o vlastní dílně.

Náhodou, anebo jakousi neuvědomělou potřebou podívat se do minulosti před vstupem do Nového roku, věnovány předvánoční konferenční práce L.·. Dvacátýosmý Říjen jak r. 1924 tak r. 1925 diskusi o vlastní Lóži. Toto thema nebylo v programu práce a přec si vynutilo živý zájem. Proto nebude snad nezajímavým zmíniti se o této diskusi i dnes a svěřiti se také ostatním bratřím s tím, co jsme si potřebovali ujasniti a co si přejeme, aby se zlepšilo v budoucnosti.

Avšak napřed několik slov úvodem. Lóži „Dvacátýosmý Říjen" přidělen již zakladateli ten specielní úkol, aby se obírala různými časovými otázkami a přispěla u nás zejména k zjednodušení polit. poměrů. Rozuměno tomu tak, že bratří v profánním životě příslušníci různých politických stran, vyznavači různých filosofických směrů a činovníci v různých organisacích a oborech, se na podkladě zednářském sejdou a bratrsky pohovoří mezi sebou o přítomném dění. Výměnou názorů těchto bratří a ve snaze najíti pravdu, věřili zakladatelé, že L.·. 28. Říjen splní svoje poslání. Zednářsky řečeno, že L.·. bude ve své dílně otesávat kameny a klást pevné základy k stavbě chrámu — k zdravému rozvoji našeho státu a celého lidství.

Tím ovšem se nemíní naše Lože prohřešovat proti zásadě zednářské, že politické věci do lože nepatří. Nechápe tuto svoji činnost jako politickou práci, nýbrž jako svoje lidské a zednářské poslání. Proto také neuzavírá své diskuse nějakými politickými direktivami, jedná-li se náhodou o otázku veřejného života, neřeší politické spory, nýbrž umožňuje každému bratru, aby sám si našel pravdu a podle toho pak jednal v životě profánním.

Jak jsou bratři spokojeni s výsledky této části své zednářské činnosti vysvitne z dále uváděných zběžných záznamů jich projevů.

Vyskytl se názor, že mimo debat o časových otázkách, je nám též potřebí určité věci systematicky provádět. K tomu cíli je potřebí pohotové organisace, jakési „Mírové Maffie", schopné v době, kdy toho bude potřebí, vystoupit účinně ku posílení ideálů zednářských, ať se tím rozumí boj proti korupci, či posílení těch, kdož usilují o pokrok, anebo individuelní uplatňování zásady práva, lidskosti a spravedlnosti v našem životě.

Bylo konstatováno, že takováto organisace vyžadovala by větší rozšíření zednářstva, vydatnějších finančních prostředků a více času bratří. Chceme-li říkat, že jsme solí a kvasem, musíme zůstat chudým řádem. Nesmíme zbohatnout za cenu svázání si rukou. Rychlému rozšíření zednářstva staví se jisté obtíže technické a snaha, kterou musíme co nejpřísněji střežit, aby zednářstvo naše dbalo náležitého výběru řádným šetřením před přijetím hledajících. Pokud se času týče, je jisto, že většina bratří je neobyčejně zaměstnána, přesto však můžeme žádat, aby bratr, který v lóži vzdělá a poučí, pracoval pak na základě těchto poznatků na svém místě. Většina bratří je přesvědčena, že již nyní se tak děje a je s dosavadními výsledky spokojena.

Bylo však zdůrazněno, že mnozí z nás tonou v představě o nutnosti pronikavého významu zednářstva ve státě. Toho však nemůžeme žádat. Lože budou vždy navenek jen málo vystupovat, avšak bratří budou muset část své vlastní činnosti připisovat lóži.

Je jisto, že ani zednáři nemohou vždy odolati vlivům okolností a doby. Avšak již soustředění bratří z několika polit. stran je velikým úspěchem a momentem působícím k zjednodušení zejména politických poměrů. Musíme však považovat lóži za středisko analytické práce — a nikoliv středisko práce politické. A hlavní podmínkou zdaru této práce je naprostá vzájemná důvěra bratří.

Většina bratří chodí do lože velmi ráda a je s prací v ní velmi spokojena. Jistý dočasný vzestup a zas pokles činnosti je přirozený.

Prostředí pro zednáře je u nás dosti těžké. Mnozí lidé považují zednářství za něco směšného, tajemnůstkářského. Snad je tomu tak proto, že je obestřeno romantismem. Nato se však nemůžeme ohlížet, známe-li skutečnou podstatu zednářství. Avšak správné informování veřejnosti nebude nikdy na škodu.

Resumé této diskuse bylo asi v tom směru, že na dělání bilance o významu zednářstva v našem veřejném životě, je toto ještě příliš mladé, avšak budeme-li pokračovat v nastoupené cestě a to co si vytkneme důsledně provádět, již v nedaleké budoucnosti budeme moci zaznamenati aktivum bilance činnosti čsl. zednářstva.

Dále mají bratří L.·. „28. Říjen" živý zájem na tom, aby rituál čsl. zednářstva odpovídal jeho historickému významu a při tom stál na výši doby. I této otázce věnována v jedné ze zmíněných předvánočních konf. prací pozornost, která přinesla asi tyto hlavní myšlenky:

Nutno zdůrazňovat, že zednářstvo je *řádem*. Rozdíl mezi řádem a námi vžitou představou „spolku“ byl charakterisován asi tak, že v řádu se projevuje určitá „moudrost východu“, vnitřní kázeň a závaznost, přísný výběr a že řádové bratrství dává jistou intuitivní sílu, tvoří prostředí duchovně vyšší. Řád znamená určitou exclusivnost, „vyšší povolání“. Mimo tuto exclusivnost je v řádu jistý vztah nižšího stupně k vyššímu.

Naproti tomu do spolku může každý a je tu vázán jen veřejnými spolkovými stanovami. Prohřešivšímu se členu řádu hrozí mravní soud, kdežto ve spolku důtka — nejvýše vyloučení — ne-li ochrana. Dobrovolnost závazku je u spolku stejná jako u řádu.

Obřadem rozumíme vážnou práci v řádu. Rituál je šat zednářský. Symbol je prostředkem k přenášení určité idee. — Bratří zdůraznili, že máme vyžadovat více důslednosti vyplývající z formalit řádových, avšak nutno také z nich odstranit všechno to, co je již na hranici vážnosti a směšnosti. Nestačí také uznávat symboly jen proto, že to musí být, ale nutno pochopit i jich význam. Uznávání nesmí také u našeho zednáře hraničit na „vychutnávání“ symbolů. Zásadně však bylo doporučováno nehovořit o rituálu a symbolech dříve, dokud jsme se všichni nesnažili najít tu hloubku, v ně vloženou.

Na většinu bratří učinily symboly dobře vyjádřené při přijímání do lože hluboký dojem.

Někteří bratři projevili mínění, že je ještě nutno prohloubiti vnitřní obsah zednářství. Zásady spravedlnosti a dobroty musejí být znakem v každé činnosti bratra-zednáře. Zednář má mít touhu se stát členem duchovní elity, k níž zednářství vede. Musíme se však

J. A. Komenský.

k tomu ve svém řádovém prostředí připravovat, t. j. nesmíme přecházet *osobní* mravní otázky. Je to ovšem také věc dalšího vývoje našeho zednářstva, otázka času a pokroku.

Zednářství jako celek má zejména u nás dbát toho, aby se vyvarovalo kastování, které by mohlo vzniknout vztahem nižších stupňů k vyšším.

Jako resumé uložili si bratří v paměť, že každý člověk je osobitým a že rituál nikdy nemůže stejně odpovídat všem. Proto však ho nesmíme přizpůsobovat extrémům, nýbrž těm, kdož stojí ve středu.

V. H.

Můstky ke Komenskému.

Někteří spisovatelé tvrdí, že pravou kolébkou zednářství jest Nizozemsko a že do Čech dostalo se zednářství z Nizozemska prostřednictvím hraběte Antonína Šporka r. 1726.

Šporkové studovali v Nizozemsku. Nalezl jsem v Albu studujících akademie leidenské tato jména:

1. Arnošt Vilém Spork, (nobilis Luneburgensis), jenž byl se svým bratrem (?) stejně starým — dvacetiletým — Jiřím Bedřichem Sporkem zapsán na akademii a na literární fakultě 2. srpna r. 1684.

2. Johann Michaelis hrabě Spork a Antonín Spork: u obou je připojeno: Boemus Pragensis a že byli oba staří dvacet let, s nimi byli zapsáni průvodčí jejich dvaadvacetiletý Marinus Carolus, svobodný pán z Andlau, Rakušan a Bedřich Stramer, Čech, jemuž bylo 30 let: byli zapsáni 21. října 1710.

3. Jan Václav a Jan Karel, comes de Sporck, Bohemi: s nimi Henricus Pfister de Burgdorff, Austriacus Viennensis, ephorus, a Václav Gedluczka — patrně Jedlička — Bohemus famulus: všichni byli zapsáni 2. prosince r. 1744.

Antonín Spork by tedy mohl přijíti v úvahu, ale jak vysvětliti, že uplynulo šestnáct let, než zednářství do Prahy přenesl r. 1726?

O Komenském nepraví starší díla zednářská ničeho. Uvedu výslovně „Dějiny zednářství a tajných společností v starých a pozdějších dobách“, jichž autor jest F. — F. B. — Clawel. Dílo vyšlo r. 1865. — Potom „Dějiny Rádu zednářského v Nizozemsku, jeho koloniích a zemích.“ R. 1872 vydal Mr. H. Maarschalk.

Maarschalk klade vznik zednářství cizozemského k r. 1535, když se sešli v Kolíně nad Rýnem první zednáři a mezi nimi Nizozemci.

Leč mnozí popírají, že by Charta Kolínská byla spolehlivým pramenem. Maarschalk tvrdí, že první lože zednářská v Nizozemí byla založena r. 1637 a měla prý sídlo v Haagu, slula Frederik Vredendall. Maarschalk praví: „Ačkoli osmdesátiletá válka nizozemská (1568 až 1648) vedena byla na předpokladech, jež se úplně shodují se zásadami zednářskými, v dějinách nizozemských nevyskytá se ani jedno pojmenování, jež by dávalo aspoň tušiti, že organisace zednářská byla uvedena v život před r. 1637. Zmíněného roku sešli se někteří členové dvorní družiny knížete Frederika Hendrika Oraňského. Mezi nimi byl také Konstantin Huygens, člen Státní Rady. Sdružení to slulo Frederik Vreedendall a uchovávalo zmíněnou Chartu Kolínskou, řád amsterdamský z r. 1591 a seznam členů z r. 1603.[1])

O Šporkovi Antonínovi se tvrdí, že byl přijat do lože v Haagu r. 1726. —

Zmíněný Clawel praví, že první úchylkou od zednářství byli Moravští Bratří, kteří r. 1739 utvořili společnost, jež se nazývala „Řád náboženských zednářů“ někdy také „Řád zrna hořčičného“. Název je vzat z evangelia Markova. Bratří tohoto řádu měli za klenot zlatý prsten, do něhož dávali vyrýti heslo „Nikdo z nás nežije sobě samému.“[2]) Zdobili se zlatým křížem, na němž byla vyryta bylinka Na kříži pak měli vyrytý nápis: Co bylo na počátku? Nic.

Clawel neuvádí, žel, odkud čerpal tuto zprávu; běží o Jednotu Ochranovských. (Viz práci ze semináře ochranovských z Gnadendalu: Senfkornbrüder.)

U Clawela se čte, že první lože zednářská v Praze byla založena r. 1749 pod ochranou Velké Lože Skotské.[4]) Co uvádí Clawel ještě o zednářství v Praze, je všeobecně mezi zednáři známo. Běží o poměr loží k Josefovi II.

Komenského poprvé a výslovně uvedl v souvislost Krause r. 1811.

Později, r. 1834 Fr. v. Helmont, jenž srovnával Labyrint s Andraeovou Christianopolis.

To, co o Komenském napsal Krause, uvedl znovu ve známost S. H. Herzveld, člen Rady haagské lože „L'Union Royal“ v článku otištěném r. 1869 v zednářském listě haagském.

List Herzveldův, v němž studie tato je ohlašována předsednictvu učitelského spolku „Budeč Pražská“, otiskl list „Posel z Budče“ v říjnu r. 1871.

Týž list otiskl překlad práce Herzveldovy, v níž jest obsažen pokus o zdůvodnění tvrzení, že Komenský jest duchovním otcem zednářstva. Překlad vyšel rovněž v „Poslu z Budče“ z r. 1871, ale jest v něm vážný omyl. Jméno Toruň — polského města, kde se Komenský súčastnil rozpravy o sjednocení církví — je použito tak, jako by Komenský jednal s Thurnem.

Co je uvedeno v nejmladší literatuře zednářské v Nizozemsku o Komenském, u Faubelo a Carpentier-Altinga, jest čerpáno u Ludvíka Kellera. — *R. J. V.*

---

[1]) *Konstantin Huygens měl za švakra Jakuba Hoefnagela, kdysi malíře od dvora Rudolfa II. Habsburského. Hoefnagel žil do r. 1620 v Praze, od r. 1613 byl dopisovatelem stavů nizozemských a uvědomoval je o průběhu vojny české. Státní archiv v Haagu.*

[2]) *Tento výraz nalezneme i u Komenského: Člověk nerodí se sobě samému, ale i Bohu a bližnímu.*

[3]) *Bylinku hořčičnou měl v pečeti současník Komenského a starší Jednoty Českých Bratří Václav Lochar. Dopisy z Jednoty v Leidenu.*

[4]) *V Skotsku byli soustředěni Bratří Čeští ve Fulneu. (Hutton: History of Brothers.) Skotská církev má dodnes velmi svobodomyslnou dogmatiku.*

Mistrovský klenot ř. . a d.·. l. 28 Říjen v O.·. Pražském.

Naše styky slovanské.

Ve všech publikacích o současném stavu zednářství setkáváme se pokud jde o státy slovanské, se stručností a kusostí až zarážející. Jediné království S. H. S. má neporušenou kontinuitu své organisace předválečné. V Bulharsku byla založena vlastní V. L. až po válce, jako u nás. V Rusku byl řád za carismu zakázán a bolševický režim postupuje ještě krutěji. Nedávno bylo v našem středu konstatováno, že chrám bratří v Moskvě byl zpustošen a předán jisté „kulturní" organisaci k užívání. R. 1919 byla ustavena vlastní V. L. na Ukrajině, její osud patrně je týž. Soustava terroristická jest pouze důsledná, když bojuje se zednářstvím, které pracuje k sebeurčení osobnosti lidské i národní. Lenin, Horthy, Mussolini, tři státy, kde demokracie byla zcela neb téměř úplně odstraněna z veřejného života a kde vesměs jest řád pronásledován.

Avšak touhu po světle nejde umlčet ani dekrety ani násilím. *Ruská* emigrace v Evropě pracuje buď v ložích pohostinského státu, nebo v ložích vlastních. R. 1924 byl v loži 28. Říjen první ruský host, s kterým byly navázány styky. Byl to Lev Afanasjevič Krol, bývalý místopředseda uralské vlády v Jekatěrinburku z doby naší sibiřské anabase. Tehdy podal nárys nelegální práce řádu v Rusku předrevolučním, práce mateřské lože v Jekatěrinburku a informoval o činnosti ruských loží v Paříži pod obedience V. O. francouzského. Vyslovil přání, aby i jedincům z řad ruské emigrace v Praze bylo umožněno pracovat v našich dílnách, aby tak připravována byla spolupráce s dílnami příštího Ruska. Zástupce naší V. L. N. Č. br. A. P. při svém pobytu v Paříži súčastnil se navzájem konferenční práce této ruské L.:.

Jestliže však není styku s dílnami dnešního Ruska, tím více překvapuje, že není styku s bratry v *Polsku*, kde státní režim toleruje zednářstvo a kde byla po válce také ustavena vlastní mocnost zednářská. Proto byli jsme opravdu potěšeni, když v únoru 1926 uvítali jsme v konf. práci lože „28. Říjen" vynikajícího zástupce polských bratří, velkého tajemníka VLNP ve Varšavě, br. Zbigniewa Skokowského. Vraceje se ze Ženevy do Varšavy, měl tentokrát pouze 2 dny na zastávku v Praze. Byl srdečně uvítán proslovem stoličního mistra br. N., načež ve své polské odpovědi načrtl nám vývoj řádu ve své vlasti a práci své mateřské lože „Machnicki" ve Varšavě. Jest si rovněž vědom nutnosti spolupráce řádu právě ve východní a střední Evropě a ujistil, že ve své funkci bude pečovati o pravidelný styk, zejména také osobní.

Jsme na prahu soustavné práce ve vlastním státě a již nás čeká zodpovědná práce další: abychom společně s bratry polskými a jihoslovanskými vnášeli světlo do bratrských zemí slovanských, pomáhali v práci bratřím ruským a budovali tak trpělivě a s láskou dílny lidskosti mezi svými pokrevnými bratry. Tato veliká misse jest nám svěřena jak naší zeměpisnou polohou, tak dnešním stavem kulturním ve střední a východní Evropě. Světový svaz náš z veliké většiny representován jest anglosasy a Romány. Naší ušlechtilou ctižádostí musí býti, abychom byli průkopníky jeho ve Slovanstvu, které jistě v řetězu duchů a srdcí zaujímati bude svými kvalitami místo čestné.

A. P.

Dvě publikace zednářské.

Česká literatura neměla dosud dobrého populárního pojednání o zednářství, jeho podstatě a dějinách. Co bylo, je buď protizednářské, nebo tak neinformované a zmateně psané, že spíše kalí správné pochopení, než aby přineslo trochu světla do věci, o níž stále v nejširších vrstvách panují nejbizarnější představy.

Vydavatelství Volné Myšlenky vykonalo kus dobré práce, vydavši během necelých dvou let dvě publikace s názvem „Svobodné zednářství", určené k poučení všech, kdo se upřímně o tuto otázku zajímají a nebude ovšem na škodu ani bratřím-novicům, jestliže učiní tyto dvě knížky základem a východiskem svého studia masonství a jeho význačných problémů.

První je nevelká, ale obsahově hutná knížka br.·. Alfonse Muchy, s předmluvou br.·. Julia Myslíka. Ústřední myšlenkou celého spisku zdá se mi kredo autorovo na str. 29: „Kdo zednářství svou nejvnitřnější bytostí uchvátil, toho ozáří jako zjevení: tomu nahrazuje všecko náboženské vyznání, tomu dá ra-

dost ze života a vůli ke štěstí a v jeho srdce z památné řeči jeho velebných symbolů proudí nevyčerpatelná mladistvost a zasévá v nejtajnější záhyby jeho duše nové a stále plodnější zárodky pravého náboženství nejčistšího lidství.“ Z tohoto vrcholného osobního zažitku plynou pak všechna ta nadšená a strhující slova, jimiž vykládá autor podstatu a význam světového svazu zednářského i hlavní etapy jeho dějinného vývoje v cizině i u nás.

Šíře založené pojednání br.·. Zdeňka Gintla rovněž pod titulem „Svobodné zednářství“ rozvrženo je na několik přehledně zpracovaných kapitol: Dějiny; učení; zřízení, rituál a symbolika; odpůrci a nepřátelé; literatura o zednářích a zednářství v literatuře a na divadle. Dějiny zabírají skoro $^2/_3$ devítiarchové knížky a pojednávají na základě nejnovějších pramenů o vzniku zednářství a jeho dalším dějinném vývoji ve všech státech evropských i v Americe. Že českému zednářství věnováno tu místo největší, rozumí se samo sebou. V kapitolách o učení, zřízení, rituálu a symbolice vykládá jasně a přístupně vše, co lze říci člověku profánnímu, vyvraceje falešné pojmy, jimiž okultismus z neporozumění, nebo nepřátelé ze zlé vůle zavalili masonství, jeho ideovou podstatu i jeho instituce. Zdůrazňuje tu zejména filosofický základ novodobého zednářství, duchovní to majetek Komenského. V kapitole „Odpůrci a nepřátelé“ líčí autor vytrvalý, tvrdý boj církve katolické i ostatních orthodoxních církví proti zednářství a vyrovnává se s pamfletem Wichtlovým a jeho českým ohlasem Omegovým. V literatuře uvedené na konci knihy najdeme všecka význačná díla o zednářství a jeho nejrůznějších problémech, pokud českému čtenářstvu jsou přístupna v našich knihovnách.

Co nejvíce si cením na práci br.·. Gintla je klidná nestrannost, s jakou kriticky zpracoval ten bohatý materiál. Mužně a dle pravdy konstatuje všechny nedostatky a vady, jimiž světové i naše zednářství trpělo a místy ještě trpí, odbývaje výstřelky tu a tam se vyskytnuvší se shovívavou ironií v přesvědčení, že i lože jsou jen díla lidská, podrobená lidským omylům a pošetilostem. Při tom však, ač nikde nepřecenil význam zednářství a nevykrášlil přehnaně jeho předností, má o podstatě jeho i o zednářích vysoké mínění. Pravými zednáři dle něho mohou být „jen vnitřně cenní lidé, lidé duchovně svobodní, oproštění od předsudků, neznající pýchy, lakoty, nenávisti, lidé trpěliví a stateční v neštěstí a pokorní ve štěstí.“ A ve světovém svazu vidí jedinou instituci, které se podaří uskutečnit ideál humanity a bratrství všech národů světa. *al.*

Z domácích dílen.

Ř.·. a D.·. L.·. Jan Amos Komenský v Or.·. Praha ustavila se dva dny před převratem, dne 26. října 1918, z usnesení 15 bří.·., z nichž bylo sedm mistrů české národnosti z „L.·. Hiram, zu den drei Sternen. Or.·. Presburg“. Světlo vnesl dne 28. září 1919 „Grand Orient de France“ z Paříže.

Lože založena za zjevným a výslovně projeveným účelem, spojit v sobě všechny bry.·. zednáře československé národnosti a položiti takto základní kámen samostatné velmoci zednářské .·. pro Československo.

V letech 1920, 1921 a z části 1922 omezila se činnost této první české L.·. na zpracování názvosloví zedn.·., stanovení rituálu a na svou vnější a vnitřní konsolidaci. Vnější úsilovnou činností docíleno, že se dne 8. května 1922 prohlásila a ustavila v Lausanne Nejv. .·. Rada 33.·. a Posl.·. St.·. Ob.· Skot.·, St.·. a Přij.·. pro Československo se sídlem v Praze. Pod záštitou této prohlásila se L.·. Jan Amos Komenský dne 16. května 1922 za loži neodvislou a samostatnou za svolení Vel.·. Or.·. Fran.·., což potrvalo až do ustavení se N.·. V.·. L.·. Čsl.·.

Dne 25. června 1922 vneseno světlo do nově utvořené L.·. Josef Dobrovský Or.·. Plzeň: kteroužto dílnu založili bývalí bří.·. L.·. Jan Amos Komenský.

Pr.·. ložové konají se pravidelně dvakráte za měsíc vždy v úterý a sice od počátku u bra.·. A.·. B.·. a od 19. června 1923 v nynějších místnostech.

jma.

•

Lože „Národ“ v O.·. Praha. Smuteční práce za zvěčnělého br.·. Kamila Lhotáka, profesora university Karlovy v Praze, zesnulého dne 27. ledna 1926.

Venerabilis čte smuteční desku. Nakresliv charakteristiku br.·. Lhotáka, dodává: Z toho, jak jsem načrtl charakteristiku bratra Kamila Lhotáka je zřejmo, že byl zednářem rozeným. Byl přijat do svazu českého zednářstva brzy po tom, když se po převratu konstituovalo, byl nejprve mistrem v pražské

loži „Dobrovský", později byl afilován k loži „Národ". Vyznamenali jste ho opětovaně svou důvěrou a volili jste ho prvním dozorcem lože. Navštěvoval pravidelně naše práce, dokud ho z našich řad nevyřadila nemoc.

Po br.·. Janu Kotěrovi a po br.·. Janu Štursovi odešel teď do Věčného Orientu br.·. Lhoták. Mužové takovýchto kvalit jsou základem našeho českého zednářstva, nikoli ritus sebe výmluvnější a sebe více srdce jímající, nikoli předpisy nám sebe dražší. Jsou jeho vlastním obsahem. Jsou ukazovatelem jeho cest, jsou učňům příkladem. Životnost a budoucnost našeho zednářstva závisí na tom, aby byli a aby jich bylo dost!

Potom venerabilis žádá bratra dozorce, aby přečetl Dvě myšlenky, které br.·. Lhoták napsal bratru dozorci K. W. do památníku k jeho padesátce a které jakožto projev soukromý nebyly vůbec uveřejněny. Jimi br.·. Lhoták naposledy promlouvá k bratřím. (Redakce uveřejňuje je v tomto listu pro lepší poznání vzácné osoby zesnulého bratra.)

*

Lože „Josef Dobrovský", Or.·. Plzeň. Ze starého zed.·. kr.·. „Harmonie" oddělili se v roce 1922 bří.·. české národnosti a založili zed.·. kr.·. „Sinceritas" pod ochranou L.·. J. A. Komenský, Or.·. Praha.

Po řadě poradních schůzí usneseno dne 8. června 1922 založiti v Plzni samostatnou L.·. pode jménem „Josef Dobrovský".

Za spolupráce zed.·. kr.·. „Harmonie" vybudován a zařízen chrám a již dne 25. června 1922 vneseno světlo do nové L.·. delegáty neodvislé L.· J. A. Komenský Or.· Pr.·.

Vzniklá v prostředí národnostně smíšeném žije v nejlepší shodě s L.·. „Lud.·. Piette zur Aufrichtikeit und Treue", s níž má společný chrám.

Bří.·. scházejí se každý čtvrtek o 19. hod. ke konferenčním schůzím, každý první čtvrtek v měsíci je rituelní pr.·. o téže hodině. Konferenční schůze navštěvovány jsou nejen všemi břími.·. plzeňskými ale i řadou bří.·. přespolních. Debatuje se o nejrůznějších námětech, bratří vyměňují své názory, poznávají se navzájem a splývají tak v jednu velkou zednářskou rodinu. Rituelní pr.·. měly rozličné náměty. Řada prací byla obsahu mystického, několik prací rituelních a řada konferenčních věnováno symbolice zed.·., než nechybělo ani prací obsahu historického a náboženského. *sk.*

Lože „Ján Kollár" v or.·. Bratislava. Dne 26. listopadu 1924 sešli se bří.·. v Bratislavě bydlící a usnesli se založiti v Bratislavě zedn.·. kroužek pod rozlišujícím jménem „Ján Kollár" a rozhodli se jednomyslně použíti brat.·. pohostinství zdejších bří.·. německé L.·. „Zur Verschwiegenheit" a maďarské L.·. „Pestvériség" v předpokladu, že N.·. V.·. L.·. Čsl.·. toto jejich rozhodnutí schválí.

N.·. V.·. L.·. Čsl.·. požádána, aby vzala Kroužek pod svoji ochranu.

Usnesením N.·. V.·. L.·. Čsl.·. ze dne 28. Sebatu A.·. L.·. 5685/20. ledna 1925 O.·. L.·.) vzat byl Kroužek v mocenskou ochranu a dne 9. Adaru A.·. L.· 5685 (1. února 1925 O.·. L.·.) delegáty jejími pod vedením Nejj.·. Vel.·. M.·. bra.·. 33.·. B. N. rite zasvěcen za účasti hostí bří.·. L.·. „Verschwiegenheit", „Pestvériség" a bří.·. z Košic.

V práci dne 7. května 1925 konána předporada o založení Lože.

Dne 15. května 1925 konána první přípravná schůze a usneseno založení Lože pod rozlišujícím jménem „Ján Kollár".

Dne 26. května 1925 konána druhá přípravná práce a provedena volba hodnostářů a činovníků.

Dne 13. června 1925 konána třetí a poslední přípravná práce a provedeno prozatímní nastolení zvolených hodnostářů a činovníků a složeny sliby dle Všeobecných předpisů Stanov.

Opisy desek o těchto třech přípravných pracech, byly ihned potom zaslány Vel.·. Or.·. Nejj.·. Vel.·. N.·. L.·, Čsl.·, s prosbou o prozatímní uznání, šetření, udělení ustavujícího patentu a o obřadné zahájení Chrámu.

Prozatímního uznání dostalo se nám usnesením Vel. . Or.·. ze dne 26. září 1925 O.·. L.·.

Dne 31. října 1925 O.·. L.·. plnomocník N.·. V.·. L.·. Čsl.·. Vel.·. Taj.·, br,·. B. T. stupně 33.·. jejím jménem a pod její záštitou zasvětil a instaloval naši Novou L.·. za přítomnosti Nejmoc.·. Velitele a nesčetných hostí bří.·. všech Loží Čsl. a němec. L.·. „Zur Verschwiegenheit", Or.·. Bratislava, maď. L.·. „Pestvériség", Or.·. Bratislava a maď. L.·. Resurrexit", Or.·. Košice. Po vnosu světla provedena zároveň recepce tří hledajících. *jb.*

Různé.

Bratřím Svobodným Zednářům v Jugoslavii. U kolébky našeho českého svobodného zednářství v dobách jeho obrození po světové válce stáli naši bratří zednáři z Jugoslavie. Ve chvílích, když dosahujeme jednoho z cílů našich vytoužených: vydávání našeho vlastního orgánu zednářského, považujeme za jednu z našich krásných a svatých povinností, abychom s opravdovou láskou a vděčností vzpomněli veliké a neocenitelné pomoci, kterou nám naši bratří jugoslávští v těžkých počátcích našich prokázali. — Snad by bylo možno s lítostí poznamenati, že jejich s takovou upřímností a láskou podávaná ruka nebyla v čas s plným pochopením stisknuta a že některé pro nás velmi důležité věci byly by se pak daly cestami, které by byly zajistily plnější význam našemu českému zednářství ve smyslu celostátní jediné československé organisace zednářské, ale buďme šťastni, že bylo stvořeno to, čehož jsme dosud dosáhli. Bratří naši, zednáři jihoslovanští, vytrvali neochvějně ve své pohotovosti a lásce, kterou korunovali onoho velkého dne 27. října r. 1923, kdy delegací Velké Lože Srbů, Chorvatů a Slovinců „Jugoslavie" vnesli světlo do naší Velké Lože Československé a umožnili tím náš vstup mezi Velká Světla světového svobodného zednářství. Kéž milovaní naši bratří jihoslovanští věří, že jsme a budeme jim vždy ze srdce bratrského vděčni za jejich velikou lásku a obětavost a prosíme je, aby jako starší bratří nám i nadále stáli po boku svou bratrskou láskou, radou a součinností na naší cestě za světlem. *I.*

Zednářské jubileum bratra Iovy A. Na podzim minulého roku slavil v Bělehradě jeden z našich nejlepších a nejryzejších přátel b.·. Iovo A., Veliký Tajemník Veliké Lože Srbu, Chorvatů a Slovenců „Jugoslavie" a Veliký Tajemník Nejvyšší rady Jihoslovanské, svoje 25leté jubileum zednářské. K nesčetným projevům úcty a lásky, jichž se dostalo milovanému bratru Iovovi připojuje též československé zednářství svoje upřímné blahopřání a srdečný dík za jeho velkou práci pro svobodné zednářství dosud vykonanou, s vřele cítěným přáním, aby mu bylo ještě dlouho popřáno pokračovati v této práci na prospěch svobodného zednářství v jeho milované vlasti a velkých ideálů zednářských vůbec. *I.*

Poznámka k vyobrazeným klenotům.

Bylo mi uloženo, abych navrhl klenoty pro 28. Říjen O.·. Pražský, I. K. O.·. Bratislavský a P. I. Š. v O.·. Košickém. Jako motivu užil jsem pro prvé dvoje klenoty tří kruhů, a půdorysu chrámu, pro třetí klenoty opět kruhů. Z jednotného řešení vystupuje pouze klenot mistra a ex venerabila ř: l. 28. X; zde užito motivu slunce. K výzdobě užil jsem korneolů a pro dozorce u sloupů měsíčních adulárů — kamenů měsíčních s pěkno hrou barev. Klenoty ozdobeny jsou filigrány po způsobu srbské práce, na paměť toho, že přijali jsme světlo od bratří Srbů a v posledních klenotech, které považuji za nejzdařilejší, více uplatněny odznaky na úkor dekoru. Při klenotech I. slovenských využito i znaku horní země, vrchů Tatry, Matry a Vatry, převýšených křížem, jako výzdoby. Klenoty pracovala ze stříbra zlaceného pražská firma za peníz nepatrný. —*k.*

*

„Svobodný Zednář" vychází prozatím čtyřikráte ročně a tiskne se jako rukopis pouze pro přihlášené zájemce za předplatné 20 Kč ročně. Toto číslo vyšlo dne 2. dubna 1926.

Za vydavatelstvo František Kadeřávek. — Redakce: Jan Kapras, Julius Myslík, Josef Volf. Rukopisy přijímá a za redakci odpovídá Julius Myslík, Praha VII.-Bělského tř. č. 46 n. — Tiskl Ant. Reis, Vyšehrad-55.

Proslov k řetězu.

Řetěz ten rukou srdcí buď řetězem,
nad zlato ryzejší, nad ocel tužší:
zednářským bratrstvím obepni celou zem,
přes hory, přes moře duši poj k duši.

Na cestách k bratrství, rovnosti, svobodě
v řetěz ten spojeni, nejdeme sami:
Ti, kteří zašli nám ve věčném východě
ruce své pomocné spojují s námi.

Z. G.

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ
ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO ZEDNÁŘSTVA

ROK 1926. VOLNOST - ROVNOST - BRATRSTVÍ ČÍSLO 3.

Vzpomínka na Františka Palackého.

Buditelské, dějepisecké a politické dílo Františka Palackého, proto tolik uchvacuje mysli a srdce naše, poněvadž za ním stojí *veliká mravní osobnost*.

Palacký věří, že Prozřetelnost řídí běh světa, že v této „ekonomii světa" mají jednotlivci i národové své určení. Příroda dává tomuto dění jen rámec, člověk, duch lidský a jeho ideje, jsou v něm hlavním činitelem. Obsah a smysl dějin jednotlivců i lidstva jest snaha k humanitě, k božnosti. V Bohu jest začátek věcí. K němu duch lidský věčně spěje, zápase s přírodou. Lidská a lidem dostupná tvář božnosti, humanita, je cílem a smyslem dějin, třeba věčně nedosažitelným.

Palacký pokládá za nejvyšší a nejsvětější povinnost člověka býti člověkem. Prohlašuje, že klade dobro vědecké a lidské vždy ještě nad dobro národní, t. j. vědeckou pravdu a zájem lidstva nad stranný výklad a sobecký zájem jednotlivého národa. U Palackého není rozporu mezi národem a lidstvem, mezi vlastenectvím a světoobčanstvím. Vlastenectví je Palackému „nejpřirozenější střední stupeň, jenž vede člověka od zvířecího sobectví k obecné lásce k lidem, k humanitě vůbec".

Cena člověka záleží podle Palackého „méně ve fysické i rozumové síle a zručnosti, nežli ve mravním jeho určení a chování, ve spravedlivosti a šlechetnosti: kdyby kdo celý svět na ruby obrátiti dovedl, nemůže slouti mužem velikým, zůstává-li nulou co do mravnosti."

Duch jest, který obživuje. „Kdykoli jsme vítězívali, dálo se to vždy více převahou ducha, nežli mocí fysickou a kdykoli jsme podléhali, býval tím vinen vždy nedostatek duchovní činnosti, mravní statečnosti a odvahy: nepovzneseme-li ducha svého a ducha národu našeho k vyšší a ušlechtilejší činnosti nežli jest u sousedů, nejen nedobudeme si čestného místa v řadě národů, ale neuhájíme konečně ani přirozeného bytu svého."

Poslední jistoty a pravdy nelze podle Palackého hledati jinde než v zákonitosti vlastního ducha. Avšak svéprávnost tato musí býti řízena mravností. Není vyššího projevu lidské osobnosti, než vědomí vlastní zodpovědnosti, povinností a závaznosti. Vše jest bezcenné, co neobstojí před mým mravním soudem, nic nemůže míti nade mnou moci, co nevyplynulo z mého svědomí. Palacký věří, že život je zápasem, prolínáním, odpuzováním a vyrovnáváním sil polárních. Jen v jedné oblasti neuznává však Palacký tohoto zákona: tam, kde o pravdu nebo lež, o dobro nebo zlo. Pravda je Palackému vždy a všude nade vše „Svoji k svému, a vždy dle pravdy", zní jeho heslo. Všechna jeho vědecká a praktická činnost je nesena tímto mravním hodnocením a rozhodováním, ať soudí události a osoby minulé nebo dobu přítomnou a své současníky.

Když naposled mluví veřejně k národu svému, volá k němu opět: „Poslední mé slovo jest srdečné a vroucí přání, aby národovci moji milí, ať v jakémkoli postavení se octnou, nepřestávali býti věrni sobě, pravdě a spravedlnosti... Je třeba, aby národ náš nezapomínal, že bojuje za spravedlnost, že nemá napodobiti násilné jednání svých odpůrců a že vítězství jeho má býti vítězstvím civilisace... Teď potřebí, abychom se vzdělávali a podle vzdělaného rozumu jednali. To jest jediná závěť, kterou bych národu svému takřka umíraje odkázal."

Myšlenky, které tvořily jádro osobnosti Palackého posud neumřely. Po padesáti letech přemýšlíme o otázkách, které on řešil, nebo které aspoň tušil. Z nich víra Palackého v „nekonečnou zdokonalitelnost" všeho lidského jest nejkrásnější odkaz československému svobodnému zednářstvu. *J. T.*

Naše sloupy.

U dveří našeho chrámu jsou dva sloupy, jeden na severu, druhý na jihu. Prvý je symbolem krásy, druhý síly; severní je zasvěcen měsíci, jižní slunci. Mají býti bronzové a duté, aby se v nich daly uschovati poklady bratří učňů, sedících v řadě při severním sloupu a bratří tovaryšů, jejichž řada jde od sloupu jižního. Jsou označeny písmenami B a J, která se v hebrejštině nazývají beth a jod a značejí dům a ruku. Jsou korunovány shlukem granátových jablek, znakem bohaté úrody, na znamení, že práce bratří zednářů má být bohatou žní na poli ducha a činu. Ve svých ozdobách ná mít severní sloup užitu barvu bílou nebo černou, sloup jižní barvu červenou; celým svým charakterem severní sloup, často též symbolicky označovaný rtutí, vyznačuje nám princip ženský, měkký, pasivní, tvárlivý, potřebující ochrany, sloup jižní naopak je výrazem principu mužského, tvrdého, plného síly a útočnosti, ochotného chrániti slabé a býval označován též sírou. I obě posvátná jména ukazují k týmž principům, prvé se překládá: v něm je má síla, druhé: On založil, zařídil. U sloupů na povýšených místech sedějí bratří dozorci, mistři zednářské práce. Vidíme z uvedeného, kterak symbolicky je zde vše velmi krásně vystiženo. U sloupů noci jsou bratří, kteří nedlouho jsou v řádu, jsou ve tmách vědění, v domu bez vyhlídky, ve tmách, které však soustřeďují mysl k přemýšlení. Jsou pasivní v zednářských věcech, přijímajíce poučení od bratří starších. U sloupu světla jsou v řadě bratři tovaryši, kteří symbolicky třemi okny vyhlížejí do světa, činně přikládají *ruku* k práci, ale dosud jsou pod dozorem těch, kteří řídí práci, pod dozorem mistrů.

Povšimněme si nyní zbytků, které se vztahují ke stavitelství, týkají se našich sloupů a byly nám zachovány přes nepřízeň časů. U typických chrámů egyptských stojí v popředí dvě mohutné vstupní věže, zvané pylony, před nimiž stávaly vysoké kamenné monolity, obelisky. Na krytině pylonu ve Philae dochovala se nám kresba sloupu v řezu i v pohledu se shora; není tedy nepravděpodobné, že na těchto pylonech pracovali a snili své konstruktivní sny mistři, kteří buď stavbu vedli nebo dokončenou stavbu udržovali v dobrém stavu. Chrám Šalamounův měl u vchodu rovněž dva sloupy, kovové, ozdobené granátovými jablky navrchu. Popis jejich je v bibli dost přesný a rekonstrukce ukazuje, že jejich tvar v hrubých rysech má formu mužského údu. Wirth, nejlepší francouzský symbolik, upozorňuje na prastaré kulty brutální síly a plodnosti, které se projevovaly ctěním velikých kamenů formy phallické, čítá k nim i známé menhiry a tvrdí, že egyptské obelisky byly jen esteticky upravenou formou těchto kamenů. Není těžko vysvětliti, proč Hiram při stavbě chrámu Šalamounova, jehož stavby symbolické užívá zednářstvo, užil dvou sloupů. Od ctění pouhé plodnosti přešlo lidstvo postupem času též k úctě úrodnosti a tak shledáváme u starých chrámů maloasijských u vchodu dva sloupy Asceba a Ašera, jeden zdobený navrchu mužskou, druhý ženskou hlavou, prvý nese na dříku mužský úd, druhý ženská prsa, Staré náboženství lidské bylo náboženstvím života, bylo mu posvátným nejen zplození, ale i zrození a vychování nového člověka. Po tomto náboženství přešlo lidstvo k náboženství smrti, slibujícímu blaženost po popření pozemského života v životě záhrobním. Ale i do tohoto náboženství přešly symboly života pozemského. Při starých kostelech románských a gotických, které dovedou promluviti k citlivému srdci, máme věže, které nejsou stejné. Vysvětlovalo se to neuměloství stavitelů, ale vysvětlení je na snadě a jednoduché. Starobylý kostel svatojirský v Praze má jižní věž mohutnou, severní slabší, totéž je i u chrámu týnského, severní věž svatojirská se jmenuje Eva a jižní, slunci bližší Adam. Pařížský dóm Notre Dame má zdánlivě dvě stejné věže, ale při bližším ohledání vidíme, že jsou i zde věže různé. Nesou různý počet králů, z čehož je patrna jejich nestejnost, jižní je ozdobena reliefy z života sv. Štěpána, severní z života Madony a mimo to ozdobena velmi výrazně rameny trojúhelníka rovnoramenného, která známe ze staré symboliky jako znak Isidy. Kde starý chrám má jen jedinou věž, jako na př. mausoleum ve Splitu, přeměněné v dávných dobách na křesťanský chrám, tam ozdobil stavitel věž po straně jižní červeným a po severní tmavým sloupem, jinde opět ve vchodu užil těchto různě barevných sloupů.

Zmínil jsem se o síře a rtuti. Bylo zvykem některých loží, že předkládalo se přijímaným bratřím trochu síry a sole. O síře tvrdili staří, že je znakem síly, vyvozujíc žár, rtuť zas byla znakem moudrosti, která, byť pasivní, dovedla žár aktivní sírou vyvozený usměrniti a tak stvořiti hmotu novou, střední,

ani pasivní, ani aktivní, sůl, jejíž předností byla krása: možnost krystalisace. Tedy opět obraz života v jeho plnosti.

Abych skončil volně dle Wirtha, vidíme, že zednáři tím, že do svých chrámů stavějí sloupy, znázorňující plodnost a úrodnost, přiklánějí se k náboženství života. Učením jejich je budovati již zde na zemi štěstí všem, aniž by zakazovali věřiti v život budoucí. Ale starosti o budoucno nemají zcela zaujímati zednáře a odtrhovati ho od jeho snažení konstrutivního nyní. Žíti dobře život pozemský, to je zednářova bezprostřední úloha, úloha člověka, jehož náboženstvím je náboženství práce, činu, života.

Dafer.

O symbolismu v středověké literatuře.

V březnovém čísle „Revue de Genève" byl uveřejněn článek Camilla Mauclaira o tajném smyslu rytířských románů z doby předreformační. Mauclair tvrdí, že Cervantes znal tento *jasný smysl* a připínaje se k témuž symbolismu, chtěl ukázati tajným stoupencům reformace, že po vítězství snah protireformačních je bláhové a směšné ještě se zabývati překonanými alegoriemi a narážkami.

Středověké rytířské romány (které dnes nikdo nečte), jevily by se vskutku velice banálními a někdy i nemravnými (cours d'amour), pokud bychom je brali doslova a bez dalšího výkladu. Tu by však bylo s podivem, že by byly své doby docházely takového ohlasu a to i u lidí, jichž smýšlení, jak lze souditi ze zpráv o jejich činech, zcela určitě naivní nebylo. Bylo by též s podivem, že by se bylo našlo tolik osob, které se věnovaly jich rozšiřování ač to bylo spojeno často s nejvážnějšími útrapami, nepohodlím i nebezpečím.

Obvyklým hrdinou těchto románů je rytíř, který překonává všemožná nebezpečí, zápasí s příšerami a černokněžníky a všechno to — pro polibek „dámy svého srdce". To se opakuje v mnoha variantách, a bylo by to směšné jako u Dona Quijota, kdyby „dáma srdce" neznamenala *pravou víru* a nestvůry, s nimiž rytíř zápasí, papeže, legáty a inkvisitory. Tu ovšem rozumíme hned, proč rytíř (podle Mauclaira výplod téže literatury a zjev, jaký ve skutečnosti nikdy nežil), nedociluje a nechce dociliti více než čistého polibku.

Než i „cours d'amour" pod rouškou galanterií, rázu často zdánlivě nemravného (současné milování dvou žen), předvádějí politické a náboženské rozhovory a řeší ironicky i otázky vlastního tábora, na př. může-li býti současně sluhou pravé církve hodnostář, sloužící Římu.

Literatura ta jest ovšem pseudonymní a nejčastěji vůbec anonymní a její symboly, alegorie a narážky jsou tím zakrytější, čím větší nebezpečí hrozilo šiřitelům „gaie science", *radostné vědy*, předreformačního to typu *„volné myšlenky"*.

Proti internacionalismu šířenému papežskou latinou, staví tato osvobozující literatura *jazyky národní*.

Do téhož myšlenkového prostředí zapadá boj řádu Templářů s papežem a s Filipem Krásným. Podle Mauclaira netvoří Templáři jedinou spojku mezi tímto reformačním hnutím a svobodným zednářstvem. Spojek těch je více. Mauclair tvrdí, že by se v zednářských symbolech našlo hojně „klíčů" k této literatuře a právě v symbolech, jichž smysl je dnes dosti nejasný. Spojitost předreformačního hnutí za svobodu myšlenky se zednářstvem vidí také ve znacích, jimiž náboženští vybranci, výrobci papíru, opatřovali své zboží. V těchto značkách se vyskytuje často „kříž s růží". I v pověsti o stolu Artušově a svatém graalu dala by se najíti narážka na zřízení ložové.

Tyto náměty, které ovšem nelze prostě přijímati bez dalšího studia, mají význam i pro dobu současnou. „Radostná věda" není zabezpečena a nevíme, kdy a kde se symbolismus může zase státi jejím jediným útulkem.

Proto by bylo chybou, kdyby naše mysl zpohodlněla četbou, která se vždy béře doslova, nebo v níž se dá lehce čísti mezi řádky, kdyby se odnaučili zastaviti se nad slovem a nad větou a nedovedla porozuměti jich skrytému významu. Zednářský symbolismus není věcí překonanou ani pouhou pietní vzpomínkou. Symbolismus bystří ducha a není-li třeba rozmnožovati zednářské symboly, které ve svém souhrnu vyjadřují již všechno, co je v lidských snahách vznešeného, nemůže býti na škodu, vychovává-li k porozumění „radostné vědy" také mimo vlastní okruh zednářské činnosti.

(Výtah z kresby br.·. V. Dvorského přednesené v L.·. Národ. dne 14. května 1926.)

Zednářská Ženeva.

Když mne Osud zavál do Ženevy, této „metropole světa", myslil jsem, že zde najdu brzy řadu bratří mezi kolegy-členy mezinárodních institucí, kterých tu dnes sídlí vedle Společnosti Národů a Mezinár. Úřadu Práce na 40. Ale trvalo to dosti dlouho, než jsem narazil na prvního z.·. Ptal jsem se ho přirozeně na ženevské l.·. ale mnoho jsem se nedověděl, krom paušálního tvrzení, že zdejší z.·. tvoří vlivuplnou kliku, která dělá politiku a protěžuje své členy. Přizozeně mne tato informace neuspokojila a pátral jsem opatrně dále, až jiný kolega, Polák Skokowski, mne uvedl do jedné ženevské l.·. „Union des coeurs". Přijali mne velmi srdečně a pak jsem již snadno našel cestu do druhých l.·. a navštěvoval některé z nich pravidelně. V Ženevě je tou dobou 7 l.·., s průměrným počtem po 150 členech. Schází se všechny ve společném domě, kde je v podzemí velký chrám a kromě toho velký sál pro bílé tabule, z.·. knihovna, museum a řada konferenčních síní pro jednotlivé l.·. Kde je toto z.·. ústředí, ví každý chauffeur a také o většině bratří se ví, jsou-li členy. L.·. vzájemně se čile stýkají a často přes polovinu přítomných zajímavé práce tvoří hosté z druhých l.·. Je to usnadněno zařízením velmi praktickým. Každé 2. pondělí se rozešlou všem bratřím tištěné programy společné všem l.·., na kterých je přesně vyznačeno, která l.·. kdy zasedá a jaký má program. Krom toho organisační i ideové stati zajímavé pro všechny l.·. švýcarské se otiskují v měsíční revui „Alpina", vydávané v Bernu a redigované br.·. *Reverchonem*, čestným velmistrem Švýcar.·. Vel.·. l.·. Týž zastává též významnou funkci v.·. kancléře mezinár. federace z. ., jejíž členem je též V.·. L.·. československá.

Celkem z.·. švýcarské, jak jsem je měl příležitost poznat v Ženevě, je velmi sympatické. *Po stránce formální* je tu velký vliv staleté tradice První l.·. v Ženevě utvořené 1730, v r. 1769 pracuje již 20 l.·., dnes v celých Švýcarech má Alpina 39 dílen. Všechny obřadné práce, kterých jsem se súčastnil, vyznamenávaly se důstojností a krásou ritu. Poznamenávám, že rit není jednotný, tak na př. v Ženevě má 5 l.·. rit skotský starý a přijatý, jedna rit skotský opravený a jedna rit jánský. Rozdíly ale nejsou nikterak podstatné. Všechna světla znají zpaměti obřadní texty a četná presence (80—100 bratří, při společných podnicích i 300—400) zvyšuje důstojný dojem prací.

Složením členstva liší se z.·. švýcarští dosti značně od našich. Třebas, že čelní členové vlády, parlamentu, úřadů jsou z.·., rovněž tak profesoři universit, lékaři, advokáti, velká většina jmen v členských seznamech nese označení zaměstnání: commercaut, commis atd. Je tu řada policistů, hotelových kuchařů, obchodníků, řemeslníků. Jsou to ovšem všechno lidé výborných charakterů, velmi slušní a milí, často k nepoznání od t. zv. intellektuálu. Ale je to myslím právě znakem švýcarské demokracie, že z.·. proniklo do všech vrstev národa a representuje ho též celý.

Ideová práce, jak se zrcadlí v konferenčních pracích, je ovšem přizpůsobena úrovni a pestrosti členstva. Z.·. zajímají se o vše, co hýbe veřejným životem. Nedávno bylo lidové referendum o sociálním pojištění. Lze bez přehánění tvrditi, že úspěch hlasování je dílem l.·. Některé l.·. pořádají celé cykly přednášek o akutních problémech jak politických, tak hospodářských, a sociálních. L.·. konají také velmi mnoho praktické práce sociální. Tak na př. zařízení školních kuchyň je plně dílem z.·. Každá l.·. má své komité pro vánoční nadílku a značné fondy pro pohřebné. Někde si zavedli též vzájemné starobní pojištění, atd.

Aby také ženy a rodiny členů mohly se súčastnit družného života, pořádají l.·. občas přednášky se skioptikonem, kam rodiny bratří mají přístup. Rovněž vánoční stromek vystrojí l.·. a o nový rok se členové všech l.·. sejdou v 11 hod. dop. na sklenku vermouthu, dle staré tradice. V létě dokonce l.·. pořádají pro své členy výlety, obyčejně soukromými automobily, zapůjčenými členy. Cílem je často návštěva osamělého bratra nebo sousední l.·..

Přirozeně, že v Ženevě, kde každý týden v roce projedou tisíce cizinců, je dosti živý styk z.·. cizích a domácích. Na každé konferenci je mezi delegáty řada z.·. a ti dle možnosti zavítají do některé l.·. Při reservovanosti Ženevanů vůči cizincům, je to také jediná skoro možnost poznat domácí lid v jeho pravé podobě. Někteří cizinci v Ženevě trvale bydlící, také přistupují j. stálí hosté nebo i členové do l.·. a právě minulý týden seděl jsem při práci s bratry z Finska, Kanady a Haiti.

Ještě slovo *o stycích se z.·. českosloven-*

skými. Nelze sice tvrditi, že by všichni naši bratři, pokud zavítají do Ženevy, starali se o návštěvu v některé l.·. Přes to však řada našich z.·. zvlášť v poslední době, byla přijata v té či oné ženevské l.·. a to vždy velmi srdečně.

Styky tyto byly podstatně utuženy, když minulého týdne l.·. „Pérsévérance" na žádost naší l.·. „28. říjen" provedla přijetí hledajícího J. M. per delegationen. Při té příležitosti shromáždila se řada předních hodnostářů z.·. a slavnost konána při plném obsazení velmi důstojně. Ve svých proslovech i ven.·. *Raymond*.·., i br.·. řečník a na konec též v.·. kancléř mezinárodní a přítomní zástupci cizích or.·. proslovili na adresu čsl. l.·. řeči plné srdečných sympatií.

Bude nyní na nás, abychom si tohoto přátelství dovedli vážiti a abychom v příp. návštěvy cizích, zvlášť švýcarských z.·. dovedli jim je u nás oplatiti.

Z.·. je bratrství všelidské a nemělo by znáti hranic. Bohužel ještě často malicherné difference ritu a j. dávají vznikati různicím zcela nebratrským. A i kdyby toho nebylo, není, zdá se mi, dost zájmu o mezinárstyky z.·. Co je na př. jistě v Praze cizích z.·. a kolik jich bylo pozváno a přijato v našich l.·.! Kolik našich bratří jezdí do ciziny a nehlásí se v l.·., nevezmou s sebou ani legitimace a klenotů. Je to škoda, tím

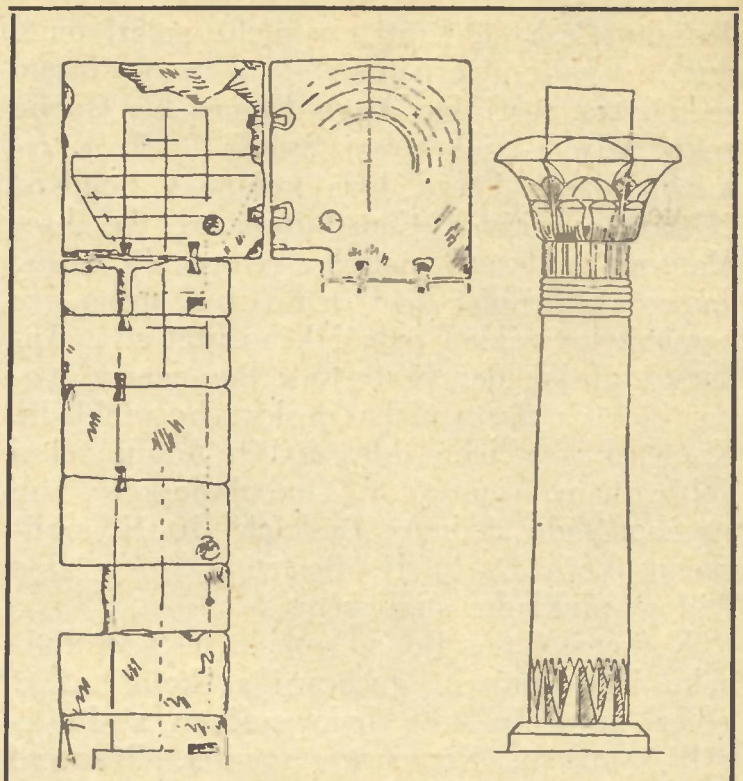

Obr. 1. Kresba na pylonu ve Philae.

(K článku „Naše sloupy").

větší, že náš malý národ má pořád ještě (a vždy bude míti), velmi zapotřebí upřímných a *nezištných* (podtrhuji) přátel. Mezi z.·. je nejspíš najde a sám tak přispěje k utužení bratrského řetězu, který by obepínal celý svět. — *J. K. 3.·.*

Můstky ke Komenskému.

Dr. Heinrich Benedikt vydal r. 1923 v Manzově nakladatelství skvělým způsobem životopis „prvního zednáře v Čechách": Franz Anton Graf von Spork (1662—1738) celkem 26 kapitol na 469 stránkách velké osmerky. Kapitola XII. je nadepsána Die Loge zu den drei Sternen.

Nás mohou zajímati první tři odstavce a proto je přeložíme: Svaz zednářstva děkuje za svůj vznik Bratrstvům kameníků, kteráž se dostala z Německa do Anglie. Stavitelé chrámů a ostatní mocní tohoto světa byli přijímáni mezi výborné kameníky a zedníky jako čestní členové a i mužové, kteří neměli se stavitelstvím a zednictvím nic společného rozmnožovali kruh členstva. Čestní členové zatlačili záhy stavebníky, zedníky a kameníky do pozadí. Zednářství výkonných stalo se zednářstvím duchovním. Forma loží byla podržena, aby jako cechovní organisace mohla požívati zákonné běžné ochrany. První velká lože byla založena r. 1717 v Londýně sloučením čtyř starých dílen, slučujících výborné zednáře. Lord Antonín Sayer byl prvním velmistrem. R. 1725 byla založena lože v Paříži, první německá lože byla založena o deset let později, tak r. 1736 v Hamburce, do níž dal se zapsati r. 1738 Friedrich Veliký, král pruský. Tvrzení, že nejstarší německá lože byla lože pražská mohlo by býti přijímáno za pevné. Ale scházejí doklady a vývody o tom, kdy byla založena. Josef Svátek napsal, že se tak stalo 26. června r. 1726 slavnostním způsobem; že však sezení nebyla dlouho konána, a to z důvodů politických a že teprve roku 1735 byli přijímáni další noví členové.

Českému národu sluší děkovati za vznik ducha bratrství a humanity, jenž mohl volně vydýchnouti všestranným kulturním snažením ve svazu zednářstva, jež objímá celý svět. Spojovací článek mezi svobodnými obcemi

Jednoty Českých Bratří, v nichž nalezl tento duch vyjádření organisační, a mezi svazem zednářstva, tvoří Jan Amos Komenský. Onoho roku, kdy — jak praví Svátek — byla založena lože v Praze, byla vydána v Londýně „Ústava — řád" (Constitution of the Free Mansons), kterouž napsal (redigoval) teolog James Anderson. Řád tento byl uznán za neměnitelný základ zednářského bratrstva. Anderson přejal ideu bratrství z Pan-egersie Komenského a místy užil i doslovného překladu. Komenský (a jeho dílo) byl v Anglii velmi dobře znám. Věnovalf r. 1600 latinské vydání starého Řádu Jednoty Českých Bratří anglickému králi Karlu II. R. 1661 vyšel tento Řád v překladu anglickém.

Komenský působil od roku 1618 ve Fulneku jako správce (duchovní a školní) až r. 1621 městečko toto bylo zničeno a Bratři byli vypuzeni, Komenský s nimi. Působení Komenského ve Fulneku zanechalo trvalé stopy. V tomto severomoravském městečku usadili se r. 1480 Valdenští, volní náboženští myslitelé, když byli vypuzeni z Braniborska; fulnečtí je vlídně a ochotně přijali. I po strašném zpustošení z r. 1621 uchovali si fulnečtí ducha evangelického v plné síle. Ti, kdož nesnášeli pronásledování (při rekatolisaci), utíkali do Lužice a z nich utvořil hrabě Zinzendorf mateřský kořen zvláštní Církve Ochranovské (Evangelické Jednoty Bratrské), jež má vyznavače ve všech dílech světa. Jedna z obcí, kterou Ochranovští založili nedaleko Londýna, dostala název Fulnek (Fulnec in Yorkshire z r. 1742). Obecní řád této osady byl týž jako pro Ochranov (Herrenhut) v Sasku, v Lužici, a ten měl za předlohu Řád Jednoty Bratrské, jejž Komenský přetiskl posledně r. 1660; řád tento je dílo Komenského, z doby, když Komenský vedl Jednotu Českých Bratří v Lešně (v Polsku). Zinzendorf použil exempláře, jenž je uschován v Bibliotéce v Žitavě. Základ svobodné obce, jenž nalezl vyjádření v Řádu Ochranovské Bratrské Jednoty a v Ústavě — Řádu svobodného zednářství, základ v pravém slova smyslu církevní, promítnutý ve zřízení čistě světské (profanní), a jenž se stal známým po celém světě, je výtvor ducha Moravana Jana Amosa Komenského. R. J. V.

Americký bratr o Československu.

Náš vzácný host, br.·. *J. H. Cowles*, 33°, Velký Komandér Nejv.·. Rady 33° ritu Skotského — Jižní Jurisdikce U. S. A. po své návštěvě v létě u nás, shrnul své dojmy zde nabyté v článku: „Czecho-slovakia", který uveřejnil v br.·. „New Age Magazine", v sešitě zářívém 1926, čísla 9. ročníku XXXIV., který zde pro jeho zajímavost celý otiskujeme.

*

Čechy-Praha-Jan Hus, jak ubdivuhodné dějiny pnou se k těmto jménům a jaké vzpomínky na heroické zápasy a oběti vzněcují tato jména ve světě protestantském a jak ukázalo se vhodným, že svobodné zednářství bylo zavedeno tak záhy v této zemi a mezi malý, ale tak znamenitý národ!

Hrabě Spork, sám v historii ne neznámý, přinesl v r. 1726 zakládací listinu z Londýna a založil první loži pouze devět let po zrození se nynější Veliké lože anglické.

Bylo úmyslem oslaviti 200 výročí této události roku letošního, leč země nevzpamatovala se dosud zcela ze strádání válečného, i sešlo z této oslavy, doufá se však, že poměry zlepší se do té míry, že bude možno v r. 1928 sezvati k slavnosti jubilejní zednáře celého světa.

Lože hraběte Sporka podlehla nátlaku vlády a Římskokatolické církve.

Nezapomeňme, že Jan Hus byl upálen na hranici, a na dlažbě náměstí staroměstského že jest označeno místo, kde popraveno bylo 27 protestantských vůdců, poněvadž byli protestanty, což stalo se za 30leté války, kdy římští katolíci triumfovali.

Porovnáme-li s touto událostí potlačení zednářské lože, jest to jen maličkost. Nicméně v Čechách chovají záznamy o více nežli 60 vynikajících mužích, kteří v té době potajmu udržovali malou jiskru, jež uchována po dlouhá léta panství rakouského nad Čechami, na konec vyplynula se skvělou vyhlídkou do budoucna, neboť lidé v té zemi jsou vytrvalí, hluboce vlastenečtí a morálně založeni, neodvislého smýšlení, o čemž nejlépe svědčí okolnost, že kolem milionu z nich opustilo církev římskokatolickou a vytvořilo církev národní, ve které kněží mohou se ženit a kde používá se českého jazyka.

Obroda přišla v r. 1918. Lože č. 1. Jan Amos Komenský byla založena, přijavší jméno českého velikána, známého národům anglicky mluvícím pod jménem John Comenius, a uznavši takto jeho vlastenectví a nesmírné služby, jež prokázal výchově.

Knihy jeho přeloženy byly do více nežli 60 jazyků. Jeden z členů lože jest potomkem Komenského (v osmé generaci), a hrdě ukazuje prsten nošený jeho slavným předkem. Když počet loží dosáhl čtyř, založena byla Veliká Lože československá.

V přítomné době jest v Praze loží pět, v jiných městech tři, a konají se přípravy k založení dalších dvou neb tří, celkový počet členstva obnáší 360 osob.

Nyní informovati budeme čtenáře o tom, čeho jest třeba, aby se někdo stal v této zemi zednářem.

Kdyby tento postup měl býti zachováván ve Spojených Státech, kdo ví, kolik z nás stalo by se zednáři.

Tito bratři však nestojí o počet, také otázce peněžní nevěnuje se zvláštní pozornost. Pamatujte si to dobře!

Především, žadatel musí býti stár 23 let, prvé nežli smí podati žádost, leda že by byl luftonem, ve kterémžto případě požaduje se věk devatenácti let. K žádosti jest připojiti tři fotografie, z nichž jedna jest umístěna v předsíni lože a druhá se zašle Veliké Loži, třetí uschová se v archivu lože.

O došlé žádosti rozhoduje se způsobem obvyklým ve Spoj. Státech, až do provedené volby, načež věc předá se Veliké Loži ke schválení (ballotáži).

Po dosažení Prvého Stupně musí učeň čekati dva roky na stupeň tovaryše, a další dvě léta na stupeň mistrovský. V mezičasí musí navštěvovati loži, konati práce příslušného stupně, a osvědčiti se i prokázat dostatečnou znalost nejen opakováním katechismu, nýbrž výkladem, co to vše značí. Mistr čekati musí dva roky na čtvrtý stupeň škotského ritu, po té může postupovati tak rychle, jak dovolí to jeho osvojení si příslušných znalostí, neboť musí znáti nejenom, co požaduje se pro příslušný stupeň, nýbrž musí napsati these, jež musí dojíti schválení.

Lože i Nejvyšší Rada scházejí se ve stejných najatých místnostech, velice pěkně vypravených a zařízených se všemi předměty, s jakými se shledáváme ve Spojených Státech.

Členové věří v Boha, jsou loyální k zemi a pracují v harmonii.

Členské příspěvky v ložích stanoveny jsou na 500 Kč, při skotském ritu na 600 Kč, kdežto roční příspěvky platí se ve výši mezi 100—150 Kč, ač tyto cifry se ne vždy přesně zachovávají. Prvé nežli se někdo stane zednářem, ví se o něm vše, o jeho povolání, jmění, služném, velikosti rodiny, způsobu ži-

Obr. 2. Chrám sv. Jiří v Praze.

(K článku „Naše sloupy“).

vota atd., takže nemůže-li kandidát platit plné taxy nebo příspěvky, funkcionáři vyměří mu výši příspěvku, který musí odváděti, tak, aby on sám, nebo jeho rodina tím nedoznali újmy.

Nevěří tam na to, že by vážný muž vysoké kvality, měl státi mimo zednářství jedině k vůli tomu, že jest chudým.

Jsou tu lidé vysoké kultury duševní a vzdělání, kteří vyučováním stěží si vydělají na živobytí, jelikož služné a honoráře jsou nízké. Na druhé straně, může-li některý kandidát platiti více nežli stanovené taxy a příspěvky, jest povinen tak činit — jaksi k vyrovnání toho, co platiti nelze bratru chudšímu.

Jak vážně tito zednáři ve Střední Evropě pojímají zednářství, jak pracují k splnění jeho ideálů nyní, kdy dosáhli nové svobody, jak pevně věří v to, že svedou dohromady národy, rasy, mírumilovnou cestou a tak konati službu k zabránění budoucí válce; jak pomalí jsme my, abychom jim podali družnou ruku! Nejvyšší Rada 33° má 20 činných členů a 70 členů Řádových.

Alfons Mucha 33°, Veliký Komandér, jest z nejpřednějších umělců v zemi.

Klenoty ložové, k nimž dělal nákresy, jsou překrásné. Gen. sekretářem jest Viktor Dvorský, profesor a doktor, a tito dva bratří jsou typickým příkladem zednářů, jací jsou v této zemi.

Vedle toho jest v zemi Velká lože německá. „Lessing zu den drei Ringen“ se 16 ložemi

pod její obedienci. Německé zednářstvo existovalo v zemi prvé nežli byla založena Veliká Lože česká, mezi oběma jsou srdečné styky přátelské.

Zašle-li někdo německé loži žádost a vyšetřující komitét shledá, že žadatelem jest Čech, žádost se předá loži české neb žadatel jest poukázán, aby se obrátil na své lidi, a ovšem obráceně.

Skotský ritus přijímá žádosti od českých i německých loží k všeobecné spokojenosti.

Nejvyšší rada organisována byla v r. 1922 a uznána naší (americkou) Nejvyšší Radou r. 1923.

Z dějin pražského zednářství po r. 1740.

Podle Svátka (Děj. Čech a Moravy V, 1897: Panování cís. M. T. I., str. 59; Zednáři 267) jevil se nejzhoubněji vliv tajných agitací zednářských proti Habsburkům v pražské loži, v níž vládl po Sporkovi kladivem hr. Ferdinand Paradis, tehdáž král. hejtman Nového m. Pr. Lože prý za posledních let vždy nepokrytěji působily k tomu, aby mezi šlechtou a předními měšťany byl šířen náhled, že Marie Terezie nemá právních nároků na trůn český, nýbrž, že jest bavorský kurfirst Karel Albrecht zákonným nápadníkem král. koruny české. Tvrdí dále, že se tyto agitace dály již za živobytí prvního velmistra zedn. lože hr. Sporka a že se zvýšily ještě po smrti tohoto r. 1738 za velmistrování hr. Paradisa, takže se staly lože dokonce střediskem t. zv. „strany bavorské".

Tomu však asi tak zcela nebylo. Předně změnil se hr. Spork po svém osvobození r. 1736 úplně, uzavřev úplný smír s jezuity, kteří by mu agitaci proti Karlu VI. nebo proti Marii Terezii nebyli trpěli. Víme, že si jesuité a část šlechty již předem zabezpečovali přízeň manžela M. T. a tím i ovšem budoucí mocnářky. Tak vydali bratří Kazimír Ferdinand a Jan Arnošt, hr. z Bubna a z Litic, při svém povýšení na universitě za magistry za úřadování rektora P. Jana Heilmana S. J. a za předsedy prof. P. Jana Bleiweise O. S. disertaci a slávě rodu lotrinského; disertace jest zajímavá svým kuriosním uspořádáním: za každou kapitolou historickou následuje kapitola přírodovědecká. A disertace tato stojí úplně v ovzduší Sporkovském: Bleiweis jest rodák jaroměřský (*1702 † 1760), a rytiny jsou od slavných rytců A. Dirkharta a M. Rentze, vytvořené v Kuksu v Čechách, kdež oba umělci na zámku Sporkově žili. Již z tohoto důvodu nelze na agitační činnost Sporkovu proti Marii Terezii souditi.

Ale jest tu i druhá nevyjasněná otázka. Někdejší tajemník hr. z Bubna a z Litic a napotom největší odpůrce Habsburků jest Karel David, jenž byl jistě již před r. 1740 zednářem. Ale i on stojí před r. 1740 ve službách Habsburků podobně jako Bubnové nebo hájí aspoň jejich zájmy. Poukázal na to již Mikovec v Lumíru 11, 1861, str. 568 (K. David co spisovatel). R. 1737 vydal totiž David v Norimberce spis o 58 čtvercových stranách, věnovaný Karlu VI., v němž dokazoval, že vláda na jaderském moři náleží vlastně Karlu VI. jakožto králi dalmackému. Má název: Gründliche Erweisung Dass Ihro Römisch-Kayserl. Majestät, als König von Dalmatien und Fürst von Istrien, die von der Republik Venedig, widerrechtlich anmassende Herrschaft über das Adriatische Meer pleno Jure zu vindicinen berechtigt sey, entworffen von Karl Edlen von David, des heiligen Römischen Reichs Rittern, der Römischen Kayserlichen Majestät Rath. Nürmberg, Anno 1737.

Svátek se domnívá a Abafi s ním úplně souhlasí, že malostranská lože „u tří hvězd", zvaná také bavorskou, trvala i po veřejném sloučení loží r. 1743 v loži „u tří korunovaných hvězd" ve vší tajnosti dále, a že soustředila v sobě ony zednáře, kteří nebyli s vývojem událostí spokojeni, jsouce ve svém srdci i po vítězství Marie Terezie prodchnuti tradicí bavorskou. Svátek tvrdí dále, že se tato nová lože řídila pouze skotskými zásadami a obřady, vylučujíc politiku ze své dílny a ze svých prací, což by bylo zajisté při duchu a smýšlení bratrů právě v této loži velice nepravděpodobné. Kdo by ji byl založil, kdy se to stalo a kdo by v ní byl vládl, o tom nám není ničeho známo. Svátek ví pouze ještě tolik, že jí Küniglova lože zakázala užívati názvu „u tří hvězd", takže prý přijala tato, patrně na památku, svého někdejšího vůdce, název „u tří sloupů". Činnost její je nám zahalena tou nejtemnější rouškou, což platí ostatně v stejné míře i o loži Küniglově až do šedesátých let 18. stol. Domnívám se ostatně, že tato činnost velikou vůbec nebyla, poněvadž neklidné poměry rozvinutí velké působnosti nedovolovaly. A právem lze pochybovati, že by bratří byli své

královské umění šířili vzájemnou a všeobecnou dobročinností, v jaké později pražské zednářstvo vynikalo: spíše se zdá, že tehdejší bratři hledali za hieroglyfami zednářskými ono velké tajemství, aby se zmocnili jako majitelé pečeti Šalamounovy nad světem živých i neživých. Marné blouznění!

Také nevíme, zachovala-li lože „u tří sloupů" svou původní zatrpklost a zaujatost nebo aspoň netečnost k zájmům Marie Terezie. Víme sice, že stála naše šlechta v dosti tuhé, ovšem bezvýsledné opposici proti finančním požadavkům Marie Terezie, jak sněmovní jednání k. př. na listopadovém sněmu r. 1746 proti nebývale vysokým berním a mimořádným dávkám — vždyť se zaplatila v Čechách za prvních 8 let vlády této panovnice ohromná summa 100 mil. zl. — ukazují, ale o nějaké souvislosti jednotlivých opposiců s malostranskou loží nelze mluviti. Naopak by se zdálo, že vyloučení politiky z prací lože, bylo-li to ovšem upřímně míněno, a také upřímně dodržováno, zavádělo loži na jiné koleje a jiné scestí. Tomu by nasvědčovala hlavně ta okolnost, že v ní vládl r. 1752 kladivem, blíže neznámý, ale prý mnohovlivný setník Schindler, jenž přijal toho roku do zednářského svazku muže, jenž hrál napotom dlouho dodnes ještě zcela neosvětlenou a nevysvětlitelnou úlohu v životě a dějinách českých zednářů a jenž byl podle souhlasných zpráv pokřtěným Židem, zvaným svými souvěrci „černým Salme Schlome" či Šalamounem. Muž ten vystupuje toho roku v Praze pod jménem de Martin — tak nazývají jej francouzsky psané dopisy pražských zednářů —, později pod jménem Johnson, ač užívá i jiných jmen jako Becher, Despocher, Sommery, König, Scheel, Robert von Leichten, Fünen, Jiří Bedřich šl. Johnson a Jan Samuel Leuchte. Jím začíná období dobrodružnosti v dějinách českého zednářství, jež se stupňuje později v letech šedesátých činností bratrstva zlatého růžového kříže, jemuž tento podvodník, rovnající se svou prolhaností a drzostí alchymistickým dobrodruhům 17. stol., jistě příliš vzdálen nebyl. Do lože byl uveden radou král. komorního a dvorního lenního práva Konrádem Vojtěchem Sparrem, ženatým od r. 1733 s hrab. z Bubna a z Litic, jemuž patřil od r. 1754 na Starém městě dům naproti Stuppartům před Ungeltem, a svob. pánem Triestem. Pozoruhodno je, že knihovna pánů z Bubna v Doudlebech vykazovala ještě na počátku 19. stol. velice mnoho knih z konce 17. a ze za-

Obr. 3. Chrám Panny Marie před Týnem v Praze.

(K článku „Naše sloupy").

čátku 18. století, jež se obírají hledáním kamene mudrců, t. j. přeměnou kovů v zlato.

O původu de Martina není ničeho blíže známo, jak to u podobných dobrodruhů, na něž je 18. století velice bohato, obyčejně bývá; že v době svého přijetí do lože „u tří sloupů" židem více nebyl, jest jisto, neboť tehdy a dlouho ještě potom — a v českém zednářství vlastně až do jeho zrušení r. 1794 — židé do loží přístupu vůbec neměli. Z dokumentů, zachovaných v zednářském archivu Festeticzově v Uhrách a zpracovaných Abafim, dozvídáme se pouze o jeho činnosti po jeho příchodu do Prahy. Ostatně byli i předci sv. p. Trieste as židé.

V Praze seznámil se de Martin s jakýmsi Apfelbaumem či Appelboomem, o jehož původu ničeho bližšího nevíme; pouze tolik se zdá být jisto, že byl zámožným. Cestoval prý s ním po českých horách — snad pátrali v Krkonoších po zlatě — na jeho útraty, ale odměnil prý se svému dobrodinci škaredým způsobem, jak prý tento veřejně k jeho veliké hanbě ukázal. Co by to však bylo bývalo, podvod či krádež, o tom se dopisy sv. p. Lymkera podplukovníkovi Prachtovi z r. 1764 nezmiňují a jiných archivních dokumentů dosud nemáme.

Po této příhodě navrátil prý se do Prahy

ve společnosti jakéhos mladého muže, jenž se stal později vychovatelem u kteréhosi uherského šlechtice. Tu se setkal kdesi v kavárně — bylo jich tenkráte v Praze pramálo — s jistým vojákem, jménem de Tscheppe, jenž prý sloužil v několika armádách a jenž zavítal do Prahy, aby se tu uchytil někde ve vojsku jako důstojník. Martin zatáhl jej do svých plánů: poznav jeho krásný rukopis, přijal jej do svých služeb, aby mu opisoval rukopisy, jež chtěl předložiti hr. Sporkovi a sv. p. Triestovi. Tak stal se Tscheppe, sám dobrodruh bez zaměstnání, písařem prolnaného dobrodruha. A zdá se, že si dobře rozuměli a že si pracovali dobře do ruky, třebaže Martin svého písaře zdánlivě zrádně opouštíval a třebaže tento za peníze různé věci na svého pána prozrazoval.

O plánech, jež chtěl Martin oběma šlechticům předložiti, se ničeho nedozvídáme, ale můžeme se domnívati, aniž bychom se od pravdy příliš uchýlili, že tu jde „o kámen moudrosti", t. j. o vyrábění zlata, neboť v té době počíná, jak již řečeno, nové období alchymistických podvodníků a lehkověrných šlechticů u nás, kteří se schovávají většinou za zednářskou zástěru, jsouce zároveň tajnými členy bratrstva zlatého růžového kříže. Touha po zlatě vábila muže i ženy, a zdá se mi, že i choť Sparrova byla bratrstvu nakloněna. Jakým způsobem se však Martin s oběma šlechtici seznámil a jak si dovedl jejich přízně získati, takže jej i do své lože „u tří sloupů" uvedli, vymyká se našim vědomostem. Vášnivá touha po zlatě a k víře nepodobná lehkomyslnost a lehkověrnost hrály tu as hlavní úlohu. Že zednářský „poklad" jest pokladem mravních ideí a zásad a že jest to výsledek myšlenkové práce mnoha tisíců bez předsudkových hledačů pravdy, jak praví Keller, o tom bratří „u tří sloupů" ještě nevěděli.

V lóži uzavřel Martin důvěrné přátelství se svým stoličným mistrem Schindlerem, o němž šel hlas, že se těší, patrně pro své rozenkrucianské sklony, důvěrným stykům s vysocepostavenými osobami. Bylo-li tomu skutečně tak, vysvětlíme si snadno, že Martin soustředil veškeré své úsilí k tomu, aby se dostal právě do této lože, poněvadž střízlivá dílna Küniglova neměla pro jeho rejdy a šmejdy žádného významu. Také Sparra a Triesta dovedl tento dobrodruh zamotati zcela do svých podvodných léček a sítí, neopouštěje prý jich skoro ani v noci v jejich najmutých pražských bytech, mezi tím, co Tscheppe pilně opisoval, očekávaje prý za své krasopisné výkony tučnou odměnu. Ale sliby ukázaly se býti chyby. Jednoho dne nalezl Tscheppe byt svého pána prázdný a po pánu nebylo ani stopy. Zmizel po rozenkruciansku — do Vídně. Proč tak učinil, zůstává nám nejasno: snad mu hořela půda pod nohama, poněvadž napínal přespříliš strunu trpělivosti nedočkavých šlechticů, snad, a to je pravděpodobnější, přeložil svou činnost do Vídně proto, že se mu dostalo doporučení jeho pražských přátel přímo ke dvoru cís. Františka, jenž snahám rozenkrucianským také přál. Známo o Františkovi, jak se obohacoval jako vojenský dodavatel armády své choti: touha po zlatě vháněla jej i do náruče různých podvodníků a dobrodruhů.

Nevíme, jak se Martin se svými pražskými příznivci rozešel: Tscheppovi nedostalo se v příbytcích Sparrových a Triestových nijakého sdělení, kam jeho pán zmizel. Pouhá náhoda prý mu prozradila, že odcestoval Martin do Vídně, kamž se za ním také ihned na cestu vydal. A po dlouhém marném hledání a pátrání svého pána také našel, a což jest zajisté podivno, vstoupil opět do jeho služeb. Lymber si to vysvětluje tím způsobem, že Tscheppe brzy vypozoroval, že pěstuje Martin důvěrné styky s osobami, jež mají u Marie Terezie veliký vliv, ba vyzvěděl prý také, že jeho pán pracuje na náklad a útraty samého císaře na „velikém díle". Avšak podvodné jeho počínání netrvalo dlouho: byl prohlédnut a uznal za vhodné, upláchnouti opět do širého světa, když byl ošidil bohatého lakomce lékaře Reinsberka o několik tisíc zlatých a když prý byl vylákal i na samém císaři nějaké peněžní zálohy na slíbenou práci. Svého věrného sluhu zanechal opět ve Vídni na holičkách, aniž by mu byl cíl své cesty vyzradil.

Tscheppe usoudil, prý z různých známek, že se jeho pán odebral do Bavor, kde se objevil v Bayreuthu, a potom v Erlankách pod jménem de Bousch. Našel jej opět a vstoupil opět do jeho služeb. My se s ním později opět setkáme. Zdá se, že tyto podrobnosti ze života Martinova pocházejí přímo od Tscheppeho, a že je tento buď za peníze do Prahy dodal nebo že to byla asi vůbec smluvená hra služebníka a pána, vypočítaná na další klamání lehkověrných pražských kruhů. —

Než vrátíme se po této odbočce opět do Prahy.

R. 1754 byl přijat podle svého vlastního doznání, praví Abafi, do jedné z pražských lóží Jan Tobiáš Seeger, původem z Vir-

temberska, tehdy setník v rakouském jenerálním štábu, jenž se vyznamenal na počátku sedmileté války (1757) při hájení Prahy proti Prusům a jenž zemřel r. 1793 jako polní podmaršálek, povýšen byv r. 1767, pro své vojenské zásluhy do stavu baronského, s přídomkem: z Dürrenberku. Znak jeho byl trojúhelník a v něm tři černé růže. Bohužel není poznamenáno, do které lože vstoupil. Poněvadž tu jde o důstojníka bezesporně rakouského smýšlení a poněvadž lože, v níž vládl Künigl kladivem, byla ryze rakouská a skrz naskrz loyální, mohli bychom prostě prohlásiti, že vstoupil do lože u tří korunovaných hvězd, kdyby nebyl býval stol. mistrem v druhé loži u tří sloupů také důstojník; jest to zmíněný setník Schindler, který svým povoláním mohl přijíti mnohem spíše do styku se setníkem gen. štábu než tento s úředníkem Künigiem. Ať však jest tomu tak či onak, můžeme z toho přece jen usuzovati, že zednářské lože t. r. ještě v Praze trvaly, třebaže o jejich vnitřním životě ničeho neslyšíme a o jejich vnějších stycích s blízkým saským zahraničím ničeho nevíme.

Přijímání a povyšování dělo se i v této jinak neklidné době. Tak přijat do řádu mladý hr. Josef Thun, r. 1755; r. 1756 dočkal se 2., r. 1757 3. a 4. stupně. Tradici zednářskou v jeho rodu ukazuje domněle zednářský znak na portále thunovského domu z r. 1747, v Karmelitské ul. na Malé Straně, totiž 3 spojené ruce (vyobrazení v Zl. Pr. 1909, str. 327), značící: Salus generis humani: Blaho člověčenstva již v době římské (na římskýchmincích). Proto mohlo býti Lvu Thunovi r. 1876, právem vytýkáno, když mluvil s opovržením o zednářích, že hanobí vlastně své předky (Freimauer E, 1876, 33). (Viz obr. na str. 48.)

To jest naše poslední zpráva o zednářství v Praze v letech padesátých. Příliš rušně při pracích v dílnách as nebylo a málo rukou se as pozdvihovalo, otesávati balvan ku stavbě chrámu Šalamounova, čili lože patrně zkomíraly, nemajíce ve svém středu silné osobnosti, jež by jim byla v této válečné době bývala oporou. Rutowski, s nímž byli bratři v letech čtyřicátých ve spojení, ustoupil neslavně s jeviště zednářského roku 1749, když se mu nepodařilo, využíti zednářské organisace pro své politické a církevní cíle, a nového světla, sv. p. Hunda, v Praze ještě neznali. S Francií styků nebylo a o vlivu francouzských zajatců, zavádějících tou dobou v Německu skotské a jiné soustavy, ničeho neslyšíme; s Pruskem pak ne-

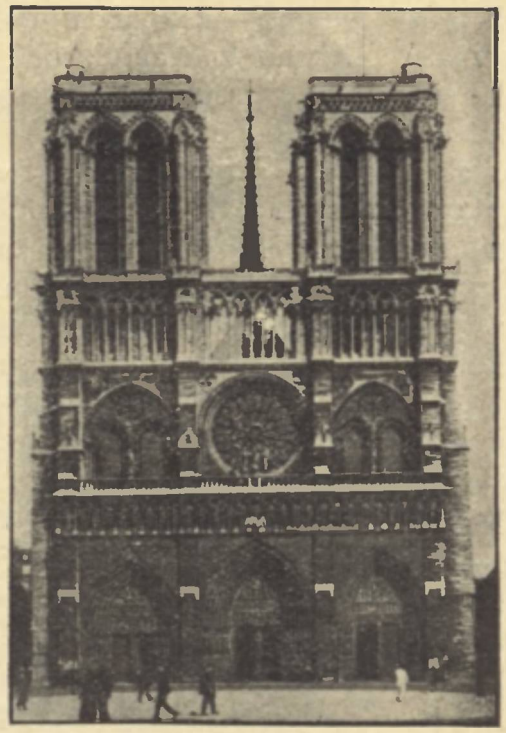

Obr. 4. Notre Dame v Paříži.

(K článku „Naše sloupy").

byl styk vůbec možný, aby neupadli bratři do podezření z vlastizrády. Zbývalo jediné Sasko, odkudž měli as bratři zprávy o novém ruchu a o nových světelných proudech, jež počaly ozařovati četná města německá. Přicházely z Francie a Německo je radostně vítalo: odtud francouzské názvy těchto loží a odtud i namnoze francouzský rituál s francouzskou řečí v nich.

Künigl nestačil na tuto těžkou dobu, v níž se za hranicemi rodilo nové zednářstvo. Ke všemu ještě odešel r. 1758 do Plzně jako krajský hejtman a lože u tří hvězd takto zcela osiřela. Poměry byly vůbec takové, že se obě pražské lože necítily vlastně ani řádnými a dokonalými ložemi a že se proto počínaly tvořiti pokoutní lože z těch osobností, které nehledaly moudrost u života, nýbrž, které se chvěly touhou, najíti kámen mudrců starých alchymistů 17. století, t. j. zlato. Tajné schůzky, těchto hledajících neodbývaly se ovšem v zednářsky vyzdobených chrámech: k nim stačily laboratoře na zámcích šlechtických.

To jsou však také jediné zprávy, jež o zednářském životě v Praze v letech padesátých máme. Je pravděpodobno, že lože skomíraly, nemajíce patrně také žádné silné osobnosti, jež by jim byla bývala zdatnou oporou. Künigl byl sice nadšený hlasatel i zastánce myšlenky zednářské, ale na tuto těž-

kou dobu přece nestačil; ke všemu odešel z Prahy, takže jednotliví zednáři upírali toužebně oči do blízkého zahraničí, odkudž se očekávala spása. V sousedním Německu povstaly totiž v této době tak zvané vysoké stupně zednářské, t. j. původní tři jánské stupně staré konstituce byly rozmnoženy o další stupně, jež měly obsahovati ona tajemství, po nichž lidstvo tolik bažilo. Tyto vysoké stupně, jež jsou původu francouzského a jež děkují svůj vznik jistému závodění nebo i nevraživosti šlechtických a měšťanských živlů v ložích, rozšířily se s velkou rychlostí po Německu, kde došel zvláště t. zv. Clermontův systém vysokých stupňů velké obliby.

Systém ten byl založen chevalierem (rytířem) de Bonnevillem v Paříži r. 1754 a má prý své jméno podle jesuitského kláštera v Paříži (collège de Clermont), odkudž prý byly v tajnosti nároky Stuartovců na anglický trůn podporovány. Jest to však pouhá báchorka, jako jest jich v zednářství i mimo zednářství plno. Podle novějšího badání jest tento sedmistupňový system pojmenován podle velmistra hr. z Clermontu.

Systém Clermontův rozšířil v Německu francouzský válečný zajatec markýz Filley de Lernay. Týž získal totiž pro něj velmistra lože u tří zeměkoulí v Berlíně a založil s ním r. 1760 velkokapitolu pod jménem kapitola rytířského řádu jerusalémského. Tato kapitola vyslala ihned bývalého konsistorního radu Ph. S. Rosu — slul „legatus capituli hierosolimitani Berolinensis", vyslanec jerusalémské kapitoly berlínské — do německých měst, aby šířil tento nový systém, a nutno doznati, že novota ta setkala se s velikým úspěchem. Mezi jiným založena odbočka i v Drážďanech, odkudž přišla známost tohoto systému i do Prahy.

Clermontský systém připojil ke skotskému stupni ještě 3 stupně, totiž maitre élu či chevalier de l'aigle (rytíř orlí), chevalier illustre či templier (rytíř sv. hrobu) a chevalier sublime (rytíř boží).

Všimněme si krátce předem skotského stupně či skotského mistra, jenž připisuje janským stupňům pouze podřízený význam. Pokud se týče obřadů, není velkého rozdílu mezi starými anglickými a skotskými ložemi; ten jeví se teprve ve vysokých stupních a to nejen v obřadu, ale i v jejich vzájemném poměru. Jest to zřejmo, již z legendy, jíž jest počátek lože jako obyčejně zpestřen. Je to sice pouhá legenda, ale vrhá ostré světlo na směr lože. Legenda starých zednářů vychází od výstavby chrámu Šalamounova, na jehož dokončení navazuje později povstalý stupeň mistrovský smrt stavitele Hirama — správněji Adomirama — kdežto skotský stupeň vychází z předpokladu, že chrám leží v rozvalinách, t. j. že zednářské lože jsou v úpadku, a že jest úkolem skotských mistrů, chrám tento znovu vybudovati a lože k novému čistému životu vzkřísiti. A vypravuje dále, zabíhajíc do doby křižáckých výprav — tento motiv jest v zednářské legendární literatuře velice oblíben — že se súčastnili křižáckého tažení r. 1090 vedle mnoha jiných bratrů i 4 velmistři ze Skotska, jimž bylo známo, že uložil Ezdráš do základu chrámu Šalamounova nějakou vzácnou památku. Tradice pravila, že jest to buď ztracené mistrovské slovo nebo že památka ta podá aspoň zpráv o něm. Proto pátrali po dobytí Jerusaléma v rozvalinách chrámu a našli tu skutečně v umělě vyhloubeném čtvercovém kamenu 3 zlaté číše; v prvé bylo písmeno I, v druhé G, v třetí O. Tato písmena znamenají prý židům základní prvky světa i každé věci zvlášť.

Skotský stupeň, jenž chtěl chrám v rozvalinách znovu k staré kráse obnoviti, měl barvu zelenou v naději, že se mu dílo jeho podaří. Mistři skotští užívali v modrých ložích jistých výsad před ostatními zednáři: když musili ku př. jiní bratři obnažiti své hlavy, nechali skotští mistři hlavy pokryté; dále mohli vytýkati jiným bratřím všeobecně chyby, kdežto jim samotným mohl pouze Skot různé přečiny vytknouti. *Jos. Volf.*

Německé zednářstvo v Československu.

Velká Lože „Lessing zu den drei Ringen" v Praze sdružuje v tomto roce celkem 19 loží a 3 kroužky. Z těchto loží pracuje lože „Felicitas" v Báňské Bystrici (10 br.·.) slovensky. Celkový počet br.·. dostoupil čísla 900. Z lože „Freilicht zur Eintracht" v Praze vystoupilo 7 br.·. a založilo novou loži „Die Brücke", která však Velkou Lóží německou není uznána za regulérní. Charitativní činnost německých loží vykazuje úctyhodnou

částku 224.965 Kč. Velká Lože německá vítá, že v Bratislavě a Košicích br.·. její obedience se bratrsky stýkají s br.·. pracujícími pod záštitou Národní Velké Lože československé a že i v Praze zdárně se vyvíjí styk mezi br.·. obou národností.

*

Brněnská lože „Zu den wahren vereinigten Freunden" získala pro svůj archiv dvě pečetítka Josefa Dobrovského. Z pozůstalosti Dobrovského dostal obě pečetítka přítel Dobrovského rajhradský benediktin P. Volný, který ze strachu před vyzrazením dal je řed. zem. archivu V. Brandlovi. První pečetítko nese první polovinu jména původního majitele „Dobro" zakončené vlnovkou, druhé nese ve čtverci ve třech řádkách pod sebou čísla od 1 až 9. Až bude prozkoumán nedávno nalezený archiv brněnské rosekruciánské lože, jakož i zápisy tehdejších dvou loží brněnských „Zur aufgehenden Sonne", a „Zu den wahren vereinigten Freunden", bude moci být zjištěno, byl-li Dobrovský skutečně členem výše zmíněné bílé lože.

Náš Žalov.

Naše celkem ještě nečetné zednářstvo československé stihá rána za ranou. Ráz na ráz odchází z jeho řad zdatní pracovníci, kteří ještě dlouho mohli je síliti a zdobiti.

V tomto čísle hned o třech takovýchto náhle nám vyrvaných bratřích přinášíme oznámení: o bratřích Eduardovi *Babákovi* z lože „Národ" a Ludvíku *Vaňkovi* a Fedoru *Albinim* z lože „28. Říjen".

Všichni jmenovaní dávno ještě nedosáhli věku, kdy smrt jest jen otázkou chvíle. Všichni odcházejí v nejlepším věku, v nejplnějším rozvoji svých vynikajících osobních vlastností. Tím bolestněji postihuje ztráta jich pracovitých rukou naše dílny.

Zaznamenávajíce smutné ty zprávy, počítáme, kolikátí už jsou to, kdož za tak krátko se vedle nás zkáceli...

Jsou to: bratr Alois *Rašín*, 33.·., čelný pracovník pokrokového hnutí, budovatel základů naší republiky; nezapomenutelný umělec br.·. Jan *Štursa* 3.·. z lože „Dílo"; vynikající přírodovědec br.·. Edvard *Babák* 4.·. z lože „Národ"; horlivý sokolský pracovník br.·. *Kaftan* 3.·. z lože „28. Říjen"; tichý odborný pracovník br.·. Josef *Komárek* 3.·. z lože „J. A. Komenský", ředitel Pražské akciové tiskárny; minule již vzpomenutý br.·. Kamil *Lhoták* 3.·., z lože „Národ", universitní profesor; průkopník nových směrů v architektuře br.·. Jan *Kotěra* 3.·. z lože „Národ", rektor Akademie umění; všestranně vzdělaný inženýr br.·. Alexander *Bačkovský* 3.·., z lože „Jan A. Komenský", a výborný košický br.·. dr. Václav *Dašek* 3.·. z lože „P. J. Šafařík" v Košicích...

Věru, trochu mnoho, za tak krátký čas!... S upřímností na ně vzpomínáme a vždycky vzpomínati budeme.

Rašín — zednář.

Zesnulý br.·. Rašín, 33.·. italského původu, stál u kolébky našeho zednářstva skotského. Revolucionář od kosti, při tom však člověk neobyčejně reálného myšlení, prost vší fantasie, pochopil hned od počátku nutnost a výhody pevné zednářské organisace české jak po stránce politické tak i národní. Viděl, že možno v organisaci zednářské vhodným výběrem osob osobně poctivých a bezúhonných, jich sbližováním a vyrovnáváním protiv mezi nimi působiti na politiku vnitřní. Zahraniční styky zednářské slibovaly mu určité výhody pro český stát, jak v politice vnitřní, tak i zahraniční. Celek pak zdál se mu proto dobrým pro národ. Je tedy pochopitelno, že se Rašín od počátku o vznik mladého zednářstva živě interesoval, že vstoupil v jeho řady, a dle možnosti a volného času svého přispěl mu v jeho počátcích. Jeho nesporný smysl pro tradici způsobil, že Rašín pochopil i význam starých forem zednářských, jako nezbytné součástky nové organisace, zvláště když formy ty nejsou účelem, nýbrž symbolem a prostředkem. Hluboký cit, ušlechtilost smýšlení, smysl pro všechno krásné, všeobecně vysoká kultura a neobyčejný cit rodinný, vedly Rašína k tomu, že ač v kvasu doby a shonu politického života popřevratového neměl času proniknouti úplně v podstatu idejí zednářských, měl přece tytéž ideály jako svobodné zednářstvo. Naprostý aklerikalismus usnadnil mu orientaci myšlení a dobrý styk s osobami jiných názorů v těchto otázkách. A tak, ač humanitní intence v pravém slova smyslu a planá forma bez účelu byly mu hodně vzdáleny, přece byl Rašín zednářem celou svou povahou i poctivou svou snahou, které blaho národa a státu byly nade všechno. *Kapras.*

Lože „Národ" v O.·. Praha. Smuteční práce za zvěčnělého br.·. Edwarda Babáka, profesora Masarykovy university v Brně, zesnulého dne 29. května r. 1926.

Venerabilis přečetl smuteční desku, v níž nakreslil zvěčnělého bratra jako člověka a přítele a která byla vytištěna v „Nár. Listech". Dodává pak:

Bratr Babák smýšlel od samého počátku světové války protirakousky. Docházíval před převratem do redakčního kruhu časopisu „Národ". Když se po převratu konsituoval tento kruh v loži „Národ", byl jedním z prvních jejích členů. Navštěvoval rád práce naší lože, kdykoli do Prahy zavítal. Jeho přičiněním bylo uskutečněno nedávno přijetí brněnských bratří v počtu dostatečném, aby se v Brně ustavil kroužek.

Po převratu cítil živou potřebu všechny své duchovní schopnosti rozvinouti pro republiku. Proto šel rád na Masarykovu universitu do Brna, kde organisoval ústavy jemu podřízené a vědecký život v nich, účastnil se podstatně organisace lékařské fakulty i vysoké školy zvěrolékařské a mocně zasahoval ve veškeren kulturní život moravský. Jak ve svém vědeckém oboru, tak ve své organisační činnosti osvědčil se jako pracovník velké koncepce, tvořivé synthesy a úžasné píle. Jako fysiolog měl světové jméno. Byl žákem Marešovým a důstojně uzavírá řadu: Purkyně, Tomša, Mareš, Babák. Psychologicky byl zajímavý protějšek svého mladšího druha a nezapomenutelného našeho bratra Kamila Lhotáka, který ho o tři měsíce předešel.

Soukromý, vědecký, veřejný a zednářský život Babákův se spojuje v celek vzácně harmonicky zladěný. Byl muž hodný velké doby, ve které žil. V českém zednářstvu nebude ho nikdy zapomenuto.

Potom br.·. Neumann z Brna líčí nemoc a poslední chvíle Babákovy za hlubokého pohnutí všech přítomných.

Ř.·. a dok.·. Lože „Dvacátý osmý Říjen" v Or.·. Praha oznamuje truchlivou zvěst, že do věčného Or.·. odešel její bratr *Ing. Fedor Albini 2.·.*, vrchní stavební rada, přednosta obvodové úřadovny Stát. Pozemkového Úřadu na Slovensku.

Br.·. Fedor Albini zemřel ve věku 46 let ve státní nemocnici Košické, po krátké chorobě. Pohřben byl dne 11. září 1926 v Prešově za mimořádné účasti občanstva, kruhů poslaneckých i úředních. Zanechává po sobě vdovu a 2 malé dítky: Ivana a Dušana ve věku 1 a 3 let.

Pocházeje z vlastenecké rodiny slovenské z Klenovce, poznal českou kulturu již během studií v Hodoníně a Praze. Stal se jedním z oddaných přátel Milana Rastislava Štefánika v akademickém spolku „Detvan" v Praze a zůstal věren ideálu československé jednoty před válkou i po válce.

Lože „Dvacátý osmý Říjen" ztrácí v něm jednoho ze svých prvních bratří, člověka šlechetného a věrného.

Ř.·. a dok.·. Lože obřadu Skot.·. St.·. a přijatého „Dvacátý osmý Říjen" v Or.·. Praha podává truchlivou zvěst, že do Věčného Východu odešel její bývalý venerabilis a zasloužilý bratr *JUDr. Ludvík Vaněk 3.·.*

Br.·. Ludvík Vaněk se narodil dne 14. října 1860. Po ukončení právnických studií stal se vynikajícím činitelem v zemském výboru jakožto odborový přednosta. Byl členem Národního Výboru a prvního Národního Shromáždění, jež zastupoval s plným úspěchem na mezinárodních konferencích, neboť byl k tomu dobře vyzbrojen zkušenostmi politického života a znalostí cizích jazyků. V přítomné době byl členem městského pražského zastupitelstva a prvním náměstkem pražského starosty.

Br.·. Ludvík Vaněk byl srdečně vítán všude pro svoji milou a konciliantní povahu, která z něho činila vzácný zjev v dnešním politickém životě. Ve všech kruzích a četných korporacích, kde se činně účastnil veřejného života, se těšil neobyčejné vážnosti jako věcný, svědomitý a laskavý pracovník.

Br.·. Ludvík Vaněk měl v ruce kladivo řádné a dokonalé lože „Dvacátý osmý Říjen" v roce 1922/23 a účastnil se se živým zájmem práce v naší Dílně i po celou dobu.

Br.·. Ludvík Vaněk odešel náhle dne 11. listopadu 1926. Lože „Dvacátý osmý Říjen" podrží jej na vždy mezi těmi, na které bude vzpomínati s vděčností.

Tichý přípitek.

Jest, drazí bratři neofyté, krásným zvykem zednářským, že hody Lásky na chvíli ten bratr přeruší, jenž tiše promluvit má úkol od Mistra. Má tiše promluvit, kde družnost srdečná jen zvoní o sklenky, má hlásitému toku slov hráz chvíli ze slov postavit, jež tichá jsou.

Ta slova musí tichá být, neb klid by rušila tam, kam mají doletět.

Tam spící bratři jsou, kam myšlenky chci zavést. Bez jména jsou i slavných jmen, zed-

náři loží a zednáři žití, zednáři rozumu, zednáři srdce, — mrtví všichni.

Jim Věčný orient jest domem ložovým a Velký Klid jest jméno jejich lože.

Kdo Mistrem tam, my, kteří bdíme, tušit nemůžem. Jen před Věčností svou hlavu skloníme, když smutek v duši pad', že jenom zánikem lze Věčnost vykoupit.

Tam Moudrost světlem jest, kde znalost žití, moudrost největší, v tolika jest srdcích.

A Krása musí být, kde klid a mír jsou spolu, kde tolik duší dříme sen, jež krásu znají a chtějí.

My, drazí bratři, ani v tuto chvíli zapomenout nechcem, že stavba chrámu nejsou pilíře jen, do nebes jež čnějí. Z kvádrů, mohutně ležících jest nutno základ ukout, by stavba Chrámu stála na jisto.

My, kteří bdíme, sloupy jsme, jež ubohou svou silou klenbu Chrámu chceme pomoct nést. Ti spící bratři nepomohou nést, neb oni — nesou.

A to jest Síla v loži jejich.

I my chcem, bratři, ten tichý přípitek dnes v Moudrosti končit, Síle a Kráse.

S vámi, kdož prvně dnes Světlo jste zřeli, chcem všichni a věrně jít života poutí, Moudrost a Krásu hledat již zde.

Že i vy jste tudy šli, nám Sílu dá, vy spící bratři!

Památce Vaší buď tichý pozdrav náš!

P. T.

Z domácích dílen.

Návštěva Svrch.·. V.·. Kom.·. Nejv.·. Rady.·. 33ho a Posl.·. Stupně Jižní Jurisdikce Spojených Států Amerických br.·. Johna H. Cowlese 33.·. v Praze.

Svrch.·. V.·. Kom.·. Jižní Jurisdikce Spojených Států Amerických br.:. John H. Cowles 33.·. navštívil na své cestě kolem světa také Or.·. Pražský. Br.·. Cowles vstoupil na evropskou půdu v Athénách a zastaviv se v Cařihradě odebral se do Bukurešti, kamž mu byl vyslán vstříc delegát Nejv.:. Rady Československé br.·. Dvorský. Uvítání v Bukurešti a zednářských slavností s tím spojených zúčastnili se kromě Nejv.·. Rady Rumunské dále též delegáti Polska, Italie a Rakouska. Nejv.·. Rada Rumunská dala na oslavu této události raziti pamětní peníz.

Br.·. Cowles navštívil po té Vídeň a dne 14. července 1926 zavítal do Prahy.

Nejv.·. Rada Československá usnesla se v zasedání dne 12. července 1926 jmenovati br.·. J. H. Cowlese svým čestným Svrch.:. Vel.·. Komanderem ad ritam a dne 14. července v práci prvního stupně, kterou pořádala Lože Jan Amos Komenský, byl mu odevzdán příslušný diplom, kresba Svrch.·. Vel.·. Kom. .·. br.·. Muchy.

Ačkoli byl čas zednářských prázdnin, sešlo se hojně br.·. loží pražských i br.·. z loží venkovských pokud meškali v Praze a br.·. J. H. Cowles pronesl ve dvou proslovech řadu myšlenek o zásadách zednářských a o způsobu zednářské pospolitosti.

Návštěva br.·. J. H. Cowlese 33.·. byla Československému Zednářstvu tím radostnější, že vzácný náš host je představitelem *mateřské* Nejv.·. Rady 33ho a Posledního Stupně, nejstarší Svrchované Rady Obřadu Skotského Starého a přijatého, která je ochránkyní drahocenného odkazu věků minulých a živé studnice zednářské moudrosti a rozvahy.

Zprávy z ciziny.

„Bulletin hebdomadaire" loží pařížského okrsku v programu prací všech loží z celé Paříže uvádí mimo jiná témata zejména tři otázky, které Velký Orient francouzský předložil k zkoumání všem ložím své obedience: 1. Jest kapitalismus schopen dalšího života? (Jaký útvar bere na sebe příští společnost a jak lze ji zednářsky podporovat?) — 2. Boj proti tuberkulose. — 3. Zednářská výchova. — Velký Orient doufá, že bohatý materiál takto sebraný ukáže nejen br.·., nýbrž i světu profánnímu, že zednáři bez vzájemného potírání dovedou pojednat o tak důležitých otázkách jako svobodní a nezávislí muži. — Velký Orient francouzský vyzval všechny br.·. svých loží k čilé propagandě ve prospěch Svazu Národů a všeobecného opravdového sbratření.

Zednářství v Bulharsku. Bulharsko prožívá krisi nejen politickou, ale také kulturní. Je pochopitelno, že náboženský život béře na sebe formy disputací: na shromážděních chtějí jedni druhé přesvědčiti tak účinně, aby záhy po rozpravě, ne-li bezprostředně po ní bylo

možno zaznamenati přestupy. Na straně ortodoxních vystupují Rusové jako vedoucí, římští katolíci vyslali na zápasiště R. P. d'Herbigny, ředitele orientální školy v Římě a dnes tisk římsko-katolický (La Libre Belgique 3. května) zaznamenává několik anonymních přestupů, vlastně jen naklonění, že prý několik popů bulharských po vítězném disputu pana d'Herbigny chce přestoupiti ke katolicismu římskému. Leč úspěchy nebudou skvělé tak, jak se hlásá do světa, protože neprozřetelný tisk ihned mluví o pronásledování římsko-katolické církve a vidí, chce viděti původ toho pronásledování, jež blíže neoznačuje, v zednářství. Všichni bulharští ministři jsou prý zednáři; všichni vysocí hodnostářové a ortodoxní církve pravoslavné jsou prý také zednáři. Lože bulharské jsou dirigovány z Italie (kde bylo zednářství potlačeno! pozn. ref.). Italské lože jsou vedeny nejen Italy, ale i Židy, a bulharské zednářství převzalo metody italské, samo jsouc jen odvětvím zednářství italského. A konec všeho naříkání. Liberál jakýsi naříkal před římskokatolickým zpravodajem a důvěrníkem: „To je divné: Bulhaři odmítají papeže, protože prý je cizinec, ale zednářství přijímají, ačkoliv je také cizí a poddávají se Velkému Orientu italskému." Patrně jsou bulharské hrozny ještě kyselé.

Zednářství v radiu. Zednářské výchovné přednášky vysílá radiová stanice KHT v Los Angeles každou neděli odpoledne mezi 6 a 7 hod. středoamerického času.

Návštěvníci Palerma překvapeni byli rudými plakáty, jimiž bylo vylepeno celé město a hlásajícími „Smrt zednářům!" (Morte ai massoni!)

Zednářství v Číně učinilo v posledních letech znamenité pokroky. Čistě čínských loží je osm, pracujících pod obedience Velké Lože v Massachusetts. Mimo to pracuje v Číně 11 loží, v nichž většinu mají Evropané. Stojí pod patronancí Velké Lože Anglické, která už r. 1767 založila v Kantonu první loži na půdě čínské.

Sovětský úkaz protizednářský zní doslova: „Vedoucí orgány strany musí sbourat všechny mosty, které vedou k buržoasii. Proto je nutno radikálně se rozejít i se zednářstvím. Komunistická strana musí si dobře uvědomit propast, která dělí proletariát od buržoasie. Jistá část vedoucích osob však tajně postavila mosty přes tu propast, uchýlivši se k zednářství. Zednářstvo je nejbezohlednější a nejúhlavnější potírač proletariátu. Jsme proto povinni proti němu co nejrozhodněji bojovat."

Matička Praha v knize francouzského zednáře. Do knížky velikého spisovatele zednářského, J. M. Ragona z r. 1842, Cours philosophique des initiations anciennes et modernes, přišla zásluhou ďábla také naše matička Praha. Při výkladu o zneužívání ostatků církví cituje ze spisu doktora Patina: Voyage en Allemagne následující historku: Ukázali též dr. Patinovi v jednom pražském kostele tři kameny uschovávané jako relikvie. Jsou to části sloupu, který prý ďábel ve zlosti přinesl z Říma, aby ubil kněze, který, ač s ním udělal smlouvu, dal se jednoho dne do čtení mše. Nade knězem však se slitoval sv. Petr a shodil třikráte čerta i s jeho sloupem do moře. Dr. Patin se vyptával, kdy se tato věc stala. Mniši, kteří ho provázeli, mu řekli, že je tomu již mnoho tisíc let. Když jim Patin namítl, že křesťanství není ještě ani dva tisíce let staré, prohlásili, že jejich zázrak je starší než církev. A tak zvěděl Patin v Praze, že ďábel, mše, kněží, sv. Petr a církev byli dřív než Kristus. Je zřejmo, že jedná se tu o každému Pražanu známé čertovy sloupy na Vyšehradě, krásná pražská pověst je tu podána ovšem poněkud zkreslená.

„Svobodný Zednář" vychází prozatím čtyřikráte ročně a tiskne se jako rukopis pouze pro přihlášené zájemce za předplatné 20 — Kč ročně. Toto číslo vyšlo dne 9. prosince 1926.

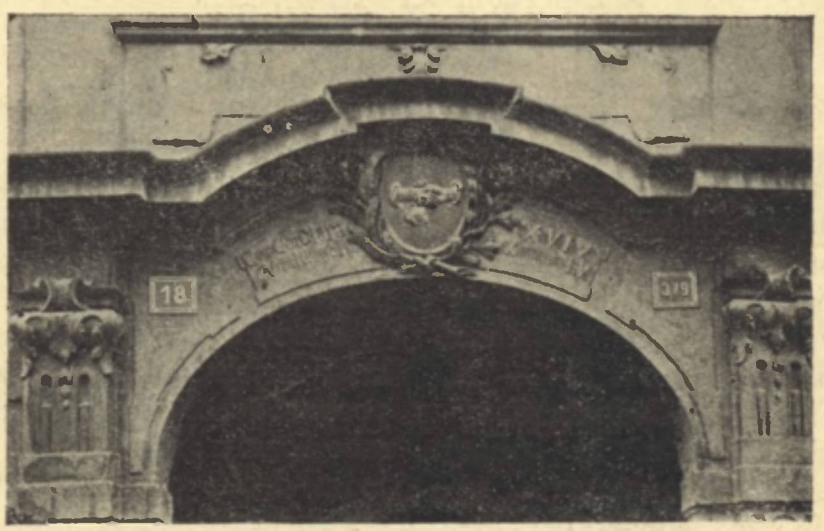

Za vydavatelstvo František Kadeřávek. Redakce Jan Kapras, Julius Myslík, Josef Volf. Rukopisy přijímá a za redakci odpovídá Julius Myslík, Praha Dejvice 532. Tiskl Ant. Reis, Praha-Vyšehrad, čp. 55.

Vyobrazení k článku „Z dějin pražského zednářstva po r. 1740".

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ
ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO ZEDNÁŘSTVA

ROK 1926-7. VOLNOST - ROVNOST - BRATRSTVÍ ČÍSLO 4.

Síla ji proveď!

„Vše se splní v pravý čas.“ — Myslím, že nebylo to pouhou náhodou, když založení samostatného zedn.·. čsl.·. skoro na den se střetlo se založením našeho samostatného státu.

Dlouho rostla a zrála v porobeném národě touha po samostatnosti, po konečném svržení tísnících okovů. Zotročené hlavy se zvedaly a české paže, jež po staletí nesly okovy, vytrvale a stále prudčeji jimi lomcovaly. Od sta let již burcován byl národ buditely z těžkého sna, jeho řeč, nejdražší dědictví otců, byla vypěstována k novým květům a vnukové se znovu učili národnímu uvědomění a národní hrdosti. A s druhé strany pomáhala pýcha a zaslepenost někdejších vítězů a pozdějších tyranů, krátkozrakost rádců nenáviděného panovnického rodu, kteří podceňovali sílu ubíjeného národa a přeceňovali svou moc. — Až prudká vichřice, jež strhla se nad Evropou, rázem srazila spuchřelou střechu rakouského státu, jehož stavba se shroutila, aby pilné a silné ruce ihned počaly budovati na jejím místě náš vlastní nový a pevný dům.

A současně s obrozeneckými a svobodnými myšlenkami státotvornými uvědomovali si nejlepší ze synů našich, že nejen národ, ale i celé lidstvo má potřebu, aby osvobodilo z pout pověr a předsudků, potřebu, aby překlenulo propasti, které zejí mezi národy a raçami, že třeba budovati *chrám Moudrosti*, ve kterém by bylo dosti místa pro všecka vyznání, a kde by vládla pravá, čistá lidskost. Provedení takového úkolu jest ovšem problémem gigantickým a chápeme plně památná lapidární slova bra.·. Lessinga, že „staletí pominou, než bude možno říci: *ejhle, toto vykonali!*“

Mezi členy řádu zedn.·., který se této obrovské práce podjal, byli sice vždy také zdární synové národa československého, žili však tehdy v L.·.ích v těsném bratrském společenství se členy ostatních národů rakouských, takže se mohlo mluviti o českých neb slovenských *zednářích*, ne však o československém *zednářstvu*. Bylo nás příliš málo, než abychom byli mohli vybudovati ve vlastním národě dílnu lidskosti, která by pěstovala vznešené zásady zednářské methodou, upravenou podle domácích poměrů a podle povahy našeho národa.

A tyto snahy po osvobození národa i lidstva, uzrály u nás současně, živel zednářský sesílil v našem středu touže dobou, kdy dospěli jsme k národní samostatnosti, takže elementární silou vynutil si založení velmoci zednářské. *Moudrost řídí stavbu naši.*

Ale nestačí jen, aby byly položeny pevné, správné základy k budově. Těžká práce stavební vyžaduje silných zdravých rukou, vedených silným, zdravým rozumem. Doufám, že jest v národě půda již připravena, že opravdová kultura dospěla tak daleko, že tisíce Čechoslováků pochopuje vznešené cíle řádové, jež nesou se ke sblížení, osvobození a povznesení celého lidstva. Jest však třeba síly, která by dovedla soustřediti tyto prvky, po národu roztroušené, která by vylovila perly z moře současníků a která by je pevnou rukou spojila v diadem, krášlící skráň matky Čechie. Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených. A proto, abychom tyto vyvolené správně našli a postavili na správná místa, proto potřebujeme *síly, která má prováděti počatou stavbu.*

Stanovy našeho řádu moudře dávají radu, kterak si počínati při volbě nových pracovníků, nových bojovníků za svobodu a osvětu. Výběr z jednotlivců, kteří sami, bez nucení neb přemlouvání, se hlásí, děje se přísně a s úzkostlivou pečlivostí, před rozhodnutím dlouho se uvažuje a rozhodnutí vedeno jest

pevným duchem, který se nedá svésti ani osobními sympatiemi neb antipatiemi ani hmotnými prospěchy. Nikoho nelákáme, naopak varujeme hledajícího, aby nebral na sebe povinností, z nichž snad není. Ne každý dobrý kamarád neb příjemný společník bude také dobrým zednářem. Potřebujeme lidí skutečně i vniterně svobodných, kteří dovedou také pochopiti a hájiti naprostou svobodu vůle a svobodu svědomí každého bratra, potřebujeme lidí objektivních, prostých autoritářství a samolibosti. A tu jest třeba často velké síly duševní, aby taková volba provedena byla správně. — Na každém jednotlivém voliteli záleží. — Musí souditi poctivě, avšak neúprosně; předběžné šetření a bolotáž dávají mu dosti práva, aby své přesvědčení uplatnil. Jenom silná ruka klade správně k sobě kameny chrámové, jejichž síla drží a podporuje klenbu.

Avšak ani síla při výběru a přípravě balvanu nestačí samotna k provedení stavby. Vždyť každý člověk, tedy i všichni lidé, jsou chybující, vždyť i při nejlepší vůli a opatrnosti se může také L.·. sama zmýliti a teprve dodatečně může vyjíti na jevo, že nově přijatý br.·. přece jen nemá oněch vlastností, jichž musí míti každý řádný zednář. A v takovém případě, který jest bohudík výminečným, musí se projeviti pravá naše síla! Musíme nalézti prostředky, abychom buď bra.·. bloudícího přivedli na pravou cestu a dokázali mu, že a pokud chybuje, anebo abychom, je-li všecko úsilí marným, ufali takovou chorobnou haluz, jež by mohla strom náš zkaziti. Počínejme si jako schopný zahradník, který odstraňuje shnilé neb suché větve, aby zachránil strom. A strom takto osvobozený vypučí novou, větší silou a dá bohdá bohaté ovoce. Nezapomeňme nikdy na symbol napřažených mečů, jež ohrožují hruď neofytovu, když se mu dostalo polovičního světla. Řád dovede *bránit* bratra, dovede však také brániti *sebe!*

Každý z nás musí míti vždy na mysli, že vstoupením do světového řádu zednářského dobrovolně vzal na sebe neúprosné povinnosti. Včas táže se ho M.·., chce-li a může-li povinnosti zednářské vykonávati a dává mu na vůli, aby v míru odešel, zdají-li se mu nepřijatelnými. Když však přes tuto výstrahu čekatel ze svobodné vůle vytrvá při své žádosti, aby byl přijat a jakmile byl přijat, musí řád a zejména jeho nejbližší representant, M.·., trvati s plnou silou na tom, aby každý člen své povinnosti podle přísahy také plnil!

Připomeňme si jen tak namátkou některé povinnosti zednářovy. Na př. povinnost, aby navštěvoval práce. Jaký důraz na ni řád klade, jest nejlépe viděti z toho, že okolnost, že by hledající po svém přijetí nemohl trvale práce navštěvovati, jest dostatečným důvodem jeho odmítnutí. Stanovy také velmi jasně udávají, kterak naložiti s bratrem, který by trvale a lehkovážně prací nenavštěvoval. Vykonávejme tedy nařízení stanov se silou, která provádí stavbu naši — ovšem rozvážně a podle moudrosti, která naši stavbu řídí!

Anebo vzpomeňme povinnosti každého bratra, aby ve styku s brbr.·. jednal laskavě a upřímně a aby i v profánním životě vždy se řídil zásadami zednářskými. Říká se na př., že denní politika jest, žel, špinavé řemeslo; avšak zednář ani jako aktivní politik nikdy se nesmí dáti strhnouti k činu, za který by se musil styděti před našemi dvěma sloupy, když vchází rituelními kroky ve chrám a má letmo přezkoumati své jednání od té doby, kdy naposledy sem vstupoval. Nechť si však nemyslí, že se zbaví výčitek svědomí, když do práce vůbec nepřijde. Není-li sám dosti citlivým, pak jest strážcem jeho svědomí *řád*, který urazil nezednářským činem a který dovede důstojně, ale se silou stavbu provádějící, po bezvýsledném uplynutí lhůty, již mu bratrsky poskytne k vysvětlení a obhájení jeho jednání nebo k doznání a napravení křivdy, pohnati ke zodpovědnosti zpronevěřilce, jenž se dostatečně neobhájil nebo chyby nedoznal.

Dále! Náš zákon přikazuje mlčenlivost. Nabádá k ní M.·. neofyta při recepci a každá práce končí vybídnutím Mistrovým, aby brbr. .·. se rozešli „pod zákonem mlčenlivosti". A proto musí každý br.·., jemuž by se dokázalo, že povinnost mlčenlivosti porušil, za své provinění náležitě pykati.

A co máme říci, o brbr.·., kteří, byvše řádně přijati do svazu zednářského, stali by se dodatečně členy nějaké jiné organisace, jejíž členské povinnosti kolidují s povinnostmi zednářskými a která snad dokonce zednářstvo pronásleduje? Takový čin jest hrubým porušením zednářské přísahy. Jest na řádu, aby přinutil takového bra.·. k rychlému rozhodnutí: buď aby se kajícně vrátil do našeho středu a zanechal styku s našimi nepřátely, neb aby — ke své hanbě — od nás odešel. Uzná-li svou chybu, pak mu ovšem musíme návrat do L.·. ulehčiti, aby neměl pro něho rázu pokořujícího a nezanechal v jeho duši trpkosti.

Zatvrzelce pak, který raději odejde, než-li by pochybení uznal, potrestáme nejlépe tichým opovržením.

Neříkejte mi, že má zednář plnou svobodu vůle a jednání že by bylo ohrožováním této jeho svobody vůle, kdyby mu bylo znemožněno, aby svobodně vstoupil do jakékoliv organisace. Tomu tak není! Každý br.·. si dobrovolně oklestil svoji svobodu jednání tím, že přísahal na plnění zednářských povinností a nesmí tedy přejímati povinností nových, jež by s oněmi byly v rozporu! Vždyť se zavázal, že nebude zacházeti ani s bratry, kteří jsou členy některé mocnosti zednářské, jež jeho Velikou L.·. není uznávána, kdežpak by tedy se směl státi členem organisace, zednářům nepřátelské?!

Musíme si důsledně a energicky zachovati své hnízdo čistým. Ve zdravém těle zdravý duch!

Ovšem nemohu ani dost zdůrazniti, že při takovém uplatňování své síly musíme se uvarovati každého přenáhlení, neboť onen, kterého voláme k zodpovědnosti, jest nám bratrem, jemuž jsme přísahali věrnost a pomoc ve všech protivenstvích života.

Vynasnažíme se, každý jednotlivec, abychom pochybivšího a bloudícího bra.·. vyvedli z jeho bludu, abychom ho přiměli k tomu, aby mužně přiznal, že chybil a chybu svou napravil a radost z úspěchu bude nám sladkým ovocem.

Když pak přece konečně musíme bra.·. souditi, smí se tak státi teprve po vyčerpání všech smírných pokusů a rozhodnutí musí býti naprosto objektivní a spravedlivé. Jako rozvážný otec trestá dítě teprve pak, když rozčilení vyprchalo, tak má i M.·. a s ním L.·. pronésti konečný verdikt s chladnou myslí, sine ira et studio. Ti, kteří bra.·. soudí, mějtež na mysli, že i v osvobozujícím rozsudku jest síla a že není většího štěstí nad ono, mohu-li bra.·., očištěného od podezření, přivinouti vroucně v náručí.

Buďme konečně také silni ve svých mezinárodních zednářských stycích. Ve světě jest plno bludných ritů a pokoutních L.·., jež všecky o sobě hlásají, ony že jsou „ze všech církví nejcírkvovatější“. My však, zednáři českoslovenští, musíme jasným zrakem rozeznati koukol od pšenice a pevnou paží se vekloubiti do nekonečného řetězu pravého, osvíceného zednářství, z něhož jedině vyplyne lidstvu osvobození, které jediné vyvede lidstvo ze tmy do světla br.·.ské lásky. Brbr.·., *buďme silni a zvítězíme!*

Rozvinul jsem otevřeně a upřímně své názory o tom, jak rozumím posvátnému heslu: „*Síla ji proveď!*“. Jsem si vědom, že jsem předmět nevyčerpal. Tak zejména dalo by se ještě leccos připomenouti o tom, kterak má zednář uplatňovati sílu na sobě samém, při otesávání vlastního balvanu. Tak úvaha o síle při provádění skutečné práce zednářské, o boji proti předsudkům a neřestem, o sbližování protiv a překlenování propastí, vyžadovala by samostatné, delší stati. Nečiním nároků na úplnost, chtěl jsem toliko vzbuditi zájem ke přemýšlení o síle, které jest zasvěceno naše druhé světlo. Sami můžete si obraz doplniti.

Síla ovšem není násilí.

Nechci, aby komukoliv bylo ukřivděno, trvám však na tom, abychom vždy pevně hájili čistotu svého řetězu, s mužnou silou — *i proti bratru!*

15. III. 1927. *Carol Warski.*

Můstky od Komenského k zednářům.

1. Již od roku 1627, kdy začíná psáti českou Didaktiku, Komenský v úvodě na stránce XVI. mluví o vychovávání mládeže tak jako o vytesávání kamene.

2. V kapitole X. žádá, aby školy byly dílnami lidskosti, humanitatis officinae, kde by lidé byli vychováváni na lidi.

3. Roku 1628 napsal Johannu Valentinu Andreaeovi, vyzvídaje, čím se Andreae zaměstnává a dostal odpověď, že stáří brání Andreaeovi vésti sbor mužů, kolem něho seskupený, že v díle svém Christianopolis Andreae nepsal utopii, ale měl na zřeteli skutečný sbor stejně smýšlejících. Do toho bratrstva byl Komenský přijat a s ním Češi Ursinus, Stadius se Skotem Jonstonem.

4. Od roku 1630 zabýval se Komenský plánem o vševědě, Pansophia, kteréžto výraz vzal z epištoly Pavlovy k Římanům: Lidé mají poznati vše, co smysly mohou vnímati.

5. Roku 1636 napsal o svých plánech do Londýna Němci Hartlibovi, a dopis ten byl tištěn bez vědomí Komenského v tiskárně university v Oxfordě. Komenský v něm rozvíjí plány o stavbě chrámu moudrosti, mluví o

trojici, že jest Moudrost, Síla a Krása, Bůh, příroda a umění. V třetím vydání na druhé stránce předmluvy jest značka .·.

6. Roku 1641—1642 psal v Londýně knihu Via Lucius, kde jest líčena organisace sboru, jenž by pečoval o šíření světla vzdělanosti a o předcházení válkám.

7. V Pansophiae diatyposis z roku 1646 popisuje Komenský chrám moudrosti, složený ze sedmi síní. V knížce té jest řeč i nákres o žebříku poznání.

8. V Šaryšském Potoku 1650 píše Komenský dílo Schola pansophiae, kde své plány rozvádí šířeji a předkládá osnovu pro školy vševědné.

9. Roku 1657—1658 vycházejí jeho veškeré spisy didaktické a v nich oddíl IV. jest nazván Typographeum vivum. Titulní list díla jest grafickým znázorněním tohoto plánu. Jest to sedm obrazů, v nichž se setkáváme se soustavným zachycením všech zednářských symbolů. Jsou to: Olovnice, úhelnice, hák pravoúhlý, míra obzorová, kniha mistrovská, plán na stavbu chrámu, dláto kamenické, kladivo, loď světla, úl pilnosti, krystal čili kámen živý a úhelný na krychli, symbol slunce, měsíce a trojí souhvězdí: tři hvězdy, patero a sedmero hvězd kolem pásu zvířetníkového.

10. Grafické vyjádření symbolů nalezneme již na titulním listu třetího vydání díla Prodromus pansophiae, leč nikoli v sedmi skupinách. I tam jest olovnice, úhelnice, hák pravoúhlý, měřidlo obzorové, kniha mistrovská, zavřená i otevřená a v otevřené nalezneme plán stavební. Sloupy jsou vyjádřeny skrytě, jeden nese globus světový, na druhém jest umístěn globus pozemský. Kružidlo jest tu i tam, na listu Prodromu i na titulu Didactica opera omnia.

11. V předmluvě pokračování spisu Prodromus praví Komenský výslovně: Dosud jsme hovořili v symbolech a skrytě, ale od nynějška hovořme odkrytě o stavbě chrámu moudrosti a podle příkladu starých architektů připravme si pečlivý plán stavby, abychom se uchránili ztrát z marné námahy a marně nasazeného času.

12. Rozdělení díla na sedm stupňů provádí Komenský ze zkušenosti, neodvozuje toho sedmera z knih starozákonních.

13. Ve veškerých spisech didaktických, v oddílu Linguarum methodus novissima nalezneme potvrzení o stycích Komenského s tajným bratrstvem, jehož se Komenský stal posléze hlavou.

14. Roku 1658 vydal Komenský dílo Vestibulum rerum, knihu učební a i v té na titulním listu jest vyznačeno sedmero stupňů práce.

15. V přídavku knihy Vestibulum jest symbolika čísel podána ve shodě se starohebrejskou Hagadou. Tento výklad nalezneme u Krause (r. 1810) v díle Die drei ältesten Kunsturkunden über die Freimaurerei jako ritual pro učně. (Krausův zeť byl pražský Němec, baron Leonhardi.) Vychází tedy upozornění z Čech!

16. Své plány o pansophii nerozváděl Komenský v Londýně jenom před osobami, s nimiž se znal z dob starších a z korespondence, nýbrž i před osobami jemu do té doby neznámými. Nejvíce z nich byl ceněn arcibiskup. Výklady ty konal Komenský v parlamentní budově, neboť byl pozván parlamentem, jehož přání splnil Hartlib, když Komenského zval do Londýna

17. Komenský byl znám jak s muži, kteří vedli vládu anglickou, jako Cromwel, ale i s muži vedoucími vládu nizozemskou, Janem de Witt. Jen tak vysvětlíme, že Komenský roku 1667 odebral se do města Breda v Nizozemsku, kde zástupci Anglie a Nizozemska vyjednávali o mír po velké čtyřdenní bitvě, a pobádal je k smířlivosti. Podal jim svůj spis Angelus pacis. To bylo praktické uplatnění snah mírových.

18. Na pečeti Komenského byl symbol slunce, měsíce a patera hvězd nad písmenkami J A C M, jež jsou umístěna mezi stonky slunečnic.

19. Na titulním listě třetího vydání díla Prodromus jest zkratka V. cl. dosud opomíjená a nevysvětlená. Quinta classis bývalo označením nejvyšší hodnosti.

20. Také pečeť zetě Komenského Petra Figula otiskuje znaky a symboly zednářské: Hák pravoúhlý, trojhvězdí, kohouta, znak bedlivosti a znak, jemuž nerozumím, totiž ptačí spár.

21. Nejstarší zednářské mince anglické mají znaky, symboly tak umístěné, že chtíce nechtíce musíte mysliti na titulní list díla Didactica opera omnia. Leč jsou umístěny převráceně, co má býti nalevo, jest na minci napravo a obráceně, vždy však shodně s návrhem Typographeum vivum.

22. Koberec chrámový není nic jiného nežli zjednodušené vyobrazení titulního listu z díla Komenského Didactica opera omnia.

23. Na nejstarších mincích bývá také beránek z Apokalypsis a kohout. Beránek jest také vyryt na portrétu Komenského, jejž dal pořídit parlament anglický na počest Ko-

menského roku 1641 a roku 1670. Na portrétě z roku 1670 připomíná se, že Komenského spis Ratio byl přeložen do angličiny po přání krále Karla II. Tento řád stal se základem stanov pro soukromé společnosti náboženské i laické v Anglii, nejprve u společností tajných, potom u methodistů, u nejprvnějších sborů bratrských v Londýně a posléze stal se předlohou konstituce občanských stran anglických, v nichž spatřují sociologové první formaci stran politických jako protikladu dohořívajícího řádu feudálního.

24. Slovní symbolika zednářská, užívaná u Komenského, jest vzata z Písma. Tak nejen sloupy s pojmenováním Jachin a Boaz, ale i zástěra, živý kámen, rozuměj krystal, kámen úhelný, výraz: v jedné ruce kladivo anebo lžíce zednická, a v druhé meč obrany.

25. Konstituce z roku 1723 jest slovní a místy doslovné znění Komenského díla Panegersie, jež vyšla roku 1702 v Halle. Ostatní spisy Komenského byly již tehdy velmi vzácné, neboť nebyly tištěny pro trh knihkupecký.

26. Po prvé byla učiněna paralela mezi Konstitucí a Panegersií roku 1810 Krausem.

27. Na sdělení z Linguarum methodus novissima upozornil Hellmont roku 1834.

28. V Nizozemsku opakoval Krausův objev Herzveld roku 1869.

29. I dílo Lux in tenebris a Lux e tenebris má mezi illustracemi svými prvky symbolů zednářských: Kružidlo, trojúhelník, růže, sloupy a jeden obrázek naznačuje tři mládence sedící v řetězu. Dotýkají se nejen rukama, ale i prsty na nohou. I tam přichází obrázek beránka jako symbolu vítězství.

30. Komenský hlásal mírumilovnost a odpor k válce podle ducha Jednoty. V duchu Jednoty udržoval sdružení své v tajnosti. Jednota žila skoro celý čas života svého životem podzemním. Bratří se poznávali podle slovních obratů.

31. Jednotu nesmíme považovati za sbor tichářků. Pročteme-li její řády, Dekrety Jednoty bratrské, poznáme, že to společnost velmi uvědomělá, pokročilá, až revoluční, umění milovná, jak svědčí její tisk, její zpěvníky, i Hollar, malíř, rytec, byl z nich. Komenského rovněž musíme oceňovati jako umělce a to nejen jako umělce slova, ale i umělce kresliře.

32. Myšlenka humanitní, kterou ceníme v organisaci zednářské, jest staré dědictví po Petru Chelčickém, po Jednotě, v jejíchž řadách byly vyrovnávány nesbody a nesrovnalosti sociální.

33. Intimní přítel a spolupracovník Komenského Th. Hesenthaler napsal o Komenském několik latinských veršů, jichž smysl je: Tento svět jest školou přípravy pro onen svět (posmrtný). Komenský ukázal cestu svými pracemi a zaslouží plným právem, aby byl nazýván dveřníkem — Janitor. Nezasvěcený bude shledávati reminiscence na dílo Komenského Janna Linguarum a Orbis Pictus, zasvěcený si uvědomí, že dveřník (vnitřní) jest hodnost velmi význačná, a použití onoho pojmenování je velmi příznačné.

Myslím, že jsem neosvětlil dosud všech můstků, jež ukazují na spojení zednářství s Komenským. *R. J. Vonka.*

Čeho třeba, aby lože byla řádnou a dokonalou?

Chceme mít loži zednářskou opravdu řádnou a dokonalou: V každém jejím počinu má být patrno, že zednářstvo je řádem, lišícím se podstatně od spolků, klubů nebo pouhých stolových společností. Co zednářstvo činí řádem a co ho poutá ve světový řetěz, je obřad. Vidíme v obřadu to, co krásně napsal bratr E. S. ve své knize „Stezka“: tak to chceme také provádět. Obřad je posvěcen stoletou historií, podrobovali se mu ochotně bratři větší než my, a nebyli to jen mystikové a lidé nábožensky založení, ale také velicí racionalisté a skeptikové. Nevkládá-li si do něho někdo totéž co jiný, duchovněji a lyričtěji založený, je to jeho věc, kterou mu lože, ctící svobodu přesvědčení, vnucovat nechce; ale jednoho musí žádat po svobodných mužích, dobrých mravů: disciplíny. Obřad musí být prováděn důstojně a může tak být prováděn.

Úroveň *řádu* musí míti i konferenční práce mimo chrám, musí se zračit v každém písemném projevu, vyšlém z lože, od pozvánky až do nejobšírnější desky. Matrika, archiv i všechny knihy, které předpisuje vésti domácí řád, musí býti vedeny přesně, svědomitě a dochvilně. Lože bez matrik není loží, archiv, v kterém nelze nic najít, není archivem, knihovna, v které leží knihy páté přes deváté, není knihovnou. Všechno to ne-

jsou vnější, bezvýznamné maličkosti; jsou to snad věci, které není na první pohled vidět, ale na nich stojí věc nesmírně důležitá, pořádek v lóži.

Úřady ložové jsou úřady čestné; bratr slibuje na čest a víru svobodného zednáře, že je bude plnit svědomitě a horlivě. Muž a zejména zednář neváží lehce svých slibů a přísah; nechce-li nebo nemůže-li splnit, neslibuje. Kdo je zaneprázdněn tak, že nemůže konat povinnosti svého úřadu, kdo nedovede pro něj naspořit času a nastavit třeba noc, řekni to hned a nebudeš volen. Hledající, který nemáš času víc, než abys přišel do své lože vícekrát než jednou, a to na svoji recepci, který o sobě víš, že nenajdeš čas ani k napsání žádosti o dovolenou nebo omluvného lístku, řekni to hned, a nebudeš přijímán. Stanovy řádu jsou součástí zlaté knihy lože; musí být zachovávány a nesmějí být porušovány.

Usnese-li se lože na čemsi ve vlastní věci, je to usneseno nikoli proto, aby o tom za týden už nikdo nevěděl, nýbrž aby to bylo známo všem bratřím a všemi svědomitě plněno. —

Lože jsou chrámy lásky, vzájemné úcty, snášenlivosti a míru. K lásce je lidi ovšem těžko nutit, ale vzájemnou úctu a snášenlivost nutno žádat od těch, kteří slíbili, že jsou ochotni obejmout i svého nepřítele jako bratra. V lóži se nesmí rozbujeti stranictví, i když venku v profanním světě (který nikdy nebyl profannějším než je dnes) zuří boj stran sobě nevraživější, urputnější a surovější. Skalní, fanatický straník není zednář, protože je nespravedlivý a nesnášenlivý; spáše-li cosi člověk jeho strany, vidí to jako komárka, spáše-li cosi odpůrce, je z toho velbloud. Zednář nemá na očích brýle mámení, nestaví si model, neuctívá a nepodkuřuje nekriticky, ale také nekriticky neodsuzuje. Chová se k bratru vždycky bratrsky i mimo loži; v loži, jako v řádné rodině je zajisté dost prostředků, aby ten, kdo se provinil, byl napomenut a trestán. Ale pochybil-li tak, že je to neslučitelno se zednářstvím, je shovívavost nemístna a na škodu i nečest celé lože. Lože má řádný a nestranný soud a není třeba se stydět, zasedne-li a vyřkne spravedlivý, třeba přísný rozsudek nad vinníkem. Spravedlivá a dokonalá lože nepřivírá očí nad činy, které by ji zneuctily a neuchrání těch, kteří do ní nepatří.

Ale za to chrání lidi, kteří do ní patří, jako matka chrání své děti. Vždy a všude, a jak zní slib, i s nasazením vlastního života bratří. S tím nasazováním života není to tak zlé, dnes už nikdo nemusí se bát o život při ochraně bratra zednáře, ale mnohem horší je, že tato pomoc je pohříchu někdy pokládána za věc malichernou, přes kterou možno přejít k dennímu pořádku. Jsou případy, kde ve spravedlivé věci bratrově nejen že nebyl nasazován život, ale nebylo učiněno ani to, co mohlo být učiněno bez nebezpečí. Tím krásněji vynikají příklady některých lóží i jednotlivých bratří, kteří učinili začasté mnohem více, než byla povinnost. Je to nejkrásnější pouto, které bratry svazuje; vědomí, že nejsem opuštěn, že mám za sebou věrné přátele, kteří v dobré věci stojí za mnou a nedají ukřivdit a pomohou.

V duchu těchto zásad nutno vésti lože, aby právem mohly býti zvány řádnými a dokonalými.

Z. G.

Hlas mladé generace.

Tradice zednářstva sdruženého ve V.·. Nár. .·. L.·. Čsl.·. teprve vyrůstá. To, co bylo dříve, znamená nám sic určitou zedn.·. historii, představuje nám jakýsi vzor, avšak naší generaci schází žádoucí vývoj v zedn.·. ovzduší. Těch bratří, kteří prošli tradičním zedn.·. vývojem v době předpřevratové, ať již v cizině nebo u nás v ložích jiného ritu, je velmi málo. My všichni ostatní si do svazku zedn.·. přinášíme neurčité představy, velmi různé. Skutečnost však nám ukáže, že ta různě chápaná tradice, kterou v zedn.·. hledáme a k níž již před vstupem do řádu zaujímáme svoje osobní stanovisko, u nás teprve vzniká ať již vzájemným ovlivňováním se, diskusemi, zkušenostmi starších bratří nebo i starou historií. Tedy my si dnes tvoříme to, čím jedna generace druhé předává všecko potřebné k pokračování ve stavbě a uskutečňování ideálů.

Toto vědomí a ta veliká zednářská myšlenka, že pokrok vyžaduje trpělivosti, výchovu od Učně k Mistru, vývoj od generace ke generaci a že my tady dnes s bratry zedn.·.

ve věčném Východu jsme v zedn.·. práci spojeni pevným řetězem, ukládá nám velkou odpovědnost i vůči generacím příštím.

A tu jako jeden z těch mladých, z těch, kteří si myslí, že patří až té nejblíže příští generaci, rád bych upoutal pozornost starších bratří k tomu, co soudíme, že bude v zedn.·. předpokladem našich úspěchů v budoucnosti. Věřím, že nemluvím jen za sebe.

Drazí bratři, Mistři a Tovaryši, chceme, abychom byli Vašimi *skutečnými Učni!* Chceme, abyste nám věnovali pozornost, abyste nás učili, abyste na nás myslili. Vážíme si styku s Vámi. Potřebujeme autority, potřebujeme posily, abychom nezahazovali svých ideálů hned po prvních tvrdších zkušenostech v životě. To, že tělesně jsme snad již vyspělí, neznamená ještě, že jsme hotovými lidmi. Jsme mládeží, která je ještě v mnohém tvárlivá.

Drazí bratři, přibírejte z řad hledající mládeže, dejte jim poznati světla a vychovávejte je, aby se jednou stali Mistry a dovedli nám společné ideály uskutečňovat.

Jsme přesvědčeni, že řád náš pro svou lepší budoucnost potřebuje také skutečných učňů a ne jen učňů podle stupně, kteří vlastně svým stářím i vykonaným dílem mimo svazek zedn.·. se dávno osvědčili býti Mistry.

Chceme býti Tovaryši, kteří dostanou první mzdu za to, že se jako Učni snažili něčemu se naučiti. Chceme, abyste nám prokázali, že Jste byli s námi spokojeni. Vždyť víte, že i pochvaly je mladému člověku potřebí k zvýšení chuti v práci.

Tovaryš však při stavbách Chrámů byl již přímým vykonavatelem rozkazů svých mistrů. I my chceme, drazí bratři Mistři, vykonávat Vaše rozkazy. Víme, že Jste svým povoláním na odpovědných místech velmi zaměstnáni. My mladí však, kteří dosud máme trochu volného času a potřebujeme příležitost poznat život z různých stránek, stojíme Vám k disposici, abychom vykonávali podle Vašich direktiv to, co po svých zkušenostech uznáte za účelné.

Budeme dělat rádi, neboť nás bude těšit vědomí, že jsme byli účastni na uskutečňování zedn.·. věcí v našem životě. A to vnitřní vědomí, že to či ono bylo činem zednářů, bude posilovati příští generace v úctě k řádu našemu, jako minulost posiluje nás.

Staneme-li se Mistry, budeme se těšit vědomím, že podobně jako naši předkové prošli svými zkouškami, že i my jsme obstáli, podavše Vám důkazy, že zedn.·. nám není jen romantickou touhou, nýbrž vůlí zasvětit svůj život ušlechtilosti a lásce k lidem.

Všecku tu péči, kterou Jste nám Vy, starší bratři, věnovali, chceme vrátiti těm, kdož přijdou po nás. Chceme, aby láska k naší tradici, byť i byla zatím mladá, učila nás voliti vždy správné cesty. Ale i ta stará zedn.·. tradice, která žije již staletí, musí být naším výchovným prvkem k úctě a pokoře, důkazem, že lidé již dávno mysleli, pracovali a že u nich lidský život znamenal účelný článeček v řetězu vývoje. Těšilo je vědomí, že když ne oni, sami, aspoň jich vnuci a pravnuci budou moci těžiti a radovati se z ukončeného díla...

To neznamená, že netoužíme být ditky nové doby. Naopak, chceme právě v naší době značit ten otesaný kvádr, na němž budou další stavět, byť i svým novým způsobem, avšak za jediným, nejvyšším cílem, jaký lidstvo si může postavit.

A proto, drazí bratři, nezapomínejte nás mladých — svého dorostu!

12. IV. 1927. *V. H.*

Nová dílna Brněnská.

Počet českých dílen zednářských po převratu značně vzrostl, ale nebylo tu účelného místního rozdělení. Zahájením práce v Bratislavě a v Košicích stalo se teprv nápadno, že královské umění nemá dosud svého českého útulku na Moravě, ačkoliv Brno bylo starým sídlem zednářským a vázala se k němu i tradice o Dobrovském a jeho působení.

Na Moravě žilo několik bratří skotského ritu v diaspoře, ale jednak byl jejich počet malý, jednak nebydleli v jednom místě, takže se ani nemohlo přikročiti k založení kroužku. Teprve energická činnost br. *Babáka* vytvořila v Brně podmínky k otevření kroužku, posíleného jednak zasvěcením hledajících, jednak přistěhováním nových bratří. Hledajícím dostávalo se Světla jednak v Praze, jednak v Bratislavě. Nečekaná smrt bra *Babáka* zdržela sice postup prací, ale neohrozila ho, poněvadž kroužek — jenž přijal jméno Babákovo za své odlišovací — pokládal brzké otevření lože nejen za svou povinnost ve-

řejnou, ale také za dluh památce svého iniciátora.

Zdržení bylo způsobeno hlavně tím, že po smrti Babákově zbývali již jen dva bratři stupně mistrovského, a bylo tudíž nutno počkati, až jiní bratři dospějí vyššího věku zednářského. To se stalo v měsíci říjnu 1926, kdy sedmi brněnským bratřím z Lože Národ byl výjimečně ihned po dosažení stupně druhého udělen stupeň třetí. Kroužek čítal nyní 14 členů, z toho 9 mistrů a 5 učňů. Podle příslušnosti ložové byl 1 učeň z L.·. Komenský, 7 mistrů z L.·. Národ, 2 mistři a 1 učeň z L.·. 28. říjen, 3 učňové z L.·. Kollár. Těchto 14 bratří sešlo se předepsaným způsobem třikrát pod širým nebem a ohlásilo V.·. O.·. svůj úmysl otevříti *v Brně* řádnou zednářskou dílnu. — Ještě než se tak stalo, přidružil se další člen, mezitím recipovaný v L.·. 28. říjen. Otázka vnesení světla do brněnského Or.·., byla velmi stížena tím, že nebylo po ruce vhodných a náležitě krytých místností; neměla jich ani brněnská L.·. janského ritu. Jednalo se tedy nejprve o propůjčení Chrámu bratislavského, který je majetkem tamních dvou janských L.·., ale konečně rozhodnuto provésti slavnost v pražském chrámu, aby byla umožněna osobní účast Nejj.·. V.·. M.·., kterého pojí k brněnské dílně zvláště blízké osobní vztahy.

K vnesení světla došlo dne 18. prosince 1926 O.·. L.·. obvyklým slavnostním způsobem za překvapující účasti neobyčejného počtu bratří. Byli přítomni nejen členové všech LL.·. pracujících pod záštitou V.·. N.·. L.·. Č.·., ale i deputace janské L.·. brněnské. Pozdravné proslovy pronesly všechny přítomné LL.·. a téměř všechny při tom věnovaly nové dílně cenné dary. Za nepřítomné byl tlumočen pozdrav V.·. L.·. švýcarské „Alpina" a janské L.·. plzeňské. Obě janské LL.·. bratislavské poslaly pozdrav písemný. Dojem zcela mimořádný způsobil přípis Nejv.·. a Nejm.·. Komandéra, přečtený Nejj.·. V.·. M.·. Přípis, obsahuje tolik moudrosti zed.·. a je tak krásným vytýčením programu nové dílny, že bylo vyžádáno svolení Njv.·. a Nejm.·. br.·., aby směl býti otištěn. Zní:

Rodinný obřad smuteční mně brání, že nemohu býti, drdr.·. brbr.·. mezi Vámi.

Přijměte proto shovívavě tento vzkaz slovem psaným.

Že vám ho nemohu sděliti ústně, je mi právě dnes velice líto, dnes, kdy naše celé zednářství ČS.·. slaví tak mimořádný svátek.

Posvátná záře král.·. um.·. vzchází nad naší drahou sesterskou Moravou.

Dnes první chrám král.·. um.·. otvírá bránu uprostřed lidu Rostislava, Svatopluka, Komenského a Palackého.

Kéž světla oltáře v bohatých proudech vyplynou, ať prozáří, rozjasní a ať v posvátný řetěz bratří přivedou všecky po dobu žijící duchy, aby nadšeně přinesli v oběť všecky síly a šlechetné snahy ke společné práci!

Tato společná práce ať směřuje celým svým úsilím a všemi směry k jednomu cíli: k duševnímu prohloubení a k mravnímu povýšení všeho moravského lidu ve všech jeho vrstvách a po všech stránkách jeho duševního života.

Netřeba dovozovati, že učitelům, dříve než vykročí na cestu svého poslání, je nezbytno soustřediti celou svou sílu duševní k tomu, aby zpracovali a obětavým úsilím povznesli svého vlastního ducha.

Celá práce v chrámu ať záleží v této snaze, v tomto učení sama sebe a v této důstojné přípravě na apoštolskou činnost mimo chrámové zdi — v oné veliké a vlastní dílně zednářova působení.

Z tisíce okamžiků sestává život, a každý okamžik staví se před nás neúprosně, jako zkoušející mistr, čekající, jak na otázku okamžiku odpovíme.

Odpověď žádná nebo odpověď špatná nás ničí — kdežto odpověď správná, v níž se chvěje dobrá a činorodá vůle — nás povznáší. Za konečnou bilanci svého života zodpovědnost — jak vidno — nese každý sám.

V úžasné bohatosti rozvinuje život náš a život kolem nás před našimi duševními zraky nekonečné řady těchto otázek. Nevyhýbejme se odpovědím, ale hleďme, aby každá z nich se nám stala záminkou očišťování naší vůle a vzpruhou, aby stále čistší naše vůle se vtělovala ve stále čistší činy. Až vznikne v nás pravé pochopení pro tuto vznešenou školu „každého okamžiku", teprve potom užasneme nad významem života a nad zodpovědností, jakou každý z nás vůči němu je povinen.

Potom budeme procházet životem jako posvátnou knihou, poznávat budeme svou vlastní hodnotu a své povinnosti. Budeme toužiti, abychom přivedli druhé na cestu tohoto snažení, a největší štěstí a nejčistší radost bude nám odměnou, když uzříme, že naším přičiněním nastal někde obrat k lepšímu.

A této práce bude na Moravě třeba v míře vrchovaté.

Jakých prostředků použijete, abyste cíli

se přiblížili, budiž předmětem vážných úvah ve zdech vaší Lože.

Jsem přesvědčen, že bude-li záležet pouze na Vaší ušlechtilé a silné vůli, že poslání Vašeho šťastně se zhostíte k radosti a štěstí Vám samým.

Národ sám a tím i lidstvo celé Vám zůstane zavázáno díky nehynoucími.

Při práci Vaší pomáhej Vám, drdr.·. brbr.·.

Moudrost, Síla a Krása.

Nejv.·. Strůjce Všehomíra. M. 33.·.

Když zazářila Světla Moudrosti, Síly a Krásy v nové dílně, ujal se kladívka Ct.·. M.·. její, a pokračoval v řízení práce I. stupně, při níž byli přijati dva hledající. Brněnské L.·. bylo dáno jméno *„Cestou Světa"*. Tento symbolický název byl vybrán podle názvu té práce velikého krajana Komenského, která ho nejjasněji charakterisuje jako předchůdce novodobého zednářství.

Brněnská L.·. pracuje zatím jednou ve 14 dnech, používajíc pohostinství jednotlivých bratří. Její zájem upřen jest na přesné stanovení pracovních cílů a method a na výběr dalších spolupracovníků. *V. G.*

Loži „Bernard Bolzano" do vínku.

O.·. K.·. P.·. — Olovnice, Krokvice, Pravítko — tři pohyblivé klenoty. — Hrana, plocha, krychle — pojmy tří dimensí prostoru. — Usměrnění, přehled, obsah — tři stupně názoru světového. — Co? Jak? Proč? — tři základy logiky. — Rovnost, Volnost, Bratrství — tři hesla demokracie. — Miluj svého bližního — tři slova naplňující učení Kristovo — —.

Bod — Ego — hledá Ztracené Slovo, zkoumá délku, šířku, hloubku — vědomostí, rozhledem, činem.

•

Orthodoxnost je krásná, nutná věc. Udržuje a přenáší tradici, umožňuje začínati tam, kde domyslili jiní před námi. Nutno ji ovládati, abychom mohli stavěti dále a výše — jako začínáme v mathematice poučkou, že 1 + 1 = 2.

Ulpěti však pouze v orthodoxi bylo by pro myslícího a na výši současného světového názoru stojícího zednáře — trochu málo —.

Dopouštěli bychom se stejné chyby, jakou by činila mathematika, vidoucí dnes v přímce pouze delší nebo kratší rovnou čáru a nerespektujíc vyšší názor, že přímka jest jen nepatrným úsekem nekonečného počtu křivek procházejících dle určitých zákonů dvěma body —, nebo téhož bludu, který činí církev katolická, nařizující věřiti, že člověk ve Vatikáně jest neomylným vykonavatelem Vůle Boží —, nebo demokracie, kdyby chtěla budovati na předpokladu, že pravdou je jenom to, co odhlasovala většina —.

•

Naše Zednářství — má-li vyplniti své úkoly musí zůstati na výši — v akkordu se vzdělaností a s rozmachem světového názoru. Nemůže a nesmí přestati na opakování formulí a výkladu značek. Musí zkoumati nejen krychli, ale i prostor okolní — neskonale větší — ve kterém krychle sebe mohutnějších rozměrů zůstala by jen trochu větším Bodem — Egem — bezvýznamným, snad nanejvýš sobělibým a soběstačným, ale bezobsažným, nemohoucím, spícím „Ničím". —.

Moudrost řiď práci, *Síla* ji proveď, *Krása* zdobí! Konečná a nejvyšší poučka orthodoxie. — Není to kvintessence vyzrálého a poznáním usměrněného individualismu? Praktická definice Božské Tolerance? — Lidské cílevědomosti směřující k nejdokonalejším metám nezávislého tvoření opravdových hodnot?

Nestačí vycházeti z této poučky konečné — nesvázané formulemi — ale ovládající dokonale veškeré variace formy?

Nejsou v ní obsaženy ostatní nižší poučky *všecky*, jako v básnickém díle abeceda nebo v astronomickém výpočtu násobilka? —

V Tibetě opakují denně stamilionkráte své „Om mani padme hum" — v přesvědčení, že tím dojdou spasení a přiblíží a zalíbí se Bohu —, pořizují za tím účelem mechanické modlitební mlýnky, nebo věší papírové proužky s napsanou modlitbou na tyčky a tyto třepetají se každým větrem, který zavanul. Na počínání takové nebo podobné bylo by škoda ztráty času moudrých a ušlechtilých lidí, spiatých v řetěz, obepínající celou zem. — Vedlo by k dekadenci.

Výběr musí být zárukou, že ten, kdo pozná naši olovnici, krokvici a pravítko, uvědomí si pouze, že tyto klenoty přinesl v sobě již na svět a že jimi již před zrozením zednářským zacházel a zacházeti dovedl. Zrozením zaváže se jen, že jich v dalším životě užívati bude výhradně.

Nesmíme připustiti, aby krychle zůstala

nám pouze nepatrným prostorem pracovním, uzavřenou sítí klidu a rovnováhy, ukolébávající ve spánek — rakví — hrobem — a body — atomy v klidu.

*

Toužíme výš! Ven z úzkého okruhu, kde bychom se vraceli, sotva jsme vyšli. Cesty naše budou a musí býti rozličné — směry snad zdánlivě se křižující. Povedou však nakonec vždy dvěma body, jako nekonečný počet křivek daných přímkou v prostoru.

Touto přímkou budiž these: „*Moudrost, Síla, Krása*“. Procítíme-li ji, dostačí nám ke všemu, jako stačí Humanismu „Láska k bližnímu“ a opravdové demokracii konsekvence hesla „Rovnost, Volnost, Bratrství“. —

*

Tak chtějme hledati „Ztracené Slovo“ a chápati „Královská Umění“ — nezapomínajíce tradice opravdu Velkých, kteří odešli do Věčného Východu. Orthodoxe budiž nástrojem — nikoli účelem, pomůckou — kterou tuto velikou tradici chceme dochovati dosud nezrozeným. R. *h*.·.

Obrazy k dějinám zednářství.

Na okraj knihy dr. Posnera z Karlových Varů.

Br.·. Posner, lékař z Karlových Varů, známý badatel v dějinách zednářství, vydal právě v nakladatelství časopisu „Die drei Ringe“ v Liberci záslužné dílo „Bilder zur Geschichte der Freimaurerei“. Kniha je krásně vypravena, zasílá se v celoplátěné modré vazbě se zlatým tiskem, má 260 stran, to jest 16 archů, má 108 vyobrazení. Látka její jest rozvržena na dvacet kapitol s předmluvou a doslovem.

Při prvním prohlížení všimneme si vyobrazení nám nejbližších. Jsou to: Socha Architektury v Kuksu v zámku druhdy hraběte Sporcka: orámování kdysi obrázku se silhouetou, do něhož autor umístil věnování svého díla. Započteme sem kamenný portrét stavitele chrámu svatoštěpánského ve Vídni, Antonína Pilhřima (Pilgram); moderní koberec z majetku lože Hieram, bratří německé národnosti v Praze; pečetní otisk znaménka Josefa Dobrovského. Posléze obraz recepčních obřadů z lože U tří korunovaných sloupů v Praze z majetku br.·. Falkenaua.

*

Kniha přináší hodně světla v otázky běžně málo známé, jak patrno již z pouhých hlaviček kapitol: Kořeny. Quod est in actio. Přijímání. Řádná a dokonalá lože. Lože při práci. Zednářský úbor. Koberec. Rozdělení dle stupňů. Zednářské tajemství. Hraniční sloupy a mezníky. Kroužky, kluby a bratrstva. Chvála pijáctví (Ebrietatio Encomrum). Průvody a vyjížďky. První velmistr Anthony Sayer. Druhý velmistr Jiří Payne Ssq., dr. Desagulier, vévoda Montagy, kazatel Anderson, původce Konstituce. Vévoda z Whartonu.

*

Mezi badateli v zednářství jsou dva směry hlavní. Poznáváme je z poslední kapitoly, kterou br.·. Posner nazval „Potřebný doslov“: Jedni hledají původ zednářství v nejvzdálenějších uplynulých časech. Druzí posuzují zednářství podle toho, kdo se k němu hlásil. Jinak řečeno podle slov Posnerových: Jedni hledají v dějinách postavy, jimž by se rádi připodobnili. Druzí posuzují: kdo byli moji praotci duchovní?

Br.·. Posner se brání výtce, že ukazuje také na slabé stránky zednářství, jež tu a tam na těch a oněch jednotlivcích se projevily. Zkrátka: autor chce býti nestranným historiografem, chce jíti za nitkou, kterou nazývá fenomenologie.

Neukvapujme se s úsudkem! Ponechme právo projevu nedotčené! Nedotýkejme se ho prozatím! Staré slovo radí prováděti kritiku v paralelních řadách. K tomu bude potřebí hodně času, práce a sběratelské činnosti. Kniha Posnerova vyrostla z dlouholeté sběratelské, badatelské a spisovatelské (a řečnické) činnosti, kdo se s ní bude hledět vyrovnati, bude potřebovati nejméně tolik času, kolik jí obětoval br.·. Posner.

Povím dnes prozatím tolik, že čisté ilustrace z informačních článků br.·. Posnera, otištěných při článcích převzatých z časopisu Die drei Ringen, koberec a nejstarší pamětní peníze zednářské (v č. 2. z letošního roku) jako když rozkřísneš v temné noci anebo v hlubokém šeru, ukázaly mi na cestu: Kde sluší prozatím hledati zednářských symbolů? Kniha Posnerova nutí a láká, svádí a vybízí, povzbuzuje i poučuje.

Odpovězme si podle nejlepšího vědomí a svědomí! Vyrovnejme se!

Vyobrazení, jež br.·. Posner reprodukuje ve svém díle, jež nese zřejmé stopy vřelého zajetí otázkou, jsou z r. 1725, 1795, 1747 atd., pokud mají přímý vztah k modernímu zednářství, a z roku 1683, 1684, 1686, pokud pocházejí z let nejbližších roku 1717.

Já tvrdím, že všechny hromadné symboly zednářské, hromadné a nikoli jednotlivé, lze odvoditi od základu nám velmi milého, od titulního listu Vědeckých prací didaktických Jana Amosa Komenského, vydaných r. 1658 v Amsterodamě.

Posuzujme prvky!

Na titulním listě řečeného díla nalezneme sedmero prvků podle sedmi kapitol díla Komenského, jež bylo nazváno Typographeum vivum, Živá tiskárna, to jest umění vtisknouti moudré a krásné věci ne na papír, ale do rozumu lidského. Dílo má tento obsah: I. Řád hvězdný přenesený do školy. — II. Škola činná. Schola Automatum. — III. Plavba Uměn. Nautica Musarum. — Radostná škola zemědělství: Schola animata Agriculta. — V. Umění malířské a sochařské. Ars imaginam Pictoria et Seulptoria. — VI. Architektura rozumová. Architekture Intelectualis. — VII. Tiskárna živá. Typographeum vivum.

Jsou pak prvky ty umístěny na poli mezi dvěma sloupy.

Všechny tyto prvky nalezneme na nejstarších pamětních penízích zednářských, jež uvádí ve svém díle br.·. Posner. Jsou podány ve formě velmi zjednodušené. Br.·. Posner sám vysvětluje, že rytinky na penízi jsou dílo řemeslné ruky, nikoli ruky umělcovy.

Nalezneme knihu, vážní lať, úhelnici, sochařské kladivo a dláto, olovnici, hák, pravítko (sáh), žebřík, úl, loď, krystal (gemma se znamením C) pás Zodiakový, obsah slunce, měsíce, souhvězdí a kružidlo. To vše nad čtercovou různobarevnou dlažbou (mosaikovou). Jsou umístěny zcela převráceně: místo nalevo nalézáme je napravo a opačně.

Čím blíže k nám, tím více oddalují se malíři a rytci původní předloze. Rozmnožují prvky a zkrašlují je.

Dílo bratra Posnera nás poučuje:

Původcové pamětních penízů přijali do aversu medaile také prvky církevnické: Kohouta augsburského vyznání, symbol horlivosti a beránka ze Zjevení svatojánského, symbol vytrvalosti a vítězství. V souhlase s vlastní cestou a podporován vyobrazeními z díla br.·. Posnera pravím:

Symboly zednářské nám ukazují, kde sluší hledati původ moderního zednářství: ukazují k filosofickému dílu Jana Amose Komenského.

A já jsem vděčen br.·. Posnerovi, že mi, hledajícímu, svým dílem posvítil na cestě.

Hlásím se k těm, kteří hledají vysvětlení o původu zednářství metodou sociologickou z ducha doby, z níž se nám zednářství objevilo. Vycházím z předpokladu: Prostuduj období okolo roku 1700 a musíš se přiblížiti pravdě podle pravidel sociologického badání. Zednářství je duševní odkaz z dob, kdy se po prvé projevilo konstitucí. Pouhý cechovní a spolkový rámec nestačuje mi vysvětliti vznik idee, jež v neztenčené síle a neuvadlé svěžesti přetrvala tři století dodnes. V přesvědčení tom utvrdilo mne dílo br.·. Posnera. Dovedlo mne ke kolébce, o níž vůbec nemluví.

Hledající jsou velmi často podobni dětem, jež jsou schváceny vášní hry „na hledanou". Nenadějí se a přece častokrát objeví poklad („klad" říkají děti) tam, kde ho nehledaly.

Hrající děti povzbuzují hledajícího voláním, badatelé povzbuzují články, rozpravami a knihami.

Br.·. Posner povzbudil mne velice krásnou svou knihou!

Br.·. Posner v upřímné snaze přivésti hledajícího k pramenům snaží se vésti je směrem, po němž se neubíral br.·. Keller. Staví čtenáři zrcadlo: Podívej se, odkud se vzaly tvoje ideje; okolo roku 1750 žily také ve shromaždištích pod štítem „Husa na rožni" anebo „Husa na roštu"; udržovaly se v ovzduší číší a džbánků v cechovních a klubovních; oddaní nositelé idei těch scházeli se pod štítem „Bílé srdce" — U staropramene — U hlavy královniny a shromáždění a to byly prosaické taverny a vinárny, zájezdní hostince a teprve později vlastní dílny. Hnutí vzalo na se později i formu rokokové společenské hry, v níž hrál významnou úlohu psík mopslík.

Je to zjev podle všech pravidel vývojových. Křesťanský vývoj šel okolo hranic, na nichž úpěli umírající kacíři. Revoluce měla svá stínadla. Liberalism měl doupata pro vykořisťované dělníky věku dětského.

Budeme opatrni při hledání!

Nepůjdeme ani směrem, jenž jest označočován za směrnic Kelilerovu, ani směrem, jenž ukazuje nahou pravdu některých období vývoje.

Vlivem vznikajícího a vzestupujícího romantismu usilovali starší badatelé hledati původ zednářství až u Adama. Čím tajemnější výklad zdařilo se jim vykombinovati, tím pevněji věřili, že se přiblížili skutečnosti. Nemáme

jim za zlé. Naučili nás znáti své prostředí a duševní ovzduší, v němž se pohybovali.

Nejsme již tak naladěni. Nové methody naučily nás hledati ne tak daleko.

Děkuji br.·. Posnerovi, že mi ukázal cestu. Není to cesta střední linie.

Proč bych se pokoušel o pojmenování své cesty?

Zdůraznim toliko poznovu, že mne reprodukce starých zednářských mincí z díla br.·. Posnera utvrdily v přesvědčení, že hledám dobře, a když na cestě zpět k počátkům zednářství, učiním delší a významné zastavení u veškerých didaktických prací Jana Amosa Komenského z roku 1658.

Prozatím u tohoto díla.

Později bude možno poukázati k pramenům ostatním, jež vycházejí z díla J. A. Komenského.

R. J. Vonka.

Podnítilo zednářství francouzskou revoluci?

V ústním podání udržuje se tvrzení a v ruské literatuře i píší, že velká revoluce francouzská byla připravována, smluvena a provedena zednáři. Po prvé dostala se pomluva tato do listu r. 1797 a znova r. 1799 ve velkém memoarovém díle, jež napsal Francouz abbé Barruel. (Mémoires pour servir á l'histoire du jacobinisme. Pět svazků.) Barruel snaží se dokazovati, že Voltaire a d'Alembert vyvolávali revoluci majíce na zřeteli zničiti křesťanství. Montesquieu a Rousseau prý měli na mušce monarchism. Illuminati němečtí prý chtěli rozvrátiti tehdejší společenský řád. — Tvrzení tato jsou oživována r. 1925 v díle F. Baldensperger: Le Mouvement des Idees dans l'Emigration.

Proti Barruelovi uvedl řadu znamenitých námitek Moinier r. 1801 a Josef de Maistre dokázal neudržitelnost ostatního, co u Barruela nevyvrátil Mounier. V Německu a Rusku uvěřili mnozí v povídačky a rozvratné činnosti zednářstva a v učebnicích dějepisu do nedávna ještě setkávali jsme se s tvrzením: Toto je vina Voltairova, toto způsobil Rousseau. Je věru až ku podivu, že v době, kdy kritická methoda historická slavila vítězství, výtky vůči zednářstvu byly opakovány. Monarchističtí spisovatelé malí i velcí zahrnovali zednářstvo obviněními, za něž se Barruel nemusel styděti. (Byli pak mezi obviňovateli Bord, Pouget Saint André a zejména Augustin Cochin.) Ještě za našich dnů koluje mezi ruskými běženci brožurková literatura protizednářská.

Je na místě a na čase vyvrátiti všechny ty nevražívé legendy. Jsou ovšem odpůrci, jež nepřesvědčíme nikdy a ničím.

Francouzská revue Le Progrès Sivique z 1. května, r. 1926 oznamuje záslužné dílo rozptylující bajky protizednářské: Gaston Martin vydal „La Franc. Maçonnerie française et la préparation de la Révolution". Vyšlo r. 1926 v Paříži v edici Les Presses Universitaires; stojí 10 frs.

Dílo je bohatě dokumentováno na podkladě nového badání v archivech loží francouzských. Pan Henridée chválí sloh díla, jež se čte ne jako suchá obrana, ale jako četba neobyčejně zajímavá.

Specielní úkol díla je předcházen stručným vylíčením vzniku zednářstva francouzského, praví se, že bylo přineseno do Francie z Anglie někdy r. 1725. Zajímavým zjevem zůstane pro vždycky, že by země tak konservativní jako Anglie revolucionisovala Francii, jež od dob velké revoluce je stavěno v čelo evropského pokroku! Zednářství ve Francii bylo nepatrné až do r. 1773, tedy skoro padesát let. Rozrostlo se po založení Velikého Orientu (r. 1773), Neuplynulo ještě dvacet let, když r. 1789 bylo napočítáno ve Francii 600 loží s 30.000 členů. K zednářství hlásilo se především měšťanstvo, třetí stav, ale také úřednictvo, obchodníci, šlechta, živící se službou vojenskou, ale i šlechta vysoká, potom i duchovenstvo, jak řádové, tak i světské.

P. G. Martin dokazuje, že zednářstvo francouzské bylo vždy loyální a nacionální a také neodvislé od řádu škotského, k němuž se hlásil Josef de Maistre. Zednáři francouzští byli také neodvislí od iluminátů bavorských. Zůstane pamětihodným zjevem, že Bavory, dnes počítané k zemím, kde je ultramontanism nejsilnější, vydalo v osmnáctém století iluminátyl

Nikdo nepopírá, naopak počítá se k zásluze zednářstva, že žádná organisace nezaměstnávala se živěji snahou uváděti do praktického, profanního života idee, jež vyznačují Velkou Revoluci: Rovnost, Volnost, Bratrství. Zejména rovnost před zákonem. Ale o podvratných rejdech nemůže býti řeči, jak vřele a snaživě dokazuje Gaston Martin. Je pravda, že zednářství bylo obestíráno mysteriem,

mělo mysteria rádo, jak svědčí rytus loží. Ale je nesprávno, jestliže Augustin Cochin mluvil o mystice revoluční a revolucionisující; leč přijmeme s p. Martinem, že dílny byly ohniskem, kde docházely vřelého přijetí myšlenky moderních filosofů. Je nesporno, že je nalezneme v „Sešitech" z r. 1780 a v Prohlášení lidských práv, jež zůstanou věčně cenným výsledkem a ovocem Velké Revoluce francouzské. Zednářství přispělo k tomu, že moderní „smělé" myšlenky a názory byly rozšířeny ve všech vrstvách národa, ve všech třídách společnosti, nejen v stavu třetím (v měšťanstvu) ale i mezi šlechtou a kněžstvem.

Zednářství nezahálelo, využívalo vydatně tisku; nejvíce pamfletů, letáků a brožur bylo vydáno r. 1788—1789. Kluby, ateliery, dílny a chrámy zaměstnávaly se pilně a začerstva tím, čím se zaměstnávalo Shromáždění všenárodní (Etats Généraux.). Zejména v době volebního ruchu do Národního shromáždění r. 1789 byly vydávány brožury rázu Cahiers, totiž petice, stížnosti a návrhy k vládě, z nichž se zrodil zákoník francouzský, judikatura francouzská a velmi mnoho členů loží bylo zvoleno do francouzského Národního shromáždění.

Gaston Martin dokazuje znovu a znovu, že zednáři nemohou býti obviňováni z úmyslů rozvratných a podvratných. Myšlenky revoluční byly v ložích běžné, ale ložemi nebyly vyvolávány. Revoluce měla vlastní podněty, byla vyvolávána odporem k feudalismu, seigneurismu, k dávání desátků, odporem k robotám a nevolnictví. Patrno je to také z toho, že sedláci pálili archivy panské, jež považovali za zřídlo úhon a utrpení. Je to také patrno z toho, že venkov útočil na měšťanstvo, protože toto chtělo povolovati opravy a reformy jenom nepatrné a zdlouhavé.

Jest pravda, že zednářství přispělo, že byl překonán „starý režim" a to tím, že pro zednářství byli získáni vysocí úředníci a zejména vysocí důstojníci. Úředníci a důstojníci vzpírali se represaliím královým a umožnili, podpírali a urychlovali vítězství Revoluce.

Kdo vlastně připravil Revoluci? Byl to na prvním místě starý řád sám; stará administrativa královská a feudální selhala, nezmohla nesnáze finanční, jež král a jeho služebníci neuměli překonati; bylo to znevážení daňových povinností lidu, král se považoval za neomezeného majitele všeho, co měl poddaný, a bylo to znevážení vojska; král viděl ve vojsku pouhý nástroj libovůle a skoro otrocké nástroje.

Snad tedy z přemíry útlaku probudil se člověk uvědomělý, ujasnil si své lidství, své člověčenství. Ze vzrůstajícího vzdělání širších vrstev národa vyrostl člověk uvědomělý. —

Čech zamýšlející se nad rozvojem práv lidských, dostává se až ke kořenům poznání: touha býti spolubudovatelem na díle Nejvyššího Stavitele pudila jednotlivce a později celé vrstvy společnosti výše a výše. Zaslepenci mluví o zrevolucionisování lidu. Rozumný člověk mluví o přirozeném vývoji lidstva.

R. J. Vonka.

Zlatá slova Pythagorejců.

Příprava.

Nesmrtelné nejprve bohy, zákonem uznané, cti; a dané slovo měj v úctě, hrdiny rovněž cti slavné,
podzemních boj se daimonů, konaje, zákon co káže.

Očista.

Rodiče cti i nejbližší příbuzné. Z ostatních lidí
kdo je nejlepších mravů, toho si přítelem vyvol!
Mírnému slovu a vlídnému činu rád se vždy poddej!
Pro malé pochybení se s přítelem nehněvej nikdy,
pokud jen můžeš; neb moci je nejbližší sousedkou nutnost.
To si pamatuj! Toho pak na uzdě držet si zvykej:
žaludek nejprv a spánek i všeliké rozkošnictví, zlost též. Zlé nečiň nikdy ni spolu s jinými ani tajně sám. Měj v úctě především samého sebe!

Spravedlnost vždy zachovávej v slovech i v činech!
Bez dobré rozvahy zvykej si nečinit žádného kroku.
Věz pak, že umříti osudem všechněm je určeno lidem.
Pozemský statek rád se dá získat, rád také pozbýt.
Lidem nepřejné losy jestliže bolestnou ranou

tebe se dotknou, nes ji klidně a nehořekuj.
Napravit hleď ji však, pokud jen můžeš, a uvažuj takto:
Nepříliš mnoho takových ran osud udílí dobrým.
Hovorů mnoho, dobrých i nízkých, spolu si lidé
vymění, jichž ani se nelekej aniž se dávej sklíčiti jimi. Lež-li pak jaká se před tebou mluví,
zůstaň klidným. Co nyní ti povím, nechť zachováš vždycky:
Nikdy ni slovem ni činem nedej se navésti, abys
konal neb mluvil, co sám bys neuznal dobrým.
Před činem uvažuj, by potom hloupé nevznikly věci.
Nízké jest nemoudře jednat neb mluvit někomu k vůli.
Ty však čiň jen vždy, z čeho bys později litosti neměl.
Nedělej nic, čemu nerozumíš, však moudře nejprve zvídej,
kolik je třeba a vždy jen radostný bude tvůj život.
O zdraví tělesné péči též potřebnou míti je nutno,
míru však v jídle i v pití i v cvičeních vždy zachovávej.
Mírou pak rozumím, z čehož bys později zármutku neměl.
Od mladu zvykej si životu čistému, nezměkčilému!
Pilně se také vystříhej všeho, co vzbuzuje závist.
Nádhery nevhodné nemiluj, pravé jak krásy kdo nezná.
Nebuď též škrtilem! Nejlépe ve všem zachovat míru.
Čiň vždy jen to, z čeho neměl bys škody, a mysli, než jednáš.

Dokonalost.

Spánkem nedej si mdlé oči zaclonit, pokud bys pilně
dne právě uplynulého čin každý nezkoumal třikrát.
V čem chybils? Cos vykonal? Kde povinnost nesplnils nutnou?
Od rána počna tak zkoušce podrob se přísné a potom,
špatně-lis jednal, se zhroz, však jednal-lis dobře, se raduj;
Takto si veď, v tom cvič se, to cvičení zamiluj sobě!
Touto jen cestou v šlépěje božské nastoupíš ctnosti.
Za svědka volám toho, jenž v duši nám čtveřici vložil
posvátnou, pramen přírody věčné. Však chop se pak díla
za jeho skončení k bohům se pomodle.
Zvládneš-li toto, poznáš nesmrtelných bohů i smrtelných lidí
podstatu, kam v každé věci až sahá a kde má své meze.
Poznáš též, právo kde vládne, že všecko má podstatu stejnou.
V nemožnost nebudeš doufat, co třeba, neopomeneš.

Poznáš též, lidé jak strastmi, jež sami si zvolili, trpí,
dobrých však na blízku nevidí pomocné ruky ni rady
neslyší. Takto pak zřídka kdo zproštění dojde svých strastí.
Smrtelných ducha zchromuje takový osud a slepě
řítí se jinými za cíli střemhlav s bědami svými.
Každýť provází podnik neblahý průvodce tajný,
spor, jejž zbytečně nevyvolávej, spíš trpně mu vyhni.

Nebeský otče, buď všecky nás osvoboď od všeho zlého
neb odhal každému osud, který jej vede a čeká.
Ty však dobré buď mysli: vždyť božský průvod je lidí,
jimž svatá přirozenost vždy na pravou ukáže cestu.
Z ní máš-li díl, pak očistná, jež ti ukládám, zvládneš
léčení všecka a od oněch běd svou ochráníš duši.

Zakázaných však zdržuj se jídel, soud maje jasný
v očistách i rozlukách duše, uvažuj o všem,
řidičem nejlepším zvoliv si svatý dar rozumu z nebes.

Až pak opustíš tělo a vstoupíš v svobodný éther,
vítězným budeš bohem, věčným, nemroucím nikdy.

(Originál u Fabre d' Olivet, Les Vers dorés de Pythagore.)

Přeložil br. . H
(Bratislava.)

Zprávy z ciziny.

Manifestace svobodných zednářů v Bělehradě. Právě před rokem, ve dnech 11. až 16. září konán byl v Bělehradě manifestační sjezd zednářstva. Grand Orient de France vydal o sjezdu podrobnou zprávu sjezdovou. V ní se dočítáme, že byly zastoupeny mimo velkou loži z království SHS. Velké lože Francie, Belgie, Švýcar, Německa, Chile, Mexika, Portugalska, Řecka, Maďarska, Španělska, Turecka, Bulharska, Rakouska, Polska, Československa a Rumunska. Československo bylo zastoupeno nejvyšším komandérem, prvním velikým tajemníkem, velikým obřadníkem, zástupcem veliké znalce a jedním bratrem z lože „Dílo", z lože „Kollár" a zástupcem lože „Lessing zu den drei Ringen". První veliký dozorce pozdravil kongres těmito slovy: „Velká lože československá — mladičká haluzka na stromě zednářství — užívá této příležitosti, aby projevila nejenom neochvějné bratrství, ale také pocity vděčnosti především k zednářstvu na půdě z království SHS. Zde na půdě bratrské a v mateřském klíně zednářském děkujeme, že nám byla podána bratrsky ruka, jež nás uvedla do veliké rodiny zednářství skotského, starého a přijatého. Byli to bratří z Jihoslovanska, kteří nám podali pochodeň zednářského poznání a přinesli nám světlo do Československa. Nezapomeneme nikdy, že nám bratří z království SHS. vyhověli. Vzpomínáme vděčně dne, kdy jste nám přinesli světlo. Vzpomínáme vděčně horlivosti vaší, jež naši mladou obedienci uvedla do řetězu světového zednářství. Bratří Srbové, Chorvati a Slovinci, dovolte, abychom vám mohli poděkovati co nejvřeleji. Jakkoliv se cítíme býti věrnými syny Československa, jsme také oddanými syny svazu zednářského, oddanými bratrsky zednářstvu slovanskému, v něm především bratrstvu z království SHS., s nímž nás spojuje příbuznost jazyka a pouto vděčnosti."

RJV.

Nový zednářský časopis jugoslávský. V Záhřebě počal vycházeti v listopadu 1926 nový zednářský časopis pod názvem: *Glasnik*. Jest to věstník nově obživlé lože „Ljubav Bližnega" v orientu záhřebském a vychází jednou za měsíc. Předplatné na 10 měsíců je 50 dinárů. Redaktorem je Adolf Rosenfeld, ředitel „Pučke zadruge", Zagreb, Jurišicéva ul. 21. Prvé dva sešity týkají se hlavně dějin lože Lásky k bližnímu, založené 21. listopadu 1872 pod svrchovaností veliké symbolické lože uherské. Zakládající listina je německá. Nesprávným jednáním některých bratří-činovníků nepracovala tato lože od r. 1919—26. Prostřednictvím lože záhřebské „Prometej" požádala nyní za ochranu Veliké lože Srbů, Chorvatů i Slovinců „Jugoslavie". — Tak přistupuje k dosavadním časopisům „*Veimaru*" v Bělehradě a „*Sěstaru*" (glasilo Vel. Lože SHS „Jugoslavia", ured. Dr. Ad. Mihalič, Zagreb), třetí časopis, tištěný jako Sěstan v tiskárně C. Albrechta. *J. V.*

Zednářství ve Francii. Nikdo ať nečeká soustavné zprávy po tomto nadpisu o Velkém Orientu a o Veliké Lože, o starém sporu zednářství janského a skotského, ale toliko malou zmínku o návštěvě v domě zednářů v Paříži. Původce těchto řádků nebyl prvním návštěvníkem v domě, kde jsou chrámy loží zednářských, Rue Cadet, 16. Všichni, kdož z Prahy byli v Rue de Cadet, měli velikého předchůdce, Jana Nerudu, jak se můžeme dočísti v Drobných klepech. — Dům číslo 16 je náramné fronty jak do šířky, tak do výšky, a působil by dojmem velmi velikým, kdyby ulice Cadet nebyla úzká. V dopoledních hodinách jest v ulici této trh; trhovci přijeli s vozy a vozíky, se zbožím řeznickým a zelinářským, s galanterními drobnostmi, a cizinec proplétá se dost nezručně pouličním ruchem. Ve dvoře jest zajímavá klenba, pod ní jest vchod do chrámů, jichž jest celkem šest. Každý z nich jest — řekl bych — dvakrát, třikrát větší chrámu pražského. V přední části domu jest v prvním patře hotel a restaurace. Škoda, že jsem o ní a o hotelu nevěděl dříve, byl bych mohl v klidu a v blízkosti sekretariátu bydliti po celý čas svého pobytu v Paříži. — Sekretariát jest v druhé části domu, schody k němu vedou do pozadí domu, ale okna jdou do ulice, do Rue Cadet. — Dopoledne jest do domu volný vstup. Byl jsem přijat velmi vlídně kustodem a uveden k sekretáři, kde se mi dostalo všech informací, o něž jsem žádal. Literaturu, kterou jsem hledal, dostal jsem v obchodě v ulici Cadet naproti. Bez uvedení kustodem a bez doporučení sekretáře nebyl bych dostal nic. V obchodě, jenž jest zařízen knihkupecky, prodávají vše, čeho jest zapotřebí k práci. V dílně francouzské šel jsem do díla, ale, hle, v hlavním schodišti byl jsem zastaven dveřníkem: Pane, máte papír? — Měl jsem list opatřený pečetí a podpisem, avšak nikoli pas. Zmíněný papír

byl bedlivě prozkoumán a byl mi odevzdán se slovy: Můžete vstoupiti, bratře! — V prvním patře na chodbě jsem přečetl návěstí a vybral jsem si práci v dílně L'Effort. Kustod stál v službě na chodbě. Ohlásil jsem se jako Čech, přicházející z Prahy a vyslovil jsem přání, zda bych se mohl zúčastniti práce. Bratře, máte papír? — Mám ten, jejž jsem předložil vrátnému v přízemí — kde jest huissier. Dveřník odnesl papír do chrámu, aby sdělení přezkoumali. V této lože jsem byl první příchozí z Prahy. Z chrámu zaznívala hudba a zpěv. Čekal jsem dosti dlouho, konečně se huissier vrátil s oznámením, že papír jest shledán právoplatným a že mohu vstoupiti, leč mistr že žádá, abych chvíli ještě počkal, dokud nepřijde pokyn. — Dočkal jsem se. Bylo půl desáté v noci, když jsem vstupoval se znamením prvního stupně. Uvítala mne hudba, zněla mi slavnostně a mimořádně, byla opravdu slavnostní, mně na počest. Bratří byli po práci třetího stupně. Po třech krocích jsem poznal, že mne vítají znamením mistrovským a ihned jsem je opakoval. Chrám, loď, až na stolici mistrovskou za oltářem, vše bylo v přítmí, a v přítmí loď také zůstala. Bratří ztráceli se v příšeří, ale oltář a stolice mistrova byla v plném světle. Byl jsem uvítán, požádán, abych se usadil po bok mistrovi, a vyslechl desku. Profesor z lycea přednášel o determinismu a problému svobodné vůle. Téma tedy těžké, ale řečník rozvíjel myšlenky hladce, z paměti, usednuv vedle řečníka. — Po desce následovala rozprava, jež byla stručná se zřetelem na téma, jež potřebuje zvláštní přípravy. Poté jsem byl požádán, abych pověděl několik slov o bratřích v Praze. Vyhověl jsem v krátkosti: řekl bych, že můj výklad trval čtvrt hodiny. Bylo krátce před půlnocí, když jsem skončil. — Mistr si vyžádal souhlas bratří, a získav jej, vybídl mne, abych při příštím příchodu oznámil tak asi týden napřed, kdy přijedu, aby mi mohla býti připravena dílna k desce pro důkladnější informaci o Praze. RJV.

Ještě Francie. Předseda Velkého Orientu francouzského, bratr Brenier, jest členem senátu. Ve veřejnosti se uplatňuje velmi vydatně. Jeho činnost v oboru sociální péče jest tak oceňována, jako jeho činnost umělecká a vědecká. RJV.

Nizozemsko. Na letošní rok připadlo dvěstě padesáté výročí smrti Spinozovy. Slavností zúčastnili se zednáři nizozemští neskrývaně. Veliký Orient byl zastoupen při slavnostech bratřími Junodem a Faubelem. Bratr Junod oslavoval ve své řeči muže, jenž velice přispěl k tomu, že se svoboda myšlení usadila v sídlech lidstva evropského. Bratr Faubel položil k pomníku Spinozovu věnec. — Zednářství nizozemské prožívá chvíle přerodu. Dlouhou dobu bylo mrtvo, za našich dnů se probouzí. Budí je zvýšený tlak z prava, církevní dogmatism, a útočný fašism, s levé strany přichází tlak atheismu a bolševismu. Zednářství se probouzí, buzeno starým heslem: Svobodný muž dobrého jména."

Ze zed.·. života v Indii. V Bombayi, milionovém přístavním městě indickém, setkávají se v pestré směsici národové Indie a jsou tam proto mimo anglické a skotské také lože mohamedánské, párské, a hindské, které pracují v jednom ložovém domě, společným nákladem vystavěném.

Předání tohoto domu svému účelu stalo se velmi slavnostním způsobem samým br.·. generálním guvernérem Indie za účasti 2000 bratří, seřazených ve veřejném průvodě pod prapory loží. Vnitřní zařízení umožňuje pracovati sedmi ložím současně. Na střeše budovy zřízen zahradní bar.

Hospodáři v tomto domě jsou bří.·. pársové, kteří se k tomu zvláště dobře hodí. Služební bří.·. mají svoji loži, které předsedá starší bratr jako správce domu. Odznaky svých loží nosí služební bří.·. na turbanech a opascích, aby snadno poznala se jejich příslušnost.

Bří.·., kteří navštíví Bombaj, mají volný přístup do ložové knihovny a čítárny denně mezi 9—6 hod. otevřené.

Kdo z bří.·. cizinců uchází se o podporu, musí prokázati znalost rituálu i nutnost podpory. Na to pozván jest k tabuli, posazen po pravici M.·. L.·. a předloženy mu jídla a nápoje. Dle toho, jak se u tabule chová, mnoho-li pije, dá se souditi na jeho potřebnost. Mezitím br.·. dveřník byl vyslán do města nebo přístavu, aby se přeptal a přezkoušel jeho údaje. Je-li opravdu potřebným a řádným bratrem, obdrží přepravní lístek do vlasti a podporu 10 lib. sterl. kromě výtěžku sbírky, která se uspořádá mezi bratřími.

Podvodníka vyvedou tři úředníci lože před dvéře domu, vysvětlí mu jeho lži a podarují jej 1 librou, aby nikdo nemohl říci, že byl v nouzi zednáři bez podpory odmítnut.

Zednářství je i mezi domorodci velmi rozšířeno. Každý domorodý pluk má svoji loži; ve větších vesnicích obyčejně představený obce je M.·. L.·.

Na oltářích domorodých loží leží buď kni-

ha Šaster, knihy Zoroastrovy, Koran, Talmud, ale vždy také Bible.

Domorodci-zednáři jsou věrnými a spolehlivými poddanými svrchovanosti státní a tím přispívají ku klidnému životu své země.

(Masonic Analyst.)

Zednářství v Italii. Pařížský list Libre nouvette z 3. a 4. května otiskla informační článek o pronásledování zednářů v Italii. Autor se podepsal Maria Rygier. Fašism začal pronásledovati oba protichůdné světy: i zednářstvo i církev. Ale záhy omezil své násilí jen na lože. Neboť neustálený v úsudku a plánu chce dnes používati církve (římskokatolické) jako nástroje k pronikání do světa. Zednářství pronásleduje, předstíraje, že zednářství je revoluční a mezinárodní. Pronásleduje zednáře také proto, že jemu je ta občanská organisace nejsilnější a fašism má namířeno na třídy inteligence. Až do r. 1923 přijímal Duce (vůdce) podporu (i peněžitou) od zednářstva. Dnes je proti všemu liberálnímu a svobodomyslnému. Příkladem: školy státní jsou zbavovány žactva, jež je puzeno do škol kongregací. Státní úředníci dostali k prohlášení a podepsání, zda jsou, či zda byli členy loží, zda jsou v ložích činni, a zda slibují ctí, že zednářství opustí. Jestliže přiznali členství, anebo jestliže popřeli skutečnost (jež byla později zjištěna), byli zbaveni místa. U mnohých loží omezila se fašistická vláda na stihání funkcionářů. Proti funkcionářům loží šla vláda bezohledně již r. 1923, odkrytě proti ložím šla od r. 1925. Účel je jiný nežli potříti zednářství: Běží o psychologický tah mezi slabým a slabším, aby se zřekli přesvědčení, třeba jim bylo sebe milejší, a aby se dali pokorně a povolně vésti, aby se z nich stal neodmlouvaný zástup, stádo. Běží o korupci národního svědomí; a to se podařilo. Fašism triumfuje! Má za sebou invalidity podle světla sebeúcty a sebevědomí. Leč jsou ještě muži v temnu Italie! Takovým je universitní profesor Arturo Labriola z Neapole, jenž odepřel odpovídati na dotazník protizednářský. Ovšem stihl jej „trest". Byl propuštěn tento bývalý ministr, výborný právník, řečník nejvíce vážený mezi ostatními, autor znamenitého díla o Komuně: své vlastenectví osvědčil tehdy, když se zasazoval, aby Italie za války postavila se po bok spojencům. Co je fašismu po tom, že sesazením a odstraněním Labrioly je poškozena věda? Leč však již se ujímá mínění, že Italii jest především potřeba karakterů!

*

P. S. Prof. Arturo Labriola reagoval na článek p. Maria Rygiera otištěný v Libre Nouvette. P. Rygier nazývá Labriolu svým přítelem, s nímž se seznámil před dvaceti léty, když byl jeho žákem: sděluje, že profesor Labriola žádá opraviti zprávu o sobě v ten smysl, že byl zbaven místa profesorského v Ústavě plaveckém (Institut supérieur naval). Ostatní sdělení potvrdil.

Z obsahu zednářských časopisů (dle zprávy z lože „Dílo"):

Časopis „The Masonic Record" vycházející v Londýně: sešit červenec 1927: Br.·. Gilbert W. Daynes: Noviny v 18. stol. a svobodné zednářství. — Br.·. P. Q.: Zednářské problémy. — Royal Masonic Institution for Boys. (zednářská škola pro chlapce). — Br.·. „Touchstone": Rady mladým zednářům. — Manuskript Wallace Heaton. — Starý kostel z hrabství Kentského. — Poznámky o hře Golf. — Srpen: Br.·. P. Q.: Zednářské problémy (problém lidumilnosti. — Br.·. The Rev. Joseph Johnsohn: Zednářství, jeho zjev a účel. — Sir John Cocburn. Desky zákona. — Položení zákl. kamene Zedn. mírového památníku (nový palác zednářský v Londýně. — Br.·. H. Ashley: O tomto stavení a jak bude sloužiti Řádu.

Časopis „Le Symbolisme", vycházející v Paříži: sešit červen: Oswald Wirth: Eleusis. — Armand Bedarride: Písmeno G. — Diogène Gondeau: Zednářství Haitské. — Červenec: Oswald Wirth. O zedn. „Landmarks". — Armand Bedarride: Písmeno G. — Albert Lantoine: První společnosti laické. — L. Merigot: Přátelé symbolismu.

Časopis „L'Acacia", vydává Grand Orient de France, v Paříži: sešit květen: Emile Perrin: Život učence: Marcelin Bethelot (1827—1907). — J. B. Say: Válka se nevyplácí. — Ch. A. Abadie: směr romantický se stanoviska liter., polit. a sociál. — Bo Pao Lai: Náčrtek všeobecné filosofie ad usum latomorum. — Michelet: Král to jest cizinec. — Charles Dupont: O jubileu: Alfréd Loisy a církev. — F. M. Dojmy zednářské — A. Bedarride: Soustava zednářská. — H. Soanen: Chaillon de Jonville. — Messia E.: Myšlénky. — P. de F.: Mezinárodní život. (Politický přehled.) — Pátý kongres dějepisectví zednářského. — Červen: Emile Perrin: Život učence: Marcelin Berthelot (1827 až 1907). — J. Paul-Boncour: Organisace národní obrany. — Laurence: Výběr a kázeň zednářská. — Charles Teil: Sblížení francouzsko-německé. — A. Bédarride: Soustava zednářská. — Ch. Bernardin: Zajímavý seznam členů L.·. — P. de F.: Mezinárodní život. (Přehled politický.) L. S.

Proslov k řetězu.

(Při vnosu světla do L.·. Pav. Jos. Šafařík v O.·. Košickém.)

Dvěma směry spiat vpravo i vlevo,
vysílá každý vroucnosti žár:
odměnou za to bratrství v dar
béře mírou, jíž dal je najevo.
Spojme se pevně v řetězu kruh,
srdce nám prochvějž masonský duch!

Vzácné chvíle jsme prožili dneska,
hluboké dojmy vryly se nám.
Orient plane, osvětlen chrám,
v práci kladivo, balvan a deska.
Z nejlepších výběr vnesli v nás ruch:
člověčství velký spláceti dluh.

Je-li pravdou, je „nomen est omen",
úděl náš bude Šafaříkův:
Splnění tužeb, překrásných snův
jen si žádati, než nebýti zlomen,
sevře-li bída, sejde-li s cest:
netknuta přece zůstane čest.

Dílo vzácné tu konati chceme,
stavět chcem' mosty, zklenouti chrám
svatyni lásky, bratrství stan,
sítě souladu porozestřeme,
aby tu splynul Slovák a Čech
v jediné srdce, v jediný dech.

Vzhůru! Každý své zaujmi místo!
Vesmíru Velký Stavitel náš
zná síly naše, zná práce čas,
Jeho dílo je krásné a čisto.
Na malý náš a stísněný kruh
snesiš se Jeho tvořivý duch!

Jinde neúspěch provází snahy,
věrně jimž všichni holdujem zde:
nám kéž se zdaří základ a zdě
vyhnat do výšky po krovu prahy. — —
Přenechme synům dovršit čin,
nám ruce zmdlené až sklesnou v klín. —

Dík náš všem z vlasti blízké i zdáli
puzeným snahou vzpružiti nás,
ztužiti pouta, zpevniti svaz,
v hloučku sic malém, velkém však cíli.
Těm, jejichž cest a kročejů smyk
řídila láska, všem jim náš dík!

V. P.

(Při recepci).

„Ten řetěz rukou řetěz srdcí značí" — —
tak v pozdrav znělo novým bratřím vstříc,
když „velké světlo", svraštilo jim líc,
jak zvykem těch, jež náhlá záře tlačí.
— — Než to se žádá od vás, neofyti,
se v temnu mravním umět zapýřiti.

„A věčně spiato, co se v lásce spialo" — —
tak druhý v kruhu bratří připomněl.
Ach, světu pojem láska sevšedněl!
Než v této dílně kéž to původ vzalo,
co v skutek uvést máte, neofyti,
jak slíbili jste činit v celém žití.

Jak dnes vás zprava zleva paže bratří
v svůj řetěz jedinečný pevně včlenily,
tak ruce spiaté úmysly vám zpevnily,
vás v časích příštích v lásky bezevětří
uchránit věrně, drazí neofyti,
a lásky perutmi vás zaokrýti.

Své síly mravní v službě pravé krásy
vždy moudře pokuste se uplatnit,
a ničím nedejte si zatemnit
svůj jasný výhled z lodi žití v přístav spásy.
A byť vás chtělo, bratří neofyti,
cokoliv zviklat, usilujte zvítěziti!

Ne my jsme ti, již slávu Toho zvýší,
co dávno sluje krále uměním:
než z těch jsme, kteří umu pěstěním
se déle cvičí, déle touhou dýší
být mistry v něm — a svoje neofyty
v ně zasvětit a jemu naučiti.

(Košice.) *V. P.*

Z domácích dílen.

Z agendy br.·. Vel.·. Taj.:. Dle usnesení Vel.·. Orientu ze dne 8. března 1927 jsou Dílny pod N.·. Vel.·. Loží Československou pracující povinny, oznamovati si návzájem veškeré recepce i affiliace. — Z podnětu Vel.·. Orientu založen byl seznam bru.·. umělců (hudebníků a zpěváků), kteří by byli ochotni při pracích loží druhých a rovněž seznam oněch bratrů, kteří jsou ochotni konati v jiných Ložích přednášky. — Br.·. Wellhof, čestný velmistr „Grande Loge de France" v Paříži, zavítal koncem června t. r. do Prahy a byv srdečně uvítán, sešel se dne 1. července na schůzce v Grandhotelu Šroubek s českými i německými bratry, s nimiž promluvil o některých aktuálních otázkách zednářských. — Propagace zednářství. Poněvadž se porůznu vyskytovaly hlasy, přimlouvající se o účinnější propagaci zednářství v kruzích profáních, usnesl se Vel.·. Or.·. ve schůzi ze dne 11. I. 1927 požádati Dílny o dobré zdání ku této akci. Dílny vyslovily se proti akci propagační, dávajíce přednost jakosti svého členstva před jeho počtem. — Domácí Řády. Aby docíleno bylo jednotné úpravy Domácích Řádů, pro jednotlivé Dílny, přijata byla ve schůzi Vel.·. Or.·. ze dne 11. I. 1927 osnova (návrh) Domácího řádu ložového, dle níž si Dílny své Domácí řády vypracovaly. — Úmrtí. Dne 16. srpna odešel do věčného Orientu čestný Velký Mistr Br.·. Leopold Pick, dlouholetý Mistr Lože „Hiram zu den drei Sternen", který zejména starším našim bratřím, kteří pracovali pod jeho kladivem, zůstane vždy v jasné a nezkalené upomínce.

Úmrtí. R.·. a d.·. loži „Cestou Světla" v or.·. Brno stihla těžká ztráta úmrtím milého bratra Ing. Milana Vuleliče. Zesnulý narodil se r. 1886 v Zagrebu, vystudoval však techniku v Brně a sice odbor stavebního inženýrství. Po léta pracoval ve spolkovém životě studentstva jihoslovanského i českého a byl v Brně činný politicky i novinářsky. Byl upřímným stoupencem jednoty všech Jihoslovanů a pro své rozhodné smýšlení byl též za války persekvován. Po převratu usadil se trvale v Brně, převzav nájem lomů v Adamově. Při tom psal do českých i jihoslovanských časopisů: V r. 1925 byl ustanoven čestným konsulem království SHS. v Brně. Zemřel chřipkou v Brně dne 23. února 1927. Zednářstvo ztrácí v něm bratra velmi milého, dobrého a nezapomenutelného. Bratří lože „Cestou Světla" uctili jeho památku smuteční prací dne 26. února 1927.

Lože Pavel Šafařík v Or.·. košickém je ideovým dítětem bra.·. Dr. Valentina Daška, lékaře, který od svého zasvěcení r. 1922 v místní maďarské l.·. Resurrexit (existuje pod jinými jmény už od r. 1871), neúmavně pracoval na tomto svém životním snu. Bra za brem přiváděl do l.·., až dosáhl čísla potřebného k založení samostatné lože. V Res. mladí zasvěcenci poznali ložový život s ustálenými vnějšími formami a pevnou tradicí, ale neznalost jazyka byla většině na závadu, aby pronikli k pravému smyslu zedn.·. symbolů a tajemství. Tento nedostatek nahrazoval s pravou br.·. oddaností a láskou br.·. Fr. D., který zde v l. 1924 a 1925 úředně působil, v hojných intimních cerklech. Dlouhé byly úvahy, porady a debaty, než se přikročilo k osamostatnění pod dnešním jménem, které symbolicky má vyjadřovat oddanost vysokému ideálu životnímu a mravnímu a jednotě československé. Dne 14. září 1925 bylo usneseno založiti novou l.·. a požádati N.·. V.·. L.·. Čsl.·. o vydání prozatímního patentu. Prvním m.·. l.·. byl ovšem br.·. Dašek, který však vnosu světla už se nedočkal. Dne 13. října 1925 byl odvolán do věč.· or.·. Slavnost vnosu světla jsme slavili dne 9. ledna 1926 za přítomnosti nejv. velitele, plnomocníků N.·. V.·. L.·. Čsl.·. br.·. D. M. a K. a četných bří.· ze všech l.· čsl.·. a z l.·. Resurrexit v krásném chrámě zdejším. První rok za vedení br.·. Jul. S. j. m.·. l.·. byl rokem pilné práce organisační a iniciativní. Počtem jsme ovšem mnoho nevzrostli. Prací bylo vykonáno: do vnosu světla 9, po vnosu 9 prací 1. st., 1 práce 3 st., 4 konf. pr. Arcitektury byly podány tyto: O p. J. Šafárikovi, O původu z.·.ství, Proč leží při našich pracích bible na oltáři, Analysa chrámu a jeho symbolů, O kabale. —ka.

Lože „Jan Kollár", or.·. Bratislava. V uplynulém období 1926—27 konala lože 1 domácí práci — výklad symbolů: 18 konferenč. prací I. st.· a 6 rituel. prací I. st.:. (2 recepční, 1 afiliace). Dne 20. listopadu 1926 byl u nás návštěvou trojct.· m.·. Th. s jeho kresbou: Českosl. Zednářství, které se súčastnily všemi členy zdejší něm. lože „Zur Verschwiegenheit" a mad. „Pestvériség": dne 30. května 1927 uctěna památka 70tého výročí smrti patrona naší lože Jána Kollára.

Dále konány: 2 konfer. práce II. stupně, 2 konfer. práce III. stupně a 1 rituel. práce IV. stupně. Četnou deputací súčastnili jsme se společné práce 4 lóží vídeňských, prací L.·. „Zu den Wahren Vereinigten Freunden" Or.·. Brno, Vznosu světla a rec. práce Lože „Cestou Světla", Or.·. Brno, všech významnějších prací Lože „Zur Verschwiegenheit" a „Pestvériség", Or.·. Bratislava, s nimiž jsme úzce spojeni a spolupracujeme na dorozumění. Též udržovány těsné styky s Lóží „Pavel Josef Šafařík", Or.·. Košice. Kresby konány na themata: O mírové manifestaci v Bělehradě, O životním a světovém názoru zednáře, Jak se psychiatři dívají na duševní zjevy, Je-li pokrokovost v nebezpečí?, O bru.·. Karlu Rafaelu Ungárovi, spec. o jeho zásluhách o knihu, českou zvlášť, O symbolu, Otázka Slovenských diecési, O životě a životní práci Jána Kollára, O jedech, travičství a čarodějnictví, O neshodách Čechů a Slováků na Slovensku, Symbol Kříže a Zednářství a rabi Jehoschuah — Kristus.

Lože „Cestou Světla" v Or.·. Brno. Dne 17. března 1926 O.·. L.·. sešlo se pod širým nebem v Or.·. Brno 8 bří. členů R.·. a Dox.·. L.·. Národ v Or.·. Praha. Jednomyslně se usnesli na tom, že založí v Brně zednářský kroužek. V.·. Or.·. Nejjas.·. V.·. N.·. L.·. Čsl. vzal kroužek ten dne 8. dubna 1926 O.·. L.·. pod svoji záštitu. Čtyry práce kroužku konány za předsednictví bra.·. Edvarda Babáka, jenž záhy na to k veliké bolesti bratří brněnských i všeho zed.·. odešel do Věčného Východu dne 29. května 1926. Kroužek zvolil si za rozlišovací jméno „Edvard Babák" a připravoval se na přeměnu v lóži a na slavnost vnesení světla. Přípravných prací se súčastnili mistři a učňové, trvale usazení v Brně. Prozatímní uznání uděleno lóži dne 26. října 1926 O.·. L.·. Schválen též název „Cestou Světla" a ustanoveni prozatímní činovníci. Slavnost Vnesení Světla byla konána v Or.·. Praha dne 18. prosince 1926 O.·. L.·. za účasti všech lóží Obř.·. Sk.·. Star.·. a Přij.·., nalézajících se pod obediencí Nejj.·. V.·. N.·. L.·. Čsl.·., jakož i za účasti 5členné delegace Ctih.·. R. a Dox.·. L.·. „Zu den wahren vereinigten Freunden" v Or.·. Brno, stojící pod záštitou Nejj.·. V.·. L.·. „Zu den drei Ringen". — Z řady členů mladé lože odešel za krátko do Věčného Východu dne 23. února 1927 O.·. L.·. její pokladník, všem drahý br.·. Milan Vuletič. — První recepční práci konala lože při svém slavnostním zasvěcení. — V Or.·. Brněnském v prozatímních chrámu, upraveném vlastními prostředky a za vydatné pomoci sesterských zed. lóží čsl., konána první recepční práce dne 25. května 1927 O.·. L.·. — Toť stručný vývoj lože „Cestou Světla", jež se snaží dle svých sil, a možností splniti poslání, jež ji v Or.·. Brno a na celé Moravě očekává. — Kromě různých referátů, posmrtných vzpomínek, výkladů a debat, jež byly mnohdy velmi poutavé a vzájemně užitečné, předneseny byly v lóži tyto kresby: o obřadech a symbolech; O čsl. fašismu; O formách a symbolech zedn.·.; V čem je síla a moc zednářstva; Komenský a zednářstvo se svět obrazy; Jak si představuji zed.·. práci v naší L.·.; O církvi římsko-katolické; K 10. výročí ruské revoluce; Odluka církve od státu. — Před prázdninami zakončilo L.·. svoji činnosti Jánskou slavností dne 24. VI. 1926 O.·. L.·., spojenou s recepcí. ld.

Lože Josef Dobrovský Or.·. Plzeň. V pracovním období 1926—7 konáno 10 rit.·. pr.·., 28 konferenčních schůzí I. st.·., jedna konf. schůze tovaryšů a 6 konf. schůzí mistrů.

Desky do rituelních i konferenčních prací přinesené měly tyto náměty: Poměr zed.·. ku socialismu a internacionále. Žena v zed.·. Lidové náboženství a kněžská nauka. Mám vychovávat své děti ve víře? Po stopách symbolů. O mých zkušenostech ve školské výchově. Od Krista k náboženství a církvi. O tatvách. Rozluka církve a státu. Rotary Club. Elektrisace republiky. Učení Kristovo a zed.·. Symbolika světla v mysterijních spolcích. Politická činnost zednáře. O filosofickém díle Masarykově.

Stejně jako v létech minulých pracovali jsme v bratrské shodě s □ „Lud. Piette", súčastnili jsme se její prací, stejně jako oni byli přítomni pracím našim.

V zastoupení □ zúčastnil se náš Ct.·. M.·. slavnosti vnosu světla do □ „Cestou Světla", Or.·. Brno, a uspořádal také zájezd k návštěvě pr.·. L.·. „Freilicht", Or.·. Praha, kde náš br.·. Škába přednesl svoji kresbu: J. A. Komenský.

Mimo hmotného podporování humanních institucí vystoupili jsme na veřejnost korporativní účastí na pohřbu br.·. Steina, člena □ „Lud. Piette".

Lože schází se pravidelně každý čtvrtek o 7. hod. večerní ve svých místnostech. — Každý první čtvrtek v měsíci jest práce rituelní.

Bří všech lóží prosíme, aby neopomenuli nás příležitostně v kterýkoliv čtvrtek navštíviti. Tajemník.

Přehled přednáškové činnost L.·. „Dílo“ (1925—1926). Themata přednesených desek: a) Ze života zednářského. „O symbolech svobodného zednářství“. „O tajných společnostech pravěkých národů“. „O životě a ideálech J. A. Komenského“. „Zednářství náboženstvím budoucnosti“. „Nástin dějin zednářství“. „O významu rituálu“. — b) Themata z profánního života: „O dnešní situaci železářského průmyslu“. „O cukrovarnictví“. „O zákonech o stavebním ruchu“. „O hvězdářství“. „O Kotěrově universitě“. „Několik myšlenek o daňové reformě“.

Lože Národ v or.·. Praha. Ani v období 1926—7 nezůstala lože ušetřena bolestné ztráty. Dne 21. VII. 1927 odešel jí do Věč.·. východu pokladník br.·. Jindřich Čapek 4°, akad. sochař, spolustavitel našeho prvního chrámu, tvůrce ložového odznaku, člověk ušlechtilý, vzácný a milý, neúnavný dělník zednářský. Dlouho bude lože o svých shromážděních hledati jeho usměvavou, dobrou tvář a postrádati jeho pilné, dovedné ruky! —

V uplynulém pracovním období podány tyto kresby: O československo-maďarském rozhodčím soudě v Haagu; O zedn.·. ložích německých zvláště brémských; O nových snahách ve školství francouzském; Masarykův národní program; O cestách k rozšíření našich řad u upevnění organisace; O americké části mezispojeneckých dluhů a amerických úvěrech Československu; O problémech naší zahraniční politiky, zvláště slovanské; O „týdnu české knihy“; O populačním problému; O Lužici jako menšině; Hospodářský náskok Spoj. států severoamerických; O pozemkové reformě; O čtyřech časových otázkách. —

Z jiných čs. loží podány kresby v loži Národ:

O zájezdu k bratřím bělehradským; Od Komenského k zednářství.

Pracovní rok zakončen bratrskou schůzkou na Nebozízku na Petříně.

Vnesením Světla do bratr.·. lože brněnské ubylo naší loži 7 členů, bydlících v Or.·. Brno. Místa těchto vynikajících bratří vyplňují teď u nás mladí, noví Dělníci, kteří jsou nám zárukou, že zednářská tradice, kterou počínáme tvořiti, bude živá a plodná.

Budiž dovoleno podavateli této stručné zprávy, aby ji ukončil třemi citáty. Jsou to výroky pronesené za debat v dílně a ukazují náš směr a cíl:

„Příkazem našich řad, nepoměrně *hmotně* chudších, než jsou řady jinonárodních bratří zednářů, je intensivní práce kapitálem *duchovním*.“

„Nestačí dobré vlastnosti, není-li u neophyta zvláštního pochopení a jakýsi „romantický smysl“, sklon, z něhož plyne *láska* a *citové přiblížení* k našemu hnutí.“

„Zednářství je instituce, kde nutno spojovat národnost a mezinárodnost. Jde o to, nezavírat si oken do světa. Od bratří jiné národnosti žádáme, aby respektovali *naše národní snažení* a měli k němu úctu, již i my projevujeme jejich národu.“

Lože 28. Říjen, or.·. Praha. Práce lože naší jeví se především v konferenčních pracech I. st.·., které v roce 1927 konány s těmito thematy, spojenými vždy s obšírnou debatou: Nedostatek pěstování řečnictví a úpadek vzdělavacích přednášek: Význam převedení řečiště Vltavy na Maninách; Fašism; Rozmnožení a upevnění zednářských řad; Diskuse o „Domácím Řádu“: Pakt Italie s Albánií; Návrh zákona o reformě veřejné správy: Hnutí Rotary; Porada o vnitřních záležitostech; Americká demokracie; Bilance Sokolsk. Sletu a Sokolstvo do budoucnosti; Dnešní situace Číny: Věrouka a symbolistika zednářská; Poměry v státních trestnicích: Zprávy br.·. Barolina: „Eintracht“ o Ložích v Rakousku: Referát o knize br.·. Gintla: „Svobodné zednářství“: Nemocenské pojištění: Fašism v Italii. — Dále konáno v r. 1927 5 řádných prací, jakož i uspořádána „Jánská slavnost“ společně s bratřími lože „Bernard Bolzano“.

Přátelská beseda českých bratří se sestrami. V úterý dne 6. září 1927 uskutečněna byla první přátelská schůzka bratří lože Jan Amos Komenský v or.·. Praha s jich manželkami u příležitosti obvyklé úterní letní bratrské schůzky této dílny pod širým nebem. Přátelská beseda uspořádána na zkoušku k návrhu br.·. T. a byla u nás prvá toho druhu. Zdařila se neobyčejně. Účast byla tak veliká, že připravená místnost byla přeplněna a besedování bylo v každém ohledu tak pěkné, že večer ten zanechal hluboký dojem ve všech účastnících, zejména milých sestrách, jež tak poprve poznaly osobně onu dosud jim neznámou společnost, do které jich manželé bez nich docházejí. Přítomné uvítal srdečně A.·. m.·. br.·. V., načež měl další promluvu Svrch.·. kom.·. br.·. M., jenž uvedl zejména, že zdar tohoto večera bude míti značný vliv na otázku zakládání i loží sesterských, jak tomu již dávno je v cizině. Také iniciátor besedy br.·. T. vřele pozdravil shromážděné, kteří setrvali pak dlouho v upřímné, bratrské a sesterské zábavě.

VI. výroční shromáždění německých svob. ·. zednářů v Československu.. Ve dnech 2. a 3. dubna 1927 konala V.·. L.·. „Lessing zu den drei Ringen" v rep. čsl. v O.·. Praha své desáté výroční shromáždění v Brně. V sobotu 2. dubna o 4. hod. konalo se zasedání V.·. O.·., načež o 8. hod. večer pořádán přijímací večer za účasti sester, pořádaný brněnskou lóží „Zu den wahren vereinigten Freunden". V neděli 3. dubna o 9. hodině konala se vlastní výroční práce v sále Künstlerhausu za veliké účasti. Jako hosté přítomni byli delegáti Národní V.·. L.·. Čsl.·., jakož i zástupci českých lóží „Cestou Světla" (Brno), „Jan Kollár" (Bratislava) a „Jos. Dobrovský (Plzeň). Pozoruhodná byla účast z Vídně v čele se zástupci tamního Vel.·. Or.·. — Delegace česká, bývši V.·. M.·. uvítána, poděkovala pozdravným projevem stanoveného mluvčího v řeči české a německé. Zajímavou částí pečlivě uspořádané práce, při níž hudba a zpěv měly význačný podíl, bylo provedení devíti německými bratřími z Brna obrazu práce a recepce do řádu „Gold und Rosenkreuzer" z doby kolem roku 1786, kdy stoličním mistrem byl hrabě Karel Salm a recipujícím mistrem Frant. baron Greifenstein. Při tom použito bylo tehdejších krojů i tehdejší hudby a zpěvu. Slavnost zakončena bílou tabulí, která se konala v Zemském domě.

*

Řetěz „Národu".

Síla v řetězu je našich rukou,
síla v srdcích, bratrsky jež tlukou,
síla v duchu, který výše vzlétá,
v světě svět a přetvořitel světa.

V. D.

Různé.

Kdo uvedl Neruda mezi francouzské zednáře? Jan Neruda napsal do Květů (I. 1865 až 1866, str. 515/6) nadšenou stať o své návštěvě v Grand Orientu v Paříži (rue Cadet), kde se úvodem zmiňuje o zednářstvu vůbec. „Freimaurerství vždy se nám jevilo co něco cizího, tajného: co mladí kupovali jsme u antikváře za uspořený groš především knihy o freimaurerství jednající a zvláštní záchvěv nás jímal, když nám jistý pražský měšťan (= *Vojta Náprstek*) a jistý profesor na filosofické fakultě (= J. Ev. Purkyně) byl tajuplně naznačen co tajuplný člen zahraniční kterés lože, myslím, že vratislavské.." A pokračuje pak známými slovy dále: Každý opravdový vzdělanec je nyní svobodným zedníkem a staví na dómu všeobecné humanity. Již nehledí svět vzdělaný k rozdílům stavů nebo vyznání, a ve prospěch lidstva pracují dle dávného pravidla masonského všechni šlechetní bez strachu před trestem a bez očekávání odměny. A kdo uvedl Neruda do slavnostní přijímací síně či jak Neruda praví, do lóže Velkého Orientu v Paříži? Odpověď dává Neruda sám na dvou místech. V Národních Listech 1874, 8. VII. praví o našem příteli *Louisovi Légerovi* toto: „Známe se něco málo přes deset let. Tenkráte jsme, v květnových dnech roku 1863, šli v Paříži s sebou do masonské lóže „Velkého Orientu" co „polská" deputace." A v Humoristických Listech (XXI, 1879, č. 21 22. V.) píše anonymně k portrétu téhož Légera: „Bylo to roku 1863, když jsem byl pozván navštívit Freimaurerskou lóži Velkého Orientu v Paříži. Měla tam být slavně přijata polská deputace, s přijetím měl být spojen domácí koncert, zábava atd. Šli jsme tam s přítelem J. Fričem a v průvodu našem nalézal se mladičký Francouz příjemné, intelligentní tváře a pohybů velmi živých..." Také Fričovi bylo zednářství sympathické, jak vysvítá z nepodepsaného článku v jeho zahraničním Čechu (1861, č. 12). V tomto článku „Habsburkové v Čechách" praví se v souvislosti s Kašparem Rojkem, vydavatelem svobodomyslně psaného Koncilu kostnického: „Slušno zde podotknouti, že větší díl našich národních buditelů vstoupil pod Josefem do bratrstva svobodných zednářů, kteří vůbec mají o naši vlast dosud netušené zásluhy." Spisovatelem tohoto článku, jenž měl budit nenávist proti Habsburkům, byl asi Frič sám. *Jos. Volf.*

Byl bývalý starosta Plzně JUDr. Václav Peták zednářem? Známý plzeňský historik Jar Schiebl napsal do Českého Deníku v Plzni obšírnou stať: „Svobodní zednáři v Plzni a na Plzeňsku" (1915, č. 36—51, referát ve Sborníku měst. hist. musea v Plzni 1920, str. 118).*) daroval mi po převratu bro-

*) Pod značkou A. J. napsal do Českého deníku 1921, č. 15 novou stať o zednářstvu: Kapitoly o zednářstvu.

žurku, která má název: Verschwiegenheit im Lichte der Wahrheit! Bekannte und unbekannte Dichtergrüsse von Tschingschangtschung dem Jüngern. Gekupfert von *Eduard* (= Dubský). B. m. (Bratislava), b. r. (1895), str. 24. 8°. Brožurku dostal darem od duševního vůdce německých br.·. v Plzni Ludv. Piette. Jsou to příležitostné žertovné básně při sesterské slavnosti 24. dubna 1895 v Bratislavi pořádané.[1]) K brožurce je přiložen jídelní lístek hotelu Dubského (Ried Hirschmaul), jenž působil dříve v Plzni.[2]) Na něm jsou uvedena jména těchto zednářů z Plzně: Zdenko Dlouhý, president měšťanského pivovaru; Julius v. Latscher, c. a k. gen. inspektor pionýrů ve Vídni, přítel Petákův; Václav Peták, purkmistr města Plzně; Frant. Schwarz, říšský poslanec; Arnošt Wolf, majitel pivovaru v Plzenci; Jan Fürst, evang. kazatel kdysi v Plzni, potom v Bratislavi. — Německým bratřím v Plzni, kteří přináleželi dříve do kroužku Harmonie v Plzni a byli přijati do svazku zednářského skoro vesměs v loži Humanitas v Bratislavi, zdá se býti zednářská příslušnost Petákova zcela neuvěřitelnou. Mají proto své určité důvody. Potvrditi jejich námitky nebo vyvrátiti jejich důvody mohlo by pouze přímé nahlédnutí do archivu loží v Bratislavi a bratřím loži Jan Kollár v Bratislavi naskytá se tu vděčný úkol, aby přinesli jasno do této otázky.

Jos. Volf.

Můstky od Komenského k zednářství. Nizozemský vzdělávací týdeník Eenheid (Svornost) vychází letos v sedmnáctém ročníku. Rediguje jej Jan Eigenhuis. Od posledního týdnu letošního měsíce srpna vychází tam jako feuilleton práce „Můstky, jež vedou od Komenského k zednářství". Jest to malá splátka bratřím v zemi, kde Komenský zanechal svoje dědictví. — Tytéž „Můstky" vycházejí i německy a to ve dvojčísle 7.—8. listu „Die drei Ringen".

Liberec. Bratří liberečtí otevřeli již před léty biograf, jehož využívají šířiti prostřednictvím vybraných filmů ušlechtilou zábavu a střízlivé poučení. RJV.

Olympiada a zednářství. Klerikální časopis „Čech" otiskl dvanáct, ne-li více článků, v nichž se spisovatel snažil dokázati souvislost letošní sociálně demokratické Olympiady se zednářstvím. Byla to práce v potu tváře. Ale byla to práce, jejíž podněty byly čerpány z dohadů, opíraných o nepochopení literatury. O nepochopení zednářství nemusíme ani mluviti. Neznalost zednářství byla očividná právě tak jako zloba na zednáře. RJV.

Přípravy? Katolický tisk věnuje v poslední době zvýšenou pozornost zednářství. Tercináři proti zednářství káží a vybízejí čeliti mu vstupováním do řádu svého: o „Čechu" byla již řeč. Jakkoliv články o zednářství v katolickém tisku zdají se míti počet vaty, t. j. materiálu na vyplnění místa v listu, přece jen sluší zamysliti se nad otázkou: A co zednáři? RJV.

Douglas Fairbanks povýšen byl za účasti skoro 1000 br.·. v loži Beverly Hill v Los Angeles do stupně mistrovského. Mezi přítomnými byli také Tom Mix a Harold Lloyd.

Filadelfští zednáři chtějí postavit na památku míru a sbratření všech lidí veliký chrám přesně dle chrámu Šalamounova. Stavba je vypočtena na tři miliony dolarů. „Masonic Journal of South Afrika" k tomu podotýká: „Kolik škol a nemocnic mohlo by za ty peníze být postaveno, kolik sirotků vychováno!"

V kterém oboru má se zednář uplatniti? Kdekoliv a kdykoliv mohou bratří jedné lože v Čechách — běží o bratry národnosti německé — uplatňují se ze všech sil. Jsi evangelík? Můžeš se uplatniti, zastupuje kazatele. Nuže, jdi a uplatni se! — Můžeš pracovati v obecním zastupitelstvu? Jdi a pra-

---

[1]) Srv. počátek: Wir sitzen froh beisammen hier — Im Schwesterfest, beim Schmaus ....

[2]) Uvádím počátek hum. básně, jež se na něho vztahuje:

Wer reitet so tapfer
Durch Nacht und Wind?
Paně Dubsky ist es,
Das Pilsner Kind!
Er reitet auf muthige
Pilsener Fass,
Und schwingt in der Rechten
Die schäumende Glas!
Das böhmische Löwe.
Die lechzete auch.
Das ist um die taille
schon ziemlich schwach!
Doch der Pilsenetzer
Entweicht, entflieht,
Mit Gewittersturm
gegen Pressburg, er zielt!
Dort fiel er —
Im Strassengarten herein
Und netzet die Brüder
Mit Bier und mit Wein atd.

cuj! — Máš-li možnost přijmouti úlohu ve školním výboru, přijmi ji! — Věru, kdo takto hledí na uplatňování zásad zednářských, dobře jedná. RJV.

Ludendorf a zednáři. K informaci zaznamenáváme tuto zprávu „Prager Tagblattu" ze dne 16. září 1927: V berlínském listě „Weltbühne" odpovídá Max Scher na Ludendorffovy útoky proti zednářům. Ludendorff ve své knize nazývá zednářstvo organisací nejlépe organisovanou — internacionálně a kosmopoliticky. Scher tvrdí opak. Zednářstvo je organisováno nejhůře. Jsou jenom volné styky asociací řízené přes Ženevu. Ale ta nemá spojení se zednářstvím anglickým a americkým. Nejsou tam zastoupeny ani lože německé od té doby, co Zednářský Svaz vycházejícího slunce zůstává stranou oficielního zednářství. Nemá ani styků mezi Velkými Ložemi. Američtí a anglosasští zednáři neuznávají Velké Lože francouzské (a ta není ve styku s Velkým Orientem). Scher myslí, že příčinou neshod a roztříštěnosti jsou formálnosti, na něž se klade velká váha. Může-li se zednářství činiti předhůzka, potom ona, že nepěstuje mezinárodní styky. Zejména německé zednářství zůstává osamoceno. K dorozumění mezinárodnímu přispělo velice málo. Na všech stranách vidíme, jak spolky sportovní a církve, vědecké spolky, podnikají více než zednářství. Německé zednářství ustrnulo. Nemá cílů, neví, kudy kam. Když Svaz vycházejícího slunce odvážil se vstoupiti ve styk s francouzskou Velkou Loží, kterou Ludendorff označuje podle rituálu za typ zednářství židovsko-mezinárodního, Velká Lože německá jí vytkla vlastizradu. Velké Lože francouzské pozvaly německé k jednání ve Frankfurtě n. M., z devíti Velkých Loží německých odřeklo účast osm loží. Do Frankfurtu vyslala své zástupce jen Lože Eklektická. Jednání se zhatilo pro otázky čistě nacionálně politické. Taková politika, jak si ji představuje Ludendorff, v zednářstvu vůbec není pěstována. Ale ve všech humanitářských ložích považují otázky nacionální za samozřejmé, vylučují Židy a disidenty. Aby se zasadily o světový mír, to je považováno v německých ložích za politikum, do něhož zednářům nic není. Politika, to je ložím pacifism a kulturní politika, ale nacionální politika to je ložím věcí vlastenecké povinnosti. A do těchto Loží bije Ludendorff. Nezasloužily si to, neboť jsou bez činu, a za to by zasloužily, nikoli ovšem od Ludendorffa...

Slovo redakce.

Našim čtenářům sdělujeme, že tímto sešitem končí první ročník našeho prvého českého zedn.·. časopisu. Sešit tento, který měl vyjít na jaře, se opozdil z různých příčin, takže by byl vyšel právě ku konci jarního období; proto zdrženo jeho vydání k počátku období podzimního. Příští ročník bude vycházeti pravidelně a sice vžd.y 15. dne lichého měsíce, vyjímaje červenec, měsíc prázdnin, takže vyjde ročně 5 sešitů za nezměněného předplatného 20 Kč ročně. Příští číslo vyjde tedy 15. listopadu 1927. — Rukopisy článků nutno zaslati do 1. dne, kratších zpráv do 5. dne každého lichého měsíce. Odebírání časopisu bratry bude jako dosud prostřednictvím jednotlivých dílen; každý bratr nechť se o sešit hlásí vždy u br.·. tajemníka a předplatné nechť složí u br.·. pokladníka své lože. Kdo dosud nezapravil předplatné za I. ročník, nechť tak ihned učiní. Všechna čísla prvého ročníku lze dosud obdržeti. Též lze obdržeti i celý ročník najednou. Bratří, kteří snad mají některá čísla poškozená, ale kteří by měli rádi tento ročník, jenž jednou bude vzácností, pěkně uschovaný a neporušený, mohou si jej prostřednictvím své lože podruhé objednati za 20 Kč, pokud ovšem stačí zásoba, jež není veliká. — Redakce děkuje všem bratřím, kteří jí pomáhali vyplniti poslání, na ni vložené. Pokud sama obstála v úkolu tom, ponechává posouditi těm, kdož ji úkolem tím pověřili a všemu československému bratrstvu našemu. Ať žije republika! J. M.

„Svobodný Zednář" vychází prozatím čtyřikráte ročně a tiskne se jako rukopis pouze pro přihlášené zájemce za předplatné 20 Kč ročně. Toto číslo vyšlo dne 26. září 1927. Za vydavatelstvo František Kadeřávek. Redakce Jan Kapras, Julius Myslík, Josef Volf. Rukopisy přijímá a za redakci odpovídá Julius Myslík, Praha-Dejvice 532. Tiskl Ant. Reis, Praha-Vyšehrad, č. 55.